

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

B 3350.40

Harvard College Library

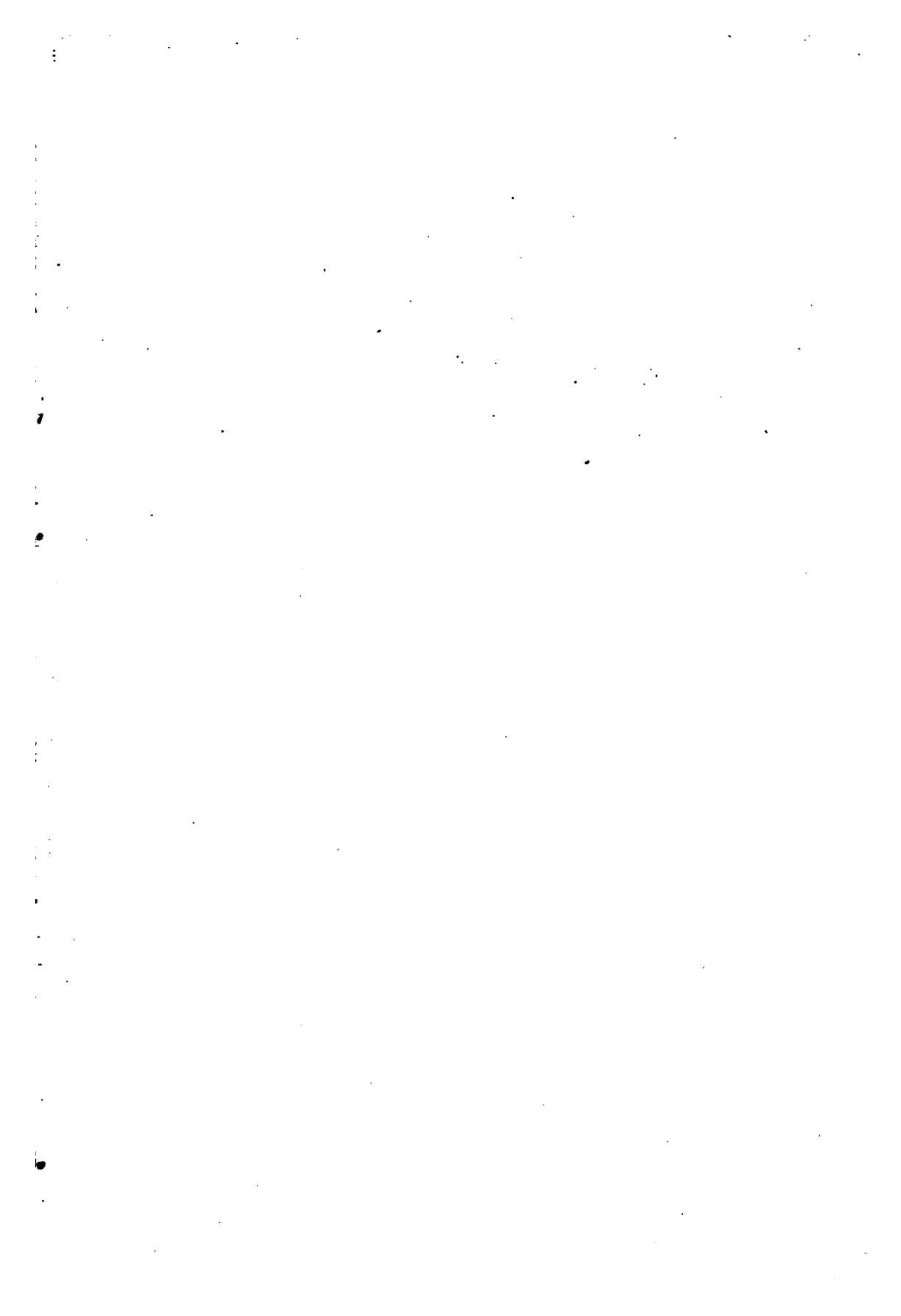
FROM

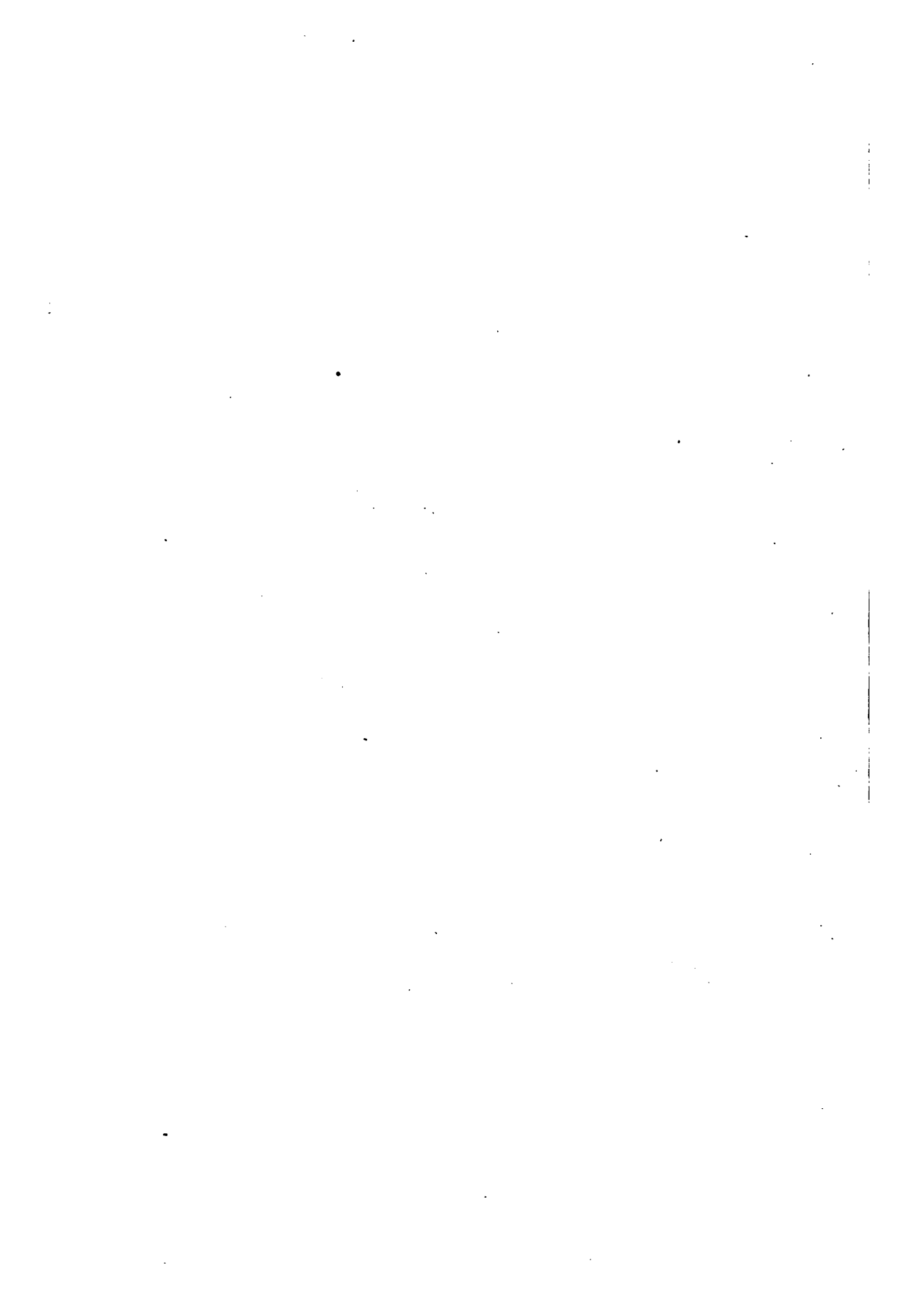
THE FUND OF

MRS. HARRIET J. G. DENNY,
OF BOSTON.

Gift of \$5000 from the children of Mrs. Denny,
at her request, "for the purchase of books for the
public library of the College."

11749

ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΟΙ

ΚΑΙ

ΚΤΗΤΟΡΕΣ ΚΩΔΙΚΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΜΕΣΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΔΑΜΠΡΟΥ

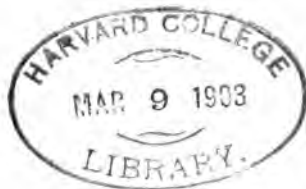
Συγγραφέας... Π. Λαϊνάνος.

[Απόσπασμα εκ τῆς Ἐπιτηρίδος τοῦ Παρνασσού].

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ "ΕΣΤΙΑ,"
Κ. ΜΑΪΣΝΕΡ ΚΑΙ Ν. ΚΑΡΓΑΔΟΥΡΗ
1902

B3350.40

~~IV.6571~~

Denny fund.

7

ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΟΙ

ΚΑΙ ΚΤΗΤΟΡΕΣ ΚΩΔΙΚΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΜΕΣΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

Πρώτος ὁ Montfaucon παρατήρησεν, ὅτι ὀλίγοι κώδικες μετεβιβάσθησαν εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῆς Ἑσπερίας ἐξ Ἀθηνῶν, ἅτε τῆς ἄλλοτε ποτε περιδόξου ἐκείνης ἕδρας τῶν γραμμάτων καὶ τῶν συγγραφῶν θαυμαστὸν ὅσον ἐκπεσούσης ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου ἀξιώματος καὶ τῆς γλαφυρίας¹. Ἐπανέλαβε δὲ τὴν παρατήρησιν ταύτην ὁ Φερδινάνδος Γρηγορόβιος, ὅστις ἐσημείωσε καὶ τάδε· «Ὅτε τῷ 1491 καὶ 1492 ὁ Ἰάνος Λάσκαρις ἐπεχείρησε χάριν τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ βιβλιοθήκης τῶν Μεδίκων ἀποδημίας ἐρευνητικὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀνατολήν, ἠγόρασε κώδικας ἐν Κερκύρᾳ, Ἄρτῃ, Θεσσαλονίκῃ, Κρήτῃ καὶ Πελοποννήσῃ, ἐν ταῖς μοναῖς τοῦ Ἄθωνος καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει. Μεταξὺ δὲ τῶν ὑπ' αὐτοῦ εἰς Φλωρεντίαν κομισθέντων χειρογράφων εὐρίσκειτο καὶ τὸ μόνον περιέχον τὰ Ὑπομνήματα τοῦ Πρόκλου εἰς τὴν Πλάτωνος Πολιτείαν· ὁ δὲ ὠραῖος οὗτος κώδιξ τοῦ δεκάτου αἰῶνος ἀνῆκέ ποτε συνωδᾶ πρὸς σημείωσιν ἀναγεγραμμένην ἐν τῷ πρώτῳ αὐτοῦ φύλλῳ εἰς τὸν Ἀθηναῖον Ἀρμόνιον. Ἄλλ' εἶνε ὁμως ἀμφίβολον ἂν διὰ τοῦτον τὸν λόγον τὸ χειρόγραφον ἠγοράσθη ὑπὸ τοῦ Λασκάρειος ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις²».

¹ *Montfaucon Palaeographia Graeca* σ. 111· Athenis paucos in Bibliothecas nostras Occidentales translatos Codices vidimus. Nam illa celebris olim literarum et literatorum sedes, mirum quantum degeneraverit a prisca dignitate et elegantia.

² *Gregorovius Geschichte der Stadt Athen im Mittelalter*. Ἐν Στουτγάρτῃ. 1889. Τόμ. Β' σ. 340.

Τέλος δ' εἰς τὸν Γρηγορόβιον ἐρειδόμενος ἐπανέλαβεν ἐπ' ἐσχάτων τὰ περὶ σπάνιους κωδίκων προερχομένων ἐξ Ἀθηνῶν ὁ Γαβριήλ Millet¹.

Καὶ ἡ μὲν προέλευσις πλείστων ὅσων χειρογράφων ἐξ ἄλλων μερῶν τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἀναμφήριστος· ἀλλ' ἡ γνώμη περὶ σπάνιους κωδίκων γεγραμμένων ἐν Ἀθῆναις εἶνε ὑπερβολικὴ, προήλθε δὲ κυρίως ἐκ τοῦ ὀλίγου ἀριθμοῦ τῶν ἐξ Ἀθηνῶν προερχομένων κωδίκων ὅσοι εὗρηνται κατὰ τύχην ἀναγεγραμμένοι παρὰ τῷ Montfaucon, ἔνθα οὗτος συνέλεξεν ὅσα μέχρι τοῦ ἔτους 1708, ὅτ' ἐξέδωκε τὴν *Palaeographia Graeca*, ἐγίνωσκε σημειώματα καλλιγράφων ἀπὸ τοῦ τρίτου μέχρι τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος². Οὐδ' εὗρηται πράγματι νῦξημένος ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἀθηναίων τῶν γραψάντων κωδίκας ἐν τῷ πολὺ πληρεστέρω πίνακι βιβλιογράφων ἐξικνουμένων μέχρι τοῦ 1600, οὗς συνέλεξεν ὁ Βίκτωρ Gardthausen³. Ἀληθῶς δ' ἡ ἐπισκόπησις τῆς ἀναγραφῆς τῶν καταλόγων ἑλληνικῶν κωδίκων, ἐξ ἧς ἀπήρτισε τὸν πίνακα τῶν βιβλιογράφων ὁ τελευταῖος οὗτος, πείθει ἡμᾶς, ὅτι τὸ ἔργον τῆς συντάξεως γενικοῦ πίνακος τῶν Ἑλλήνων βιβλιογράφων κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας καὶ ἐπὶ τουρκοκρατίας πρέπει νὰ ἐπιχειρηθῆ καὶ πάλιν ἐξ ἀρχῆς. Ἀρκεῖ δὲ χάριν παραδείγματος ἀναφέρειν, ὅτι ἐν ᾧ ὁ πίναξ τοῦ Gardthausen περιλαμβάνει ἐν 893 βιβλιογράφους, μόνον ἐν τῷ ἐμῷ Καταλόγῳ τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου ὄρους ἑλληνικῶν κωδίκων περιέχονται ὀνόματα 831 βιβλιογράφων⁴.

Καὶ διὰ μὲν τοὺς ἀλλογενεῖς τὰ σημειώματα τῶν βιβλιογράφων, ἅτινα ἐν παλαιότεροις χρόνοις σπανιώτερον ἀντεγράφοντο ὀλόκληρα καὶ αὐτολεξεῖ ὑπὸ τῶν συντασσόντων καταλόγους κωδίκων. ἔχουσιν ἐνδιαφέρον κυρίως παλαιογραφικόν, ἀλλ' ἡ σημασία αὐτῶν δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας εἶνε ποικίλη. Οὐ μόνον ἡ ἱστορία τῶν οἰκογενειῶν δύναται δι' αὐτῶν νὰ διαφωτισθῆ πολλαχῶς, ἀλλὰ καὶ ἡ γεωγραφία τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν καὶ ἡ μοναστηριολογία κατὰ τε τοὺς μέσους

¹ Millet *Le monastère de Daphni*. Ἐν Παρισίοις. 1899 σ. 1 σμ. 1.

² Montfaucon ἐνθ' ἄν. σ. 39-108.

³ Gardthausen *Griechische Paläographie*. Ἐν Λειψίᾳ. 1879 σ. 311-341.

⁴ Τόμ. Β' σ. 571-581.

αἰῶνας καὶ ἐπὶ τουρκοκρατίας ἕνεκα τῆς πολλάκις μόνον ἐν τοῖς τοιοῦτοις σημειώμασι γινομένης μνείας χωρίων ἄλλοθεν ἀγνώστων ἢ ὧν δὲν γινώσκωμεν τὴν πρώτην ἀρχὴν ἢ μονῶν ὧν δὲν περιεσώθη τὸ ὄνομα ἄλλαχού. Καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν δὲ τῶν πολιτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀξιωματῶν καὶ εἰς τὰ τῆς διοικήσεως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ πολιτείᾳ καὶ εἰς τὰ τῆς παιδείας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ἔθνους καθ' ὅλου κατὰ τοὺς μακροὺς αἰῶνας ἐπιχέουσι πολλάκις φῶς τὰ τοιαῦτα σημειώματα. Καὶ ἐξωτερικὰ δὲ ἱστορικὰ γεγονότα καὶ φυσικὰ φαινόμενα ἀναγράφονται πολλάκις ἐν τοῖς σημειώμασιν ἐκείνοις ὑπὸ τῶν βιβλιογράφων, καὶ χρονολογίαι ἐπανορθοῦνται δι' αὐτῶν. Διὰ ταῦτα ἢ ἐν ὀλοσχερίᾳ δημοσίευσίς τῶν τοιούτων βιβλιογραφικῶν σημειωμάτων ἐξ ἀπάντων τῶν ὁπουδήποτε περιωζομένων ἑλληνικῶν κωδίκων ἐν ἰδίῳ συντάγματι μετὰ παντοίων εὑρετηρίων, παλαιογραφικῶν, ὀνοματολογικῶν, γεωγραφικῶν, ἱστορικῶν, χρονολογικῶν, θὰ ἦτο μεγίστη ὑπηρεσία παρεχομένη εἰς τὰς φιλολογικὰς καὶ ἱστορικὰς ἐρεῦνας.

Ὅντος δὲ τοῦ λόγου περὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ μονῶν, εἰς ἃς ἀναφέρεται τὸ μελέτημα τοῦτο, ἀναγκαῖον νὰ ὑπομνήσω, ὅτι καὶ ἄνευ τῆς περισυλλογῆς ἀπάντων τῶν σωζομένων ὀνομάτων Ἀθηναίων βιβλιογράφων καὶ κτητόρων κωδίκων, καὶ ἄλλως δυνάμεθα νὰ πεισθῶμεν, ὅτι τὰ τῆς παιδείας ἐν τῇ πόλει κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας καὶ ἐπὶ τουρκοκρατίας δὲν ἦσαν οὕτω μελανὰ, ὡς ἠδύνατο νὰ φανῇ ἐκ πρώτης ὄψεως. Ἀρκεῖ δὲ νὰ μνημονεύσω τινῶν ἀξίων λόγου βιβλιοθηκῶν, τῆς τοῦ Μιχαῆλ Ἀχομινάτου περὶ τὰ τέλη τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος¹ καὶ τῶν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀνθίμου καὶ τῶν μονῶν Πεντέλης καὶ Καισαριανῆς ἐπὶ τουρκοκρατίας², ὅπως δειχθῇ, ὅτι δὲν εἶχε λείψει

¹ Ἴδε Σπυρ. Π. Λάμπρου Περὶ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ μητροπολίτου Ἀθηναίων Μιχαῆλ Ἀχομινάτου ἐν Ἀθηναίῳ Τόμ. Σ' (1878) σ. 354 κ.έ.

² Ὁ Wheeler A journey into Greece. Ἐν Λονδίῳ 1682 σ. 350 λέγει τάδε περὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀθηναίων Ἀνθίμου (Antenos): He told us, he had a considerable number of Manuscripts; but had sent the greatest part of them to the convent of St Luca. He shewed us only one, being St Dionysius his works, with the Comment of St Maximus; well written upon vellum, and, as we judged by the hand, five or six hundred years old. The Ambassador of

τελείως ἐν τῇ πόλει ἢ περὶ τὰ γράμματα ἀσχολία. Ἄλλ' ἔτι μᾶλλον πειθόμεθα περὶ τούτου ἐκ τῆς περισυλλογῆς τῶν ὀνομάτων Ἀθηναίων βιβλιογράφων καὶ κτητόρων κωδίκων, ἣν ἀπήρτισα ἐκ τῶν καταλόγων χειρογράφων διαφόρων βιβλιοθηκῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ἑσπερίας. Δυστυχῶς ἡ ἀνθολογία αὐτῶν δὲν ἔγινε πλήρης ἕνεκα τῆς ἀνεπαρκειᾶς τῶν δημοσίων βιβλιοθηκῶν τῶν Ἀθηνῶν. Ἐπ' ἐλπίδι δὲ, ὅτι νεώτεροι ἐρευνῆται θὰ συμπληρώσωσι τὴν ἐμὴν ἀναγραφὴν ἀπανθίζοντες καὶ τοὺς ὑπ' ἐμοῦ μὴ θεωρηθέντας καταλόγους, σημειῶν κατωτέρω τίνων καταλόγων ἐποιήσαμην χρῆσιν, ὅπως ἡ μέλλουσα ἔρευνα περιορισθῆ εἰς τοὺς μὴ περιλαμβανομένους ἐνταῦθα. Σημειῶν δὲ τὰ ὑπ' ἐμοῦ ἀπανθισθέντα διὰ βραχείων, παραπέμπων πρὸς εὑρεσιν τῆς πλήρους ἐπιγραφῆς αὐτῶν εἰς τὰς παρὰ τῷ *Gardthausen*¹ καὶ τῷ *Krumbacher*² ἀναγραφὰς καταλόγων

France offer'd him fifty Dollars for it, but he esteemed it more. My Comrade and I, found two other Copies of the same Author, that cost less Money, and pleased us as well

Περὶ δὲ τῶν βιβλίων ἅτινα εἶδεν ἐν τῇ μονῇ Πεντέλης γράφει ὁ *Wheler* ἐν σ. 451 τάδε· Their books are all Manuscripts and consist chiefly of the Greek fathers; most of which we found there. I took notice of Saint Chrysostome in six volumes.

Saint Basil upon the Psalms and other his Works.

Saint John Damascen, his Works in folio.

Saint Gregory Nazianzen, Saint Gregory Nyssen.

A lexicon of Saint Cyrill.

The Works of Saint Macarius the great.

A very fine Saint Dionysius, the Areopagiste, the titles wherof are in golden letters, the wholly book very fairly written upon Vellom and ancient. His works are highly esteemed at Athens. Ἐν δὲ τῇ σ. 413 λέγει τὰ ἑξῆς περὶ τοῦ Ἰεζεκιήλ Στεφάκη, ἡγουμένου τῆς μονῆς Καισαριανῆς· He hath some Manuscripts, especially St John Damascen; which he offer'd to exchange with me for an Atlas if I sent it him. But I have not yet had an Opportunity to send it. Ἠβλ. *Δημ. Καμπούρογλου* Ἱστορίαν τῶν Ἀθηναίων Τόμ. Β' σ. 223 κ. ε.

¹ *Gardthausen* Griechische Palaögraphie σ. 430 κ. ε.

² *Krumbacher* Geschichte der byzantinischen Litteratur εκδ. 6' σ. 509 κ. ε. Ἑλλ. μεταφρ. *Γ. Σωτηριάδου* Τόμ. Β' σ. 200 κ. ε.

ἑλληνικῶν κωδίκων καὶ μόνον τῶν παρ' αὐτοῖς μὴ περιλαμβανομένων καὶ ὑπ' ἐμοῦ μελετηθέντων ἀναγράφων πλήρη τὴν ἐπιγραφὴν. Προέταξα δὲ τῶν τοιούτων ἀστερίσκον.

Εἶνε δὲ οἱ ὑπ' ἐμοῦ ἀπανθισθέντες κατάλογοι οἱ ἐξῆς·

- * 1) **Ἀθανασιάδου Κυρίλλου** Περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει βιβλιοθήκης τοῦ Παναγίου Τάφου, ἐν Εὐαγγελικῷ Κήρυκι Περ. Β' Τόμ. Β' (1870) σ. 501 κ. ἐ.
- * 2) » Περὶ τῶν τοῦ Παναγίου Τάφου βιβλιοθηκῶν, αὐτόθι Περ. Β' Τόμ. Γ' (1871) σ. 455 κ. ἐ.
- * 3) » Βιβλιοθήκαι τοῦ Παναγίου Τάφου ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἐν τῷ περιοδικῷ Σωτήρι Τόμ. ΙΓ' (1900) σ. 257 κ. ἐ., 321 κ. ἐ., 363 κ. ἐ. ΙΔ' (1902) σ. 120 κ. ἐ., 140 κ. ἐ., 173 κ. ἐ., 105 κ. ἐ.
- 4) *Allen* Περουσίας ἐν Ἰταλίᾳ.
- * 5) **Ἀλεξούδη Ἀνθίμου** Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς ἱεραῖς ἐκκλησίαις τῆς συνοικίας Κάστρου πόλεως Βερατίου τῆς μητροπόλεως Βελεγράδων εὕρισκομένων ἀρχαίων χειρογράφων, ἐν Δελτιῷ Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας Τόμ. Α' σ. 352 κ. ἐ.
- * 6) » Κώδικες ἐπαρχίας Βελεγράδων ἐν Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ 1901 σ. 485 κ. ἐ. 509 κ. ἐ. 525 κ. ἐ. 537 κ. ἐ. . . . κ. ἐ. 1902 σ. 55 κ. ἐ. 71 κ. ἐ.
- 7) » Σινώπης.
- 8) *Bandini* Λαυρεντιακῆς βιβλιοθήκης Φλωρεντίας.
- 9) *Battifol* Βερατίου.
- 10) **Βέη Νίκου** Χειρόγραφος κατάλογος βιβλιοθήκης Δημητσάνης.
- 11) *Berthelot* Rapport sur les manuscrits alchimiques de Rome ἐν τοῖς Archives des missions scientifiques Τόμ. ΙΓ' (1887) σ. 819-854.
- 12) **Βλαδιμήρου ἀρχιμανδρίτου** Μόσχας.
- 13) *Blass* Σεραίου Κωνσταντινουπόλεως.
- * 14) **Βογιατσῆ Ι.** Περὶ τῆς παρὰ τῇ Δημητσάνῃ μονῆς τοῦ Φιλοσόφου καὶ τῆς ἐν Δημητσάνῃ Ἑλληνικῆς σχολῆς, ἐν Εὐαγγελικῷ Κήρυκι Τόμ. Η' (1864) σ. 503 κ. ἐ.

- * 15) *Βογιατσῆ Ι.* Περὶ τῆς ἐν Δημητσάνῃ βιβλιοθήκης ἐν τῷ τοῦ
Εἰρ. Ἀσωπίου Ἀττικῷ Ἡμερολογίῳ 1868 σ. 75 - 79.
- * 16) *Βουλισμᾶ Ε.* Τρεῖς ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ τῆς ια' ἑκατονταε-
τηρίδος (περιγραφὴ πολυμιγοῦς κώδικος) αὐτόθι 1877 σ.
323 - 336.
- 17) *Castellani* Βενετίας.
- * 18) *Catalogue of ancient manuscripts in the British
Museum.* Ἐν Λονδίνῳ. 1881.
- 19) *Catalogus Codd. Graecorum in Bibliotheca Vratis-
laviensi.*
- * 20) *Chioti P. Cenni sopra alcuni codici Greci.* Siena. 1862.
- * 21) *Costomiris G.* Les écrits inédits des anciens méde-
cins Grecs ἐν *Revue des études Grecques.* Τόμ.
Β' (1889) σ. 343 κ. ἐ. Τόμ. Γ' (1890) σ. 145 κ. ἐ.
Τόμ. Δ' (1891) σ. 97 κ. ἐ. Τόμ. Ε' (1892) σ. 61 κ. ἐ.
- * 22) *Coxe Report to her Majesty's government on the
Greek Manuscripts.* Ἐν Λονδίνῳ. 1858.
- 23) » Βοδληϊανῆς Ὁξωνίου.
- 24) *Cyrillus* Νεαπόλεως.
- * 25) *Daremberg* Notices et extraits des manuscrits mé-
dicaux Grecs et Latins des principales biblio-
thèques d'Angleterre ἐν τοῖς Archives des missions
scientifiques. Τόμ. Β' (1851) σ. 113-168. 484-548.
Τόμ. Γ' (1852) σ. 1 - 76.
- 26) *Erhardt* Γενούης.
- 27) Ἐρβασιάνου Ῥωμανίας.
- 28) *Feron-Battaglini* Codices Ottoboniani Βατικανοῦ.
- 29) *Förster* De antiquitatibus et libris manuscriptis
Constantinopolitanis.
- * 30) *Gardthausen Victor* Katalog der griechischen Hand-
schriften der Universitätsbibliothek zu Leipzig.
Ἐν Λειψίῳ. 1898.
- * 31) » Σινᾶ καὶ Ἀλεξανδρείας.
- * 32) *Γεδεῶν Μαν.* Νεοελληνικαὶ βιβλιοθήκαι, ἐν Σωτηρί Τόμ. Α'
(1877) σ. 55 κ. ἐ.

- * 33) **Γεδεών Μαν.** Αἱ βατοπαιδινὰ σκῆται ἐν Σωτῆρι Τόμ. Α' (1877) σ. 307 κ. ἐ.
- 34) **Graux Κοπενάγης.**
» *Origines du fonds Grec de l'Escorial.*
- 35) **Graux-Martin Σουηδίας.**
- * 36) **Greville-Chester** The Greek library at Smyrna, ἐν Academy ἀρ. 409 τῆς 6 Μαρτίου 1880 σ. 178.
- 37) **Hardt Μονάχου.**
- 38) **Iriarte Μαδρίτης.**
- 39) Ἱταλικῶν βιβλιοθηκῶν περιλαμβανομένων ἐν τοῖς *Studi italiani di filologia classica* μέχρι καὶ τοῦ 1900.
- * 40) **Ἰωαννίδου Ἐμμ.** Περὶ τινῶν εὐαγγελίων ἐν Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ Κωνσταντινουπόλεως Τόμ. Α' σ. 194. Β' σ. 60 κ. ἐ. 141 κ. ἐ. Γ' σ. 106 κ. ἐ.
- 41) **Jorio** *Codici ignorati di Napoli.*
- * 42) Καίρου «Χειρόγραφα ἀνέκδοτα», ἐν Κέκροπι συγγράμματι περιοδικῷ τοῦ ἑλληνικοῦ φιλεκπαιδευτικοῦ συλλόγου Καίρου ἡ Ἐνότης. 1876-77 σ. 194 κ. ἐ. 218 κ. ἐ. 240 κ. ἐ. 261 κ. ἐ.
- * 43) **Καστόρη Εὐθ.** Περὶ τῆς ἐν Δημητσάνῃ ἑλληνικῆς σχολῆς. Ἐν Ἀθήναις. 1847. Ἴδε καὶ Εὐαγγελικὸν Κήρυκα Τόμ. Θ' (1865) σ. 123 κ. ἐ.
- * 44) **Κατραμῆ Νικολάου** Φιλολογικὰ ἀνάλεκτα Ζακύνθου. Ἐν Ζακύνθῳ. 1880 σ. 156-204.
- 45) **Kitchin** *Codices mss. Aedis Christi Ὁξωνίου.*
- * 46) **Κοικυλίδου Κλ.** Κατάλοιπα χειρογράφων ἱεροσολυμιτικῆς βιβλιοθήκης. Ἐν Ἱεροσολύμοις. 1899.
- * 47) **Κόμνου** *Codices praeclarissimi in membrana et in charta Graece, Latine, et Italice exarati, ut ex titulo cujusdam apparet, apud. S. Comnum civem Atheniensem asservati. Athenis. 1857.*
- 48) **Lambecius Βιέννης.**
- 49) **Δάμπρου Σπυρ.** Ἁγίου Ὄρους.
- * 50) » Κατάλογος τῶν ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἄνδρον μονῇ τῆς Ἁγίας κωδικῶν ἐν τῇ Ἐπετηρίδι Παρνασσῶ Ἐτ. Β' (1898) σ. 136 κ. ἐ. καὶ ἐν ἰδίῳ τεύχει.

- * 51) **Δάμπρου Σπυρ.** Κατάλογοι κωδίκων ἐν ταῖς μοναῖς τῆς νήσου Ἄνδρου Ἁγίου Νικολάου καὶ Παναχράντων καὶ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου Κορθίου ἐν Ἐπετηρίδι Παρνασσοῦ Ἔτ. Γ' (1899) σ. 92 κ. ἐ. καὶ ἐν ἰδίῳ τεύχει.
- 52) » Βυλιζης.
- * 53) » Notes épigraphiques et paléographiques (περὶ τῶν χειρογράφων Μαδύτου καὶ Θεσσαλονίκης) ἐν Mélanges Graux σ. 621 - 628.
- * 54) » Χειρόγραφος κατάλογος τῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ βιβλιοθήκῃ κωδίκων.
- * 55) » Χειρόγραφος κατάλογος τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Collegio Greco τῆς Ῥώμης ἐλληνικῶν κωδίκων.
- * 56) » Περὶ τῶν παλιμψήστων κωδίκων τῶν ἀγιορειτικῶν βιβλιοθηκῶν. Ἐν Ἀθήναις 1887.
- * 57) » The manuscripts of Mount Athos, ἐν τῷ Athenaeum 1889 Τόμ. Α' σ. 793-4.
- * 58) **Mahaffy** Notes from Mount Athos ἐν τῷ Athenaeum 1889 Τόμ. Α' σ. 631.
- 59) **Martin** Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλλίας.
- 60) **Martini** Ἰταλίας.
- 61) **Mezières** Μονῆς Ἁγίου Δημητρίου ἐν Θεσσαλίᾳ ἐν Mémoire sur le Pélion et l'Ossa (Archives des missions scientifiques 1854 Τόμ. Γ' σ. 248 κ. ἐ.)
- 62) **Miller** Ἐσκουριάλου.
- 63) » Μαδρίτης.
- 64) [**Mingarelli**] Graeci codices manuscripti apud Nannios Μαρκιανῆς.
- 65) **Morelli** Βενετίας.
- * 66) **Müller K.** Neue Mittheilungen über Ianos Lascaris, ἐν τῷ Centralblatt für Bibliothekswesen Τόμ. Α' (1884) σ. 333 - 412.
- 67) **Muralt** Πετροπόλεως.
- 68) **Nares B.** Catalogue of the Harleian mss.
- 69) **Nessel** Βιέννης.
- 70) **Οἰκονομοπούλου** Λερισκά.

- 71) *Omont* Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Παρισίων.
- 72) » Παραρτήματος Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Παρισίων.
- 73) » *Catalogue des manuscrits Grecs des départements*. Ἐν Παρισίοις. 1886.
- 74) » Βρυξελλῶν καὶ Βελγικῆς.
- 75) » Ἑλβετίας.
- 76) » Κάτω Χωρῶν.
- * 77) » *Catalogue des manuscrits Grecs . . . recueillis par feu Emmanuel Miller*. Ἐν Παρισίοις. 1897.
- * 78) » *Catalogue des manuscrits Grecs de Guillaume Pelicier*. Ἐν Παρισίοις. 1886.
- 79) » Οὐηρῶνος.
- 80) » Ἀσσεατικῶν πόλεων.
- * 81) » *Fac-similés des manuscrits Grecs datés de la Bibliothèque Nationale du IX au XIV siècle*. Ἐν Παρισίοις. 1891.
- * 82) » *Fac-similés des manuscrits Grecs des XVe et XIVe siècles*. Ἐν Παρισίοις. 1887.
- * 83) » *Les manuscrits Grecs datés des XV et XVI siècles de la Bibliothèque Nationale et des autres bibliothèques de France*. Ἐν Παρισίοις. 1892.
- 84) **Παπαγεωργίου Πέτρου** Σερρῶν.
- * 85) » Περὶ χειρογράφου Εὐαγγελίου Θεσσαλονίκης ἐν *Byzantinische Zeitschrift*. Τόμ. 5' (1897) σ. 538 κ.έ.
- * 86) » Ἐκδρομὴ εἰς τὴν . . . μονὴν τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, αὐτόθι: Τόμ. Ζ' (1898) σ. 57 κ.έ.
- 87) » Ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ μονὴ τῶν Βλαταίων, αὐτόθι: Τόμ. Η' (1899) σ. 402 κ.έ.
- 88) » Παλαιόγραφικὴ ἐκδρομὴ εἰς τὴν μονὴν Μπατσκόβου, ἐν Ἡμερολόγιῳ Ἀνατολῆς (1887) σ. 115-120. Ἴδε καὶ *Philologische Wochenschrift* 1887 σ. 821 κ.έ.
- 89) **Παπαδοπούλου Κεραμέως Ἀθανασίου** Σμύρνης.
- 90) » Φωκαίας.
- 91) » Μαυρογορδάτειος βιβλιοθήκη.
- * 92) » Ἐκθεσις παλαιόγραφικῶν ἐρευνῶν ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδο-

νία. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. 1886 (Ἀπόσπασμα ἀρχαιολογικοῦ παραρτήματος τοῦ ΙΖ' τόμου τοῦ Ἑλλ. Φιλολ. Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως).

- * 93) **Παπαδοπούλου Κεραμέως Ἀθανασίου** Παλαιογραφικόν Δελτίον, ἐν Παραρτήματι ΙΖ' τόμου Ἑλλ. Φιλολ. Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως. 1886.
- 94) » Κατάλογος χειρογράφων Ἑλλ. Φιλολ. Συλλόγου Κ/λεως.
- 95) » Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη Α' - Γ'.
- * 96) » Ἀθωνικὰ κονδακαρίων ἀντίγραφα ἐν *Byzantinische Zeitschrift* Τόμ. Ε' (1897) σ. 375 κ. ἐ.
- * 97) » Κατάλογος τῶν ἑλληνικῶν κωδίκων τῆς ἐν Μηλεαῖς βιβλιοθήκης ἐν Ἐπετηρίδι Παρνασσοῦ Ἔτ. Ε' (1901) σ. 20 κ. ἐ.
- * 98) » Σημειώσεις ἐξ Ἀγίου Λαυρεντίου, αὐτόθι σ. 122 κ. ἐ.
- * 99) » Ἡ ἐν τῷ νησίῳ Σωζοπόλεως βασιλικὴ μονὴ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ ἡ τύχη τῆς βιβλιοθήκης αὐτῆς, ἐν *Βυζαντινοῖς Χρονικοῖς* Τόμ. Ζ' (1902) σ. 661-694.
- *100) **Παπαδοπούλου Χρήστου** Περιγραφή μονῶν τινῶν τῆς νήσου Κύπρου μετὰ τῶν ἐν αὐταῖς χειρογράφων, ἐν *Σωτηρι* Τόμ. ΙΓ' (1900) σ. 315 κ. ἐ. Τόμ. ΙΔ' (1901) σ. 303 κ. ἐ. 342 κ. ἐ. 376 κ. ἐ.
- 101) *Pasini* Ταυρίνου.
- 102) *Reich* Παλίμψηστα Ἀθηνῶν.
- 103) *Rocchi* Κρυπτοφέρρης (Grottaferrata).
- 104) *Rühl* Σικελίας.
- 105) *Sabas Specimina Palaeographica*. Ἐν Μόσχᾳ. 1863.
- 106) **Σάθα Κωνστ.** Μετοχίου Παναγίου Τάφου ἐν Κων/πόλει.
- *107) » Ἐκθεσις πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως περὶ τῆς ἀποστολῆς μου πρὸς ἐξερευνήσιν τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις ἀποκειμένων ἀνεκδότων μνημείων τῆς κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας Ἑλληνικῆς ἱστορίας. Ἐν Βενετίᾳ. 1872.
- 108) **Σακελλίωνος** Πατριακὴ βιβλιοθήκη.
- 109) » Ἀθηνῶν.
- 110) *Stevenson Codices Palatini* Βατικανοῦ.
- 111) » *Codices Reginae Suecorum* Βατικανοῦ.
- 112) *Stornajolo Codices Urbinates* Βατικανοῦ.

- 113) *Studemund-Cohn* Βερολίνου.
- 114) **Τζέτζη Ίω.** Μουσικά χειρόγραφα Ἄνδρου.
- *115) » Χειρόγραφα ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἐν Ἐφημερίδι Συζητήσεων τῆς 9 καὶ 10 Φεβρουαρίου 1895.
- *116) *Tischendorf Catalogus Codicum nuper ex Oriente Petropolin perlatorum* ἐν τῇ *Notitia editionis Codicis Sinaitici*. Ἐν Λειψίᾳ. 1860 σ. 47-64.
- *117) **Τσιτσέλλη Ἀρχαία** εὐαγγέλια ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἐν Ἐστίᾳ 1887 Τόμ. Β' σ. 765.
- 118) *Weinberger* Περουσίας Ἰταλίας.
- Ἐν δὲ τῇ ἐπομένῃ ἀναγραφῇ τῶν βιβλιογράφων διαστέλλονται οἱ μὲν κτήτορες κωδίκων διὰ προτασσομένου τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἀπλοῦ ἀστερίσκου, οἱ δὲ δαπανήσαντες χάριν γραφῆς κωδίκων διὰ διπλοῦ ἀστερίσκου. Ῥητῶς δὲ δηλῶ, ὅτι δὲν συμπεριέλαβον εἰς τοὺς ἐνταῦθα ἀναγραφομένους βιβλιογράφους τοὺς ἐπιστολογράφους, ὧν ἐπιστολαὶ ἐξεδόθησαν ἐν τοῖς Μνημείοις τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν τοῦ κ. Δημ. Καμπούρογλου, εἰ καὶ τινες αὐτῶν εἶνε αὐτόγραφοι, ὡς οὐδὲ τοὺς παρὰ τῷ *Buchon* καὶ ἄλλαχοῦ νοταρίους Ἀθηνῶν.

1.

1129. Κωνσταντῖνος Ταρσίτης.

Ἐγράψε τὸν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Βιέννης ἐπὶ περγαμηνῆς θεολογικὸν κώδικα (Cod. Theol.) LXXIII, περιέχοντα ἔργα Βασιλείου τοῦ μεγάλου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τὸν Πανδέκτην τοῦ Ἀντιόχου καὶ Κλίμακα Ἰωάννου τοῦ Σχολαστικοῦ.

Ἐν τέλει τοῦ κώδικος εὕρηνται οἱ ἐξῆς στίχοι:

Τέλος εἴληφα τῆς τρισολέκτου¹ βίβλου
καὶ χαρᾶς ἐμπέπλησμαι ἰδὼν τὸ πέρας
δὲ τάχος γέγραπται ἢ δέλτος αὕτη

¹ Ἀναγνωστέον τρισολέκτου. Ὁ *Lambecius* ἀνέγνω τὸ πρῶτον τρισολέκτου, ἀλλ' ὁ *Kollar* παρὰ *Lambecius* Τόμ. Γ' σ. 348 σημ. Α ἐπανορθώνει εἰς τρισολέκτου.

χειρὶ εὐτελοῦς Κωνσταντίνου Ταρσίτου
τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν ἐν Κρήτῃ γεγονότος.

Οἱ στίχοι οὗτοι εἶνε γεγραμμένοι ἐν τῷ κώδικι καταλογάδην, οὕτω δὲ καὶ ἐξεδόθησαν μέχρι τοῦδε. Προστίθεται δὲ σημείωσις, καθ' ἣν ὁ κώδιξ ἐγράφη τῷ ,σχλζ' ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἦτοι τῷ 1129.

Lambecius Commentaria de Augustā bibliotheca Caesarea Vindobonensi. Ἐν Βιέννῃ. 1765-1779. Τόμ. Γ' σ. 348. Πρβλ. *Montfaucon Palaeographia Graeca* σ. 60. *Ebert Zur Handschriftenkunde* σ. 101.

2.

IB' ἢ II' αἰῶνος. Θεόδωρος Ἀθηναῖος.

Ἐγραψε τὸν ιβ' ἢ ιγ' αἰῶνα τὸν ὑπ' ἀρ. 270 ἐπὶ περγαμνηῆς κώδικα τῆς ἐν Βρεσλαυίᾳ βιβλιοθήκης, περιέχοντα δεκαεπτὰ ὁμιλίαις Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, μαρτύριον τῶν ἁγίων Εὐστρατίου, Αὐξεντίου, Εὐγενίου, Μαρδαρίου καὶ Ὁρέστου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγον εἰς Φιλογόσιον καὶ δύο λόγους Βασιλείου τοῦ μεγάλου.

Ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ εὔρηται τὸ σημείωμα τόδε: † Θεοδώρου πέφυκα πυκτὶς τοῦ Ἀθηναίου. ὃν χῶρος ἐξήνεγκε τῶν Ἀθηναίων. καὶ κόσμος ἀνέθρεψε, τῆς Κωνσταντίνου. αὕτη δὲ κοσμήσασα γενναίως, παρέσχε καὶ πόρισμα πολλῶν πυκτίδων ἀφ' ὧν ἐγὼ πέφυκα, τῶν πλείστων μία.

Catalogus Codicum Graecorum qui in Bibliotheca urbica Vratislaviensi adservantur a philologis Vratislaviensibus compositus civitatis Vratislaviensis sumptibus impressus. Vratislaviae. 1889 σ. 66.

Τὸ ἄνω σημείωμα εἶνε γεγραμμένον εἰς χωλιάμβους, ἐν μόνῳ δὲ τῷ πρώτῳ παρέλκει ἡ λέξις πυκτὶς. Γραπτέοι δὲ οἱ στίχοι ὧδε:

Θεοδώρου πέφυκα <πυκτὶς> τοῦ Ἀθηναίου,
ὃν χῶρος ἐξήνεγκε τῶν Ἀθηναίων
καὶ κόσμος ἀνέθρεψε τῆς Κωνσταντίνου.
Αὕτη δὲ κοσμήσασα γενναίως . . .
παρέσχε καὶ πόρισμα πολλῶν πυκτίδων,
ἀφ' ὧν ἐγὼ πέφυκα τῶν πλείστων μία.

Ζήτημα δὲ μόνον εἶνε ἂν τὸ δις ἐπαναλαμβανόμενον πέφυκα σημαίνει ὡς καὶ ἐν ἄλλοις ἀναλόγοις σημειώμασι κωδίκων τὸν κτήτορα μᾶλλον ἢ τὸν βιβλιογράφον. Ἄλλ' ἀποδέχομαι μᾶλλον, ὅτι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ βιβλιογράφου, ἐπειδὴ τοιοῦτό τι φαίνονται ἐνδεικνύοντες οἱ τελευταῖοι στίχοι τοῦ ἐπιγράμματος. Ἄν δὲ οὕτως ἐρμηνευθῶσι, τότε πρέπει νὰποδεχθῶμεν, ὅτι πολλῶν ἄλλων κωδίκων, καθ' ἃ αὐτὸς ὁμολογεῖ, βιβλιογράφος ὑπῆρξεν ὁ Θεόδωρος, οὐ δυστυχῶς ἀγνοοῦμεν τὸ ἐπώνυμον.

3.

1337; Δημήτριος Περούλης.

Ἐγραψε τὸν ἐν τῇ Κοινοτικῇ βιβλιοθήκῃ (Biblioteca Comunale) τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Φερράρας ὑπ' ἀρ. 155 κώδικα, περιέχοντα ἔργα τοῦ Θεοκρίτου, Πινδάρου, Ἡσιόδου, Φρυνίχου ἐκλογὴν ῥημάτων καὶ ὀνομάτων ἀττικῶν, Ἡρωδιανοῦ γραμματικῶν, Γεωργίου Χοιροβοσκοῦ περὶ τρόπων ποιητικῶν. Ὀνομάτων ἀττικῶν ἐκλογὴν, Μαξίμου Πλανούδη γραμματικῶν, Περὶ ἐπιθέτων καὶ περὶ προθέσεων.

Ἐν φ. 225^a τὸ σημείωμα τὸδε: † ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς δημητρίου τοῦ πυρούλη ἐν ἔτει ς^ωω^ωμ[ε'] βασιλεύοντος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡ[μῶν] αὐ[τοκράτορος] βασιλέως ἀνδρονίκου τοῦ παλαιολόγου — ἰνδ^{ος} ε'.

E. Martini Catalogo di manoscritti Greci esistenti nelle biblioteche Italiane. Τόμ. Α' μέρ. 6'. Ἐν Μεδιολάνῳ. 1896 σ. 345. Ἐν τῷ σημειώματι τούτῳ αἱ λέξεις τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς ἐγράφησαν δι' ἄλλης χειρὸς ἐν διασθέσματι, ὅπερ ἐξακολουθεῖ καὶ περαιτέρω, ἐνθα τὸ ὄνομα τοῦ βιβλιογράφου μετῆλλαχμένον ἐκ τοῦ τὸ πρότερον γραφέντος διὸ μετὰ τινος δισταχμοῦ ἀποφαίνεται ὁ *Martini*, ὅτι ἀναγνωστέον Δημητρίου τοῦ Πυρούλη. Διὰ ταῦτα φρονῶ, ὅτι μᾶλλον ἀναγνωστέον Περούλη ἂν δὲ ἔχῃ ὀρθῶς ἢ ἐμὴ εἰκασία, ἀποκτῶμεν τὸ ὄνομα διακεκριμένου ἐπὶ τουρκοκρατίας οἴκου τῶν Ἀθηναίων, ἐν ᾧ συναντᾶται ἄλλως καὶ τὸ βαπτιστικὸν Δημήτριος¹. Ζήτημα δὲ πάντως εἶνε, ἂν, οὕτως ἐχόντων τῶνπραγμάτων,

¹ Ἴδε *K. Χρηστομάνον* ἐν τοῖς *Δημ. Καμπούρογλου* Μνημείοις τῆς Ἰστορίας τῶν Ἀθηναίων Τόμ. Α' σ. 298.

πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τὴν οἰανδήποτε ἐπανόρθωσιν τοῦ ὀνόματος τοῦ βιβλιογράφου γενομένην ἄμα τῇ γραφῇ τοῦ κώδικος, ἢ εἶνε πιθανώτερον νὰ εἰκάσωμεν, καθ' ἃ οὐ σπανίως συμβαίνει, ὅτι ὁ Περούλης ὑποκατέστησεν ἐνταῦθα ἑαυτὸν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ τῷ πρώτῳ γράψαντος τὸν κώδικα. Διὰ πάντας τούτους τοὺς λόγους μετ' ἀμφιβολίας οὐ μικρᾶς ἀναγράφω ἐνταῦθα τὸ ὄνομα τοῦ Δημητρίου Περούλη ὡς Ἴ�θηναίου βιβλιογράφου· ἔτι δὲ μᾶλλον ἀμφιβάλλω, ἂν πρέπει νὰ θεωρήσω αὐτὸν γράψαντα τὸν κώδικα τῆς Φερράρας ἐν ἔτει 1337, ἀναριθμῶν οὕτω τὸ γένος τῶν Ἀθηναίων Περούλων εἰς τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα. Ἄλλως δὲ καὶ τοῦτο παρατηρητέον, ὅτι καὶ ἂν πράγματι Δημήτριος Περούλης ὠνομάζετο ὁ γράψας τὸν κώδικα καὶ ἂν ἀληθῶς οὗτος ἐγράφη τῷ 1337, δὲν ἐξάγεται ἐκ τούτου μετὰ βεβαιότητος, ὅτι ἤδη ἔκτοτε οἱ Περούλαι διέτριβον ἐν Ἀθήναις, εἰς ἃς δυνατὸν νὰ μετώκησεν ἀργότερον ὁ οἶκος, ὃν μόνον ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος βλέπομεν διαπρέποντα ἐν τῇ πόλει. Σημειωτέον δ' ἐν τέλει, ὅτι Δημήτριον Περούλην εὐρίσκομεν ἀφιέρωσαντα τῷ 1662 ἐπιτάφιον εἰκόνισμα εἰς τὴν ἐν Βενετίᾳ ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν (*Ἰω. Βελούδου Ἑλλήνων ὀρθοδόξων ἀποικία ἐν Βενετίᾳ. Ἐν Βενετίᾳ. 1872 σ. 47*).

4.

1339. Κοσμᾶς Κάμηλος ἱερέως.

Ἐγραψε τὸν ἐπὶ περγαμηνῆς κώδικα τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων τὸν φέροντα νῦν τὸν ἀριθμὸν 2243, περιέχοντα τὴν ἰατρικὴν συγγραφὴν Νικολάου τοῦ Μυρεψοῦ καὶ ἄλλα ἰατρικὰ καὶ εἰς ἰατροὺς χρήσιμα συνταγμάτια.

Ἐν αὐτῷ εὕρηται τὸ σημεῖωμα τόδε·

*Ὡσπερ ξένοι χαίρουσιν ἰδεῖν πατρίδα
καὶ οἱ θαλαττεύοντες ἰδεῖν λιμένα,
οὕτως καὶ οἱ γράψαντες ἰδεῖν βιβλίον τέλος.*

Ἐπληρώθη δὲ τὸ παρὸν ἰατρικὸν βιβλίον ὑπὲρ ἐξόδου καὶ μόχθου πολλοῦ κάμου Δημητρίου ἰατροῦ τοῦ Νομαχλώμου τοῦπίκην ἔχον, χειρὶ δὲ τοῦ γράψαντος τὸ τοιοῦτον κυροῦ Κοσμᾶ ἱερέως τοῦ Καμήλου καὶ ἐξάρχου τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Ἀθηνῶν ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ ἰνδ. ζ' ἔτους ,σωμζ', ἀμὴν, ἀμὴν, ἀμὴν, γένοιτο, γένοιτο.

Οὕτως ἐξέδωκε τὸ σημεῖωμα ἐν ἔτει 1708 ὁ *Montfaucon* ἐν *Palaeographia Graeca* σ. 70. Ἄλλ' ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ εὐρη-
ται ἐπηνωρθωμένα τὰ σφάλματα τοῦ Ἀθηναίου βιβλιογράφου, ἅτινα
γίνονται κατάδηλα ἐν τῇ πιστῇ ἐκδόσει τοῦ σημειώματος, ἣν παρέ-
σχεν ὁ *Omont* (*Fac-similés des manuscrits Grecs datés*
de la Bibliothèque Nationale du IX au XIV siècle. Ἐν
Παρισίσις. 1891. Εἰσαγωγῆς σ. 17). Ἐχει δὲ παρ' αὐτῷ τὸ
σημεῖωμα ὡδε:

Ὡσπερ ξένοι χαίρουσιν ἠδεῖν πατρίδαν,
καὶ οἱ θαλατέβοντες εὐρεῖν λημένα,
οὕτως καὶ ἡ γράφωντες ἰδεῖν βιβλίου τέλος.

Ἐπληρωθῆ δὲ τὸ παρὸν ἰατρικῶν βιβλίον ὑπὲρ ἐξόδου καὶ
μόχθου πολλοῦ καμοῦ Δημητρίου ἰητροῦ ἀμαρτολοῦ τούνομα *Χλομοῦ*
τοῦ *πίκλην* ἔχων· χρεῖ δὲ τοῦ γράψαντος τὸ τοῦτον κυροῦ *Κοσμά*
ιερέως τοῦ Καμήλου καὶ ἐξάρχου τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Ἀθη-
νῶν, ἐν μηνὶ αὐγούστῳ, ἰνδ. ζ', ἔτους ,σωμζ'. Ἀμήν. Ἀμήν. Ἀμήν.
Γένοιτο. Γένοιτο:~

Παρέχει δ' ὁ *Omont* ἐν πίνακι LXXIII καὶ φωτοτυπικὸν πανο-
μοιότυπον τῆς γραφῆς τοῦ *Καμήλου* ἐκ τῶν φύλλων 116 καὶ 6206
τοῦ κώδικος.

Τὸ ἀνορθόγραφον τοῦτο σημεῖωμα θλιβεράν ἐμποιεῖ αἰσθῆσιν περὶ
τῆς ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν καταστάσεως τῆς ἐλληνικῆς παιδείας
ἐν ταῖς ἡμέρας τῶν *Καταλωνίων*, καθ' ἃς ἦτο ἐξάρχος τῆς μητρο-
πόλεως ἀνὴρ οὕτως ἀμαθής. Διὰ δὲ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ *Omont*
ἐπανορθοῦται καὶ τὸ ἐπάνωμον τοῦ ἐν Ἀθήναις πιθανώτατα διατρί-
βοντος ἰατροῦ, οὗ χάριν ὁ ἱερεὺς *Κάμηλος* ἔγραψε τὸν κώδικα. Ὁ
ιατρός οὗτος δὲν ἐκαλεῖτο *Νομάχλωμος*, καθ' ἃ κακῶς ἀνέγνωσεν ὁ
Montfaucon, ἐνώσας πρὸς τὸ ὄνομα μέρος τῆς προηγουμένης λέξεως
τοῦνομα, ἀλλὰ *Χλωμός*.

Καὶ ὑπὸ ἱστορικὴν δ' ἐποψιν εἶνε ἄξιον λόγου τὸ σημεῖωμα τοῦτο,
ἐξ οὗ βλέπομεν τὸν *Κάμηλον* ὄντα ἐξάρχον τῆς ἀγιωτάτης μητροπό-
λεως Ἀθηνῶν ἐν ἡμέραις καθ' ἃς ἡ μητρόπολις αὕτη εὐρίσκετο κατε-
χομένη ὑπὸ Λατίνων ἀρχιεπισκόπων. Ἐκ τούτου ἐμφαίνεται, ὅτι τὸ
ἐν *Κωνσταντινουπόλει* πατριαρχεῖον δὲν εἶχε παραιτήσῃ τὰ ἐπὶ τῶν

Ἀθηνῶν δικαιώματα αὐτοῦ. Καὶ δὲν ἐχειροτονοῦντο μὲν ὀρθόδοξοι μητροπολίται, ἐγκαταστάντες καὶ πάλιν τὸ πρῶτον ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν, ἀλλὰ τὰ τῆς ἀθηναϊκῆς ἐκκλησίας διεῖπεν ἕξαρχος πατριαρχικός.

5.

ΙΕ' αἰῶνος. Ἀλφόνσος.

Ἐγραψε μέρος τοῦ κώδικος τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων τοῦ φέροντος νῦν τὸν ἀριθμὸν 2161, περιέχοντος μὲν ἔργα τοῦ Γαληνοῦ, γεγραμμένου δὲ, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ σχήματος τῆς γραφῆς, τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα.

Ἐν τέλει: Ὁσφλν' ὠλω ὁθαβνθῆλω ἕξρωθτεν. Τὸ κρυπτογραφικὸν τοῦτο σημεῖωμα σημαίνει: Ἀλφόνσος Ἀθηναῖος ἔγραψεν.

Montfaucon Palaeographia Graeca σ. 86. Omont Inventaire sommaire des manuscrits Grecs de la Bibliothèque Nationale. Ἐν Παρισίοις 1888. Τόμ. Β' σ. 207.

Τὸ ὄνομα Ἀλφόνσος δεικνύει Ἀθηναῖον ἐκ τῶν πρὸς τοὺς Φράγκους τοὺς κρατήσαντας τῆς Ἀττικῆς προσμιγέντων, ἐξ ἐπιγαμίας δὲ πρὸς οἶκον καταλωνιακὸν μᾶλλον ἢ φλωρεντιακὸν προερχόμενον.

6.

*** 1401. Μιχαὴλ Κοτύλης ἱερέως.**

Ἰπῆρξε κτήτωρ τοῦ ὑπ' ἀρ. 246 κώδικος τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρειμονῆς Κουτλουμουσίου, περιεχούσης Γραμματικὴν καὶ δημῶδεις στίχους Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου.

Ἐν τέλει τῆς Γραμματικῆς εὔρηται γεγραμμένοι καταλογάδην οἱ ἐξῆς στίχοι:

*Ὡςπερ ξένοι χαίρουσιν ἰδεῖν πατρίδα
καὶ οἱ θαλατιεύοντες εὐρεῖν λιμένα'
οἱ νοσοῦντες δὲ τυχεῖν ὑγείας,
οὕτω καὶ οἱ γράφοντες βιβλίον τέλος.
Πέρασ ἐντανθὶ τῆς παρούσης νῦν δέλτου
τῆς τῶν σοφιστῶν ἐκμαθήσεως ὄντως
γραμματοειδοῦς φιλοσόφου τ' ἂν ἄρξης
καὶ πληρωτικῆς πολυτρόπου σοφίας.*

Τετελείωτο δ' ἐν ἔτει κοσμογενους,
 χιλιάς ἑξᾶς καὶ δις τετρακοσίους
 χρόνοις σὺν ἄλλοις, ἀπλῆς δεκάς δεκάδος
 ἑννάς πρὸς τούτοις σὺν καὶ ἰνδικτιῶνος
 Ἰουλίῳ τε μηνὶ εἰκάς ἑννάτη.

Ἐξόδῳ κτηθὲν Μιχαὴλ ἱερεῖ, οὗ τὸ ἐπίκλην τοῦ Κοτύλη μᾶλλον
 Ἀθηνεὺς· αὕτη γὰρ πατρὶς ἢ θρέψασα καὶ τ' ἄλλα· τῶν ὀρθοδό-
 ξων εἰς μετέχων ἐν πᾶσιν γραφὴν χειρὶ τλήμωνος καὶ ἐλαχίστου
 Νικοδήμου μοναχοῦ.

Σπυρ. Π. Λάμπρον Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ
 Ἁγίου Ὄρους ἑλληνικῶν κωδίκων. Ἐν Κανταβριγίᾳ. 1895. Τόμ. Α'
 σ. 305.

Τὴν διὰ τῶν αἰνιγματωδῶν στίχων δηλουμένην χρονολογίαν εἶχον
 ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν ἀγιορειτικῶν χειρογράφων λύσει μετ' ἀμφιβο-
 λίας ὡς σημαίνουσιν, σιγῆ καὶ προσέγραψα ὡς ἴσον αὐτῇ ἐξ ἀβλε-
 ψίας τὸ 1410 ἀντὶ τοῦ 1402. Ἄλλῃ ἡ χρονολόγησις ἐκείνη δὲν εἶνε
 ὀρθή. Ἀναθεωρῶν δὲ τὸ πρᾶγμα, νομίζω, ὅτι πρέπει ὀρθότερον νὰ
 ἀναλύσωμεν τοὺς ἐν τοῖς στίχοις ἀριθμοὺς ὡδε· χιλιάς ἑξᾶς (=6000)
 καὶ δις τετρακοσίους χρόνοις σὺν ἄλλοις (=800) ἀπλῆς δεκάς δεκά-
 δος (=100) ἑννάς πρὸς τούτοις (=9), ἧτοι τὸ ὅλον 6909 (ςϞϠθ')
 ἀπὸ κοσμογονίας, τοῦθ' ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ χριστιανικὸν ἔτος
 1401. Συμπίπτει δὲ τὸ ἔτος τοῦτο πρὸς ἰνδικτιῶνα ἐνάτην· διὸ
 δικαιολογεῖται καὶ ἡ ἐν τοῖς στίχοις παράλειψις τοῦ ἀριθμοῦ τῆς ἰνδι-
 κτιῶνος ἐν οἷς ὁ γράψας αὐτοὺς λέγει

ἑννάς πρὸς τούτοις σὺν καὶ ἰνδικτιῶνος

δηλῶν κακοζήλως ὅτι ἡ ἰνδικτιῶν ἔφερε τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ἑννέα οὐ
 γίνεται μνεῖα ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ στίχου.

Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν τῷ ἀνωτέρῳ σημειώματι αἱ λέξεις Μιχαὴλ
 καὶ Κοτύλη εἶνε διεξεσμέναι, τὸ δὲ τέλος αὐτοῦ ἐγράφη ὑπὸ χειρὸς
 νεωτέρας. Ὅπως δὲ δυσεξερεύνητον εἶνε τὸ νὰ εὕρωμεν ἂν ὁ ἀγορά-
 σας τὸν κώδικα ἱερεὺς Μιχαὴλ ὁ Κοτύλης ἀπέκτησεν αὐτὸν ἐν Ἀθή-
 ναις καὶ παρὰ βιβλιογράφου Ἀθηναίου. Ὅπως δὲ ὁ μοναχὸς
 Νικοδήμος ὁ κατόπιν παραστήσας ἑαυτὸν ὡς γραφέα τοῦ κώδικος,
 οὐδαμῶς εἶνε ἀναγκαῖον ἢ πιθανὸν νὰ ἐκληφθῇ Ἀθηναῖος.

1421 - 1449. Μιχαήλ Καλοφρενᾶς ἱερεὺς.

Ἐγραψεν ἐν ἔτει ςϞϞθ' (=1421) τὸν ὑπ' ἄρ. ΓΜ' κώδικα τῆς βιβλιοθήκης Πάτμου, περιέχοντα Κεφάλαια, Λόγους καὶ Ἐπιστολάς Ἰωσήφ τοῦ Βρυεννίου, ἐν οἷς καὶ τινὰ ἀνέκδοτα. Ἐν τέλει τοῦ χειρογράφου ὁ βιβλιογράφος ἔγραψε τὸ ἐξῆς δίστιχον·

*Ἐληξαν αὐχὴν δάκτυλοι τρεῖς καὶ γόνυ,
ὄμματα, γραφίς, νοῦς, πνυχαί, μέλαν, σίχοι.*

Ἰω. Σακελίωνος Πατμιακὴ βιβλιοθήκη σ. 199.

Τῷ δὲ 1422 ἔγραψεν ὁ αὐτὸς τὸν ὑπ' ἄρ. 239 κώδικα τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων, περιέχοντα τὸ Ἰπόμνημα Ἀνδρέου τοῦ Καισαρέως εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν.

Omont Inventaire sommaire des manuscrits Grecs de la Bibliothèque Nationale. Ἐν Παρισίοις Τόμ. Α' σ. 27. **Τοῦ αὐτοῦ** Les manuscrits Grecs datés des XV et XVI siècles de la Bibliothèque Nationale et des autres bibliothèques de France. Ἐν Παρισίοις. 1892 σ. 6.

Τῷ δὲ 1449 ἔγραψε ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ὁ ὑπ' ἄρ. 255 ἱεροσολυμιτικὸς κώδιξ, περιέχων Ἰωάννου τοῦ Ζωναρᾶ περὶ κανόνος κτλ., Νικηφόρου Καλλίστου τοῦ Ξανθοπούλου περὶ ὑπακοῆς καὶ κοντακίου κτλ., Περὶ τοῦ Ἀχαῶ βασιλέως, Ἀπομνημονεύματα ἐκ ποιητῶν καὶ ῥητόρων, Νέον Παράδεισον, Νείλου ἀββᾶ Περὶ τῶν ὀκτῶ λογισμῶν καὶ Διδασκαλίαν ὠφέλιμον.

Ἐν φ. 171 α τὸ σημείωμα τόδε· † *Χρησιῶν ἀπάντων Χριστὸς ἀρχὴ καὶ τέλος | ἀπαλλαγέντι τοῦ πονεῖν ἐν τῷ γράφειν|, ἀπαλλαγὴν ἔπειτα αἰτῶ πλημμελημάτων* † *Μιχαὴλ θύτης τε παρὰ σχον ὄωσιν, Χριστέ μου Καλοφρενᾶς ἐπίκλειον ἐγνώρισμαι τοῖς πᾶσιν|, αὐμθ' ἰουλλίφ κθ' τέλος.*

Θ. Παπαδοπούλου Κεραμέως Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη Τόμ. Α' σ. 323.

Ὁ αὐτὸς δ' ἔγραψεν ἐκ Κρήτης ἐπιστολὴν εἰς τὸν λατινόφρονα πατριάρχην Μητροφάνην, λατινίζων καὶ αὐτὸς καὶ μνημονεύων τὸν

πάπαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη σώζεται ἐν τινι τῶν χειρογράφων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐν Λονδίῳ βρεττανικοῦ μουσείου, οὐ δυστυχῶς δὲν εὕρισκω τὸν ἀριθμὸν ἐν τοῖς ἐμοῖς σημειώμασιν ἐκ τῶν ἐν ἔτει 1876 ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἐκείνῃ μελετῶν μου· στεροῦμαι δ' ἐνταῦθα τῶν καταλόγων τῆς βιβλιοθήκης πλὴν τοῦ τῶν Ἀρλεσιανῶν κωδίκων καὶ τινῶν τῶν Additional ἐν οἷς δὲν περιλαμβάνεται.

Σπυρ. Π. Δάμπρου Σημείωμα περὶ τῆς οἰκογενείας Καλλιφρονᾶ ἐν τοῖς τοῦ **Δημ. Καμπούρογλου** Μνημείοις τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων τόμ. Γ' σ. 241.

Ὁ Καλοφρονᾶς οὗτος εἶνε τῶν προγόνων τῆς γνωστῆς ἐν Ἀθήναις οἰκογενείας Καλλιφρονᾶ, ἐν ἣ τὸ ὄνομα Μιχαήλ μεταβιβάζεται μέχρι τῆς σήμερον ἀπὸ πάππου εἰς ἕγγονον. Καθ' ἣ δ' ἀνέγραψα ἐν τῷ ἀνωτέρῳ σημειώματι, καὶ **Λεονάρδος Καλοφρονᾶς** μνημονεύεται ἐν τινι καταλόγῳ τοῦ ἔτους 1691 τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τοῦ Μοροζίνη ἐκπατρισθέντων καὶ ἐν Γαστούνη διαβιούντων Ἀθηναίων, ἀποκειμένῳ ἐν τῷ Archivio dei Frari ἐν Βενετίᾳ.

8.

1422. Ἀνώνυμος.

Ἐγράψε τὸ ὑπ' ἀρ. 324 ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς μονῆς Κοσινίτζης ἐν Μακεδονίᾳ Εὐχολόγιον, ἔχον ἐν τέλει τὸ ἐξῆς σημείωμα τοῦ ἔτους 1422· Ἐτελειώθη τὸ παρὸν εὐχολόγιον ἐν Ἀθήναις, ἐν μηνὶ δεκεμβρίῳ, Ἰνδικι. α' τοῦ ςϞλ' ἔτους. Προστίθεται δὲ τὸ σημείωμα τὸδε ἐξ οὗ μανθάνομεν τὸν πρὸ τῆς ἀποθέσεως τοῦ κώδικος εἰς τὴν μονὴν κτήτορ' αὐτοῦ· † Τοῦ ταπεινοῦ ἐπισκόπου Θερμοπυλῶν καὶ προέδρου Διανλίας, Θεογνώστου.

Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως Ἐκθεσις παλαιογραφικῶν καὶ φιλολογικῶν ἐρευνῶν ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. 1886 (Ἀπόσπασμα ἀρχαιολογικοῦ παραρτήματος ΙΖ' τόμου τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Ἑλλ. Φιλολ. Συλλόγου Κων/πόλεως σ. 32).

9.

1435-1436. Ἀντώνιος Λογοθέτης.

Ἐγράψε δύο κώδικας ἀποκειμένους ἐν τῇ Λαυρεντιακῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Φλωρεντίας, τὸν ὑπ' ἀρ. 9 τοῦ pluteus 69, περιέχοντα τὴν

ιστορικὴν συγγραφὴν τοῦ Πολυβίου, καὶ τὸν ὑπ' ἀρ. 7 τοῦ pluteus 55, περιέχοντα ἀποφθέγματα τοῦ Πλουτάρχου.

Ἐν τέλει τοῦ πρώτου τῶν δύο τούτων κωδίκων ἀναγινώσκωμεν τὸ σημείωμα τόδε:

Ὡδε πέρας λάβεν ἱστοριῶν Πολυβίου βίβλος
ἦν περ Ἀθηναῖος γεγραφὼς Ἀντώνιος ἔστι
Φιλέλφου δ' ἀναλώμασι τοῦ Φραγκίσκου κλησιν.

Ἐτελειώθη μὴνι νοεμβρίου κβ' ἔτους ἀπὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως αὐλε', ἐν Σήρῃ τῆς Τυρρηνίας.

Ἐν δὲ τῇ ἀρχῇ τοῦ αὐτοῦ κώδικος φέρονται τάδε: Ἀντώνιος ὁ Ἀθηναῖος, ὁ καὶ λεγόμενος Λογοθέτης, ταύτην τὴν βίβλον εἶχα ἀντιβόλεον καὶ ἀντέγραψα ὁμοιον ταύτης, ἔτους ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ,αὐλε', γραφὴν εἰς τὴν πόλιν Σιένα.

Bandini. Catalogus codicum Graecorum bibliothecae Laurentianae. Τόμ. Β' σ. 628.

Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ κώδικι εὔρηται τὸ σημείωμα τόδε:

Ἡθῶν ἔστι τέλος Πλουτάρχου σὺμφρονος ὧδε
ὄν περ Ἀθηναῖος γεγραφὼς Ἀντώνιος ἔστι
Φραγκίσκου δ' ἀναλώμασι σπουδῇ τε Φιλέλφου.

Ἐτελειώθη ἐν Σήρῃ τῇ τῆς Τυρρηνίας, ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως ,αὐλε', φεβ. α'.

Αὐτόθι. Τόμ. Β' σ. 304 - 305.

Ἐκ τῶν σημειωμάτων τούτων βλέπομεν, ὅτι ὁ Ἀντώνιος Λογοθέτης ἀντέγραψε τοὺς δύο κώδικας δαπάναις τοῦ γνωστοῦ Ἰταλοῦ ἀρχαιομαθοῦς Φραγκίσκου Φιλέλφου κατὰ τὸν χρόνον τῆς τούτου διαμονῆς ἐν Σιένῃ τῆς Ἰταλίας, ἔνθα καὶ ὁ Λογοθέτης διέτριβεν. Ἦτο δὲ τᾶλλα ὁ Ἀθηναῖος λόγιος ἤκιστ' ἄξιος τιμῆς, ἂν πιστεύσωμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Φιλέλφου ἐν ἑλληνικῇ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Γεώργιον Σχολάριον τὸν ἔπειτα μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχην Γεννάδιον γραφόμενα περὶ αὐτοῦ τάδε: Πλὴν γραφεά ἔχομεν Ἀθηναῖον μὲν, δκνηρὸν δὲ τὰ πάντα, πλὴν τοῦ οἴνου καὶ τῶν ὁμοίων.

Émile Legrand Cent-dix lettres grecques de François Filelfe. 1902 σ. 10.

Πρβλ. περί τοῦ Ἀντωνίου Λογοθέτου καὶ *Montfaucon Palaeografia Graeca* σ. 76. *Ebert Zur Handschriftenkunde* σ. 103.

Εἶνε δὲ ὁ οἶκος Λογοθέτη γνωστότατος ἐν Ἀθήναις ἐπὶ τουρκοκρατίας. Ἴδε **Δημ. Καμπούρογλου** Μνημεῖα τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων Τόμ. Α' σ. 251-273. 301-302. 319-329. Β' σ. 76. Γ' παράρτ. σ. νς'.

10.

1463 - 1464. Νικόλαος Ἀγιομνήτης.

Ἀνεκαίνισε τῷ 1463 τὸν ὑπ' ἀρ. 209 βομβύκινον κώδικα τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν, γραφέντα μὲν τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα, περιέχοντα δὲ τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων καὶ τὰς Ἐπιστολάς τοῦ Παύλου.

Ἐν φ. 247α μετ' ἄλλα φέρεται τὸ σημεῖωμα τόδε· Ὁ δέ γε ἀνακαινισμὸς τῆς παρουσίας νῦν βίβλου ἐγεγόνη διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς καὶ ἀμαθοῦς Νικολάου υἱοῦ παπα Μιχαὴλ τοῦ Ἀγιομνήτη ἐν τῷ ςῳσα' καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες εὐχεσθῆναι μοι δυσσωπῶ διὰ τὸν Κύριον ἔρρωσθαι—διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδους κυροῦ Ἰαννούλη τοῦ Στανίσα' ἐν μηνί σεπτεμβρίῳ καθ' εἰς τοὺς αὐξ'.

Σακελίωνος Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος σ. 39, ἔνθα τὸ αὐξ' φέρεται κακῶς γεγραμμένων *αὐξ'*.

Τὸν αὐτὸν δὲ Νικόλαον τὸν Ἀγιομνήτην εὐρίσκομεν ἀνακαινίζοντα κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1464 τὸν ὑπ' ἀρ. 380 κατὰ τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα γραφέντα κώδικα τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μονῆς τῶν Ἰσθέρων, περιέχοντα ἔργα Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. Ἐν τῷ χειρογράφῳ τούτῳ εὑρηται τὸ σημεῖωμα τόδε· Ὁ δέ γε ἀνακαινισμὸς τῆς παρουσίας νῦν βίβλου ἐγεγόνει τάλανος ἐτέρου Νικολάου υἱὸς τυγχάνω πατρὸς ἐμοῦ καὶ θύτου, ἱερέος Μιχαὴλ Ἀγιομνήτη τῇ πέντε καὶ δεκάτῃ, μηνὸς γὰρ τοῦ Μαΐου, ἐν τοῖς ἑξακισχιλίοις ἑνακοσίοις χρόνοις εὐδομηκοσιῶ σὺν τούτοις καὶ δευτέρου, ἐνηκτιῶνος καὶ αὐτῆς δωδεκάτης.

Σπυρ. Π. Λάμπρου Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἀγίου Ὁρους ἑλληνικῶν κωδίκων. Ἐν Κανταβριγίτζ. 1900. Τόμ. Β' σ. 103.

Ὅτι δὲ ὁ Ἀγιομνήτης ἦτο Ἀθηναῖος ἐξάγεται ἐκ σημειώματος ἀναγινωσκομένου ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. Υ-III-14 κώδικι τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἰσπανικοῦ Ἐσκουριάλου ἐν φ. 1876 (*Miller Catalogue des manuscrits Grecs de la bibliothèque de l'Escurial*. Ἐν Παρисиῖς. 1848 σ. 55). Ἔχει δὲ τὸ σημεῖωμα ἐκεῖνο ὧδε:

Γραφὴν παρὰ τοῦ εὐτελεσιάτου ἐν ἱερομονάχοις Νικηφόρου τοῦ ἐξενίας (ἀναγνώστειον ἐξ Εὐβοίας), υἱοῦ Μιχαὴλ ἱερέως ἐκείνου τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν τοῦ ἀγιομνήτη τελειωθέντος ἐν τῇ ἀναλώσει ἐκείνη τῆς παιρίδος Εὐείας (ἀναγνώστειον Εὐβοίας), καμοῦ δὲ σώσαντός με τοῦ Θεοῦ, ἵνα μετὰ μελος γένωμαι τῶν ἀμετριῶν μου ἀμαρτιῶν ὡς καὶ μονάσας ἐν τῇ σεβασμῖα μεγάλῃ μονῇ τῆς ὑπεραγίας μου ἐν τῷ Βατοπαίδι ἐν ᾧ γέγραπτε καὶ τὸ παρὸν βιβλίον ἐν μηνὶ μαίῳ κγ' ἐν τῷ ςφ' δ' ἔτη Ν (=ἰνδικτιῶνος) δ'. Εὐχεσθαί μοι τῷ ἀναξίῳ καὶ ἀμαθεῖ παρὰ πάντων.

Ὅτι Μιχαὴλ Ἀγιομνήτης ὁ ἐξ Ἀθηνῶν ἱερεὺς ὁ ἐν τῷ ἔσκουριαλείῳ σημειώματι ἀναγραφόμενος εἶνε αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ τῶν δύο προτέρων σημειωμάτων, οὐδαμῶς εἶνε ἀμφίβολον. Μανθάνομεν δ' ἐκ τοῦ σημειώματος τούτου τοῦ ἔσκουριαλείου κώδικος, ὅτι οὗτος ἐτελειώθη κατὰ τὴν ἀνάλωσιν τῆς Εὐβοίας. Ἀλλὰ τί σημαίνει τὸ ἐτελειώθη τοῦτο; ἀπλῶς φυσικὸν θάνατον κατὰ τὴν συχνάκις περὶ ἐπισκόπων μάλιστα καὶ ἱερέων γενομένην χρῆσιν τῆς λέξεως ἢ βίαιον θάνατον ἐν πολεμικῷ ἀγῶνι; Τὸ δεύτερον τοῦτο νομίζω πιθανώτερον ἕνεκα τοῦ συνδυασμοῦ τῆς λέξεως ταύτης πρὸς τὴν μνείαν τῆς ἀναλώσεως τῆς Εὐβοίας, ἣτις εἶνε πάντως ἢ ἐν ἔτει 1470 ἄλωσις τῆς Χαλκίδος καὶ ἄλλων πόλεων ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ κατακτητοῦ. Εἶχε δὲ πιθανῶς φύγει ὁ Μιχαὴλ Ἀγιομνήτης εἰς τὴν πρὸ τῆς πορθήσεως ταύτης βενετοκρατούμενην Εὐβοίαν μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάληψιν τῶν πατριῶν Ἀθηνῶν καὶ εὔρε ἴσως τέλος μοιραῖον κατὰ τοὺς ὀδυνηροὺς καὶ μυριονέκρους ἀγῶνας τοὺς προηγηθέντας τῆς ἀλώσεως τῆς Χαλκίδος.

Ὁ δὲ Νικηφόρος ὁ τὸν ἔσκουριαλεῖον κώδικα γράψας ὑπῆρξεν υἱὸς αὐτοῦ, καθ' ἃ αὐτὸς ῥητῶς μαρτυρεῖ. Πάντως δὲ δὲν εἶνε ὁ αὐτὸς καὶ ὁ ἐν τοῖς δύο ἄλλοις κώδιξι σημειούμενος ὡς Νικόλαος, τυχὸν μεταλλάξας τοῦτο τὸ ὄνομα διὰ τῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀφοσιώσεως, διότι ὁ Νικόλαος εἶνε ἤδη τάλας, ἤτοι μοναχός, ἐν ἔτει 1463

κατὰ τὸ σημεῖωμα τοῦ ἀθηναϊκοῦ κώδικος. Προφανῶς λοιπὸν ὁ Νικηφόρος ὁ ἐν ἔτει 1486 γράψας ἐν Βατοπεδίῳ τοῦ Ἁγίου Ὁρους τὸν κώδικα τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἐσκουριάλου εἶνε ἄλλος υἱὸς τοῦ Μιχαήλ Ἁγιομνήτη καὶ ἀδελφὸς τοῦ Νικολάου.

Τοιαύτην τινὰ λοιπὸν φαντάζομαι τὴν ἱστορίαν τοῦ οἴκου τῶν Ἁγιομνητῶν. Μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1456 ὑπὸ τοῦ Ὁμάρ ἄλωσιν τῶν Ἀθηνῶν ἢ μετὰ τὴν δευτέραν τῷ 1458 ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ κατάληψιν ὁ μὲν υἱὸς Νικόλαος ἔγεινε μοναχὸς καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος, ὁ δὲ πατὴρ Μιχαήλ, ἐγκαταλιπὼν τὴν πάτριον πόλιν, ἀπεχώρησεν εἰς τὴν βενετοκρατουμένην Χαλκίδα, ἔνθα καὶ ἀπέθανε, συμμετασχὼν τῶν πρὸς ἄμυναν αὐτῆς ἐναντίον τοῦ Μωάμεθ ἀγώνων. Ὁ δὲ ἕτερος υἱὸς Νικηφόρος διασωθεὶς τότε ἔφυγεν ἐκ τῆς τουρκοκρατούμενης Εὐβοίας, ἣν ἐθεώρει δευτέραν πατρίδα, οἷαν καὶ ῥητῶς ὀνομάζει ἐν τῷ σημειώματι τοῦ ἔσκουριαλείου κώδικος, καὶ ἐμόνασεν ἐν Βατοπεδίῳ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἔνθα ζῶν μέχρι τοῦλάχιστον τοῦ 1486 ἔγραψε τὸν κώδικα ἐκεῖνον.

11.

1486. Νικηφόρος Ἁγιομνήτης.

Ἴδε τὸ ἀνωτέρω σημεῖωμα.

12.

ΙΕ' αἰῶνος ὑπερμεσοῦντος.**Ἰσιδωρος μητροπολίτης Ἀθηνῶν.**

Ἐκέκτητο τὸν ὑπ' ἀρ. CCCXXX ἐπὶ περγαμηνῆς κώδικα τῆς ἐν Μονάχῳ βασιλικῆς βιβλιοθήκης, γεγραμμένον τὸν δέκατον αἰῶνα, ἐν ᾧ περιέχεται ἡ ἱστορικὴ συγγραφή τοῦ Θουκυδίδου.

Ἐν τῷ παραφύλλῳ Πβ γέγραπται τὸ σημεῖωμα τὸδε: † αὕτη ἡ βήβλος ἐστὶν τοῦ μητροπολίτου τῶν Ἀθηνῶν Ἰσιδώρου, ἣν ἐκ τῆς πόλεως αἰχμαλωτισθεῖσαν ἐξηγώρακεν ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ καὶ πρὸς δὴ ἂν τύχοιεν περιπεσεῖν εὐχέσθω τῇ ψυχῇ τοῦ ταύτην κεκτημένου τοῦ λυτρωθῆναι ἐκ τῆς αἰωνίου κολάσεως καὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ βασιλείας τυχεῖν. Αἱ τελευταῖαι λέξεις τοῦ σημειώματος τούτου τοῦ λυτρωθῆναι—βασιλείας εἶνε γεγραμμέναι δι' ὠχροτέρου μέλανος, ἴσως δὲ καὶ δι' ἄλλης χειρός.

Τὸ σημείωμα τοῦτο παρέθηκα ἐνταῦθα οἷον ἐπιμελῶς ἀντέγραψα ἐκ τοῦ κώδικος ἐν ἔτει 1877· φέρει δὲ κατὰ ταῦτα ἱκανὰς ἀνορθογραφίας τοῦ μητροπολίτου, ἂν, ὡς συνήθως τὰ τοιαῦτα σημειώματα. εἶνε αὐτόγραφον αὐτοῦ. Ἐξεδόθη δὲ μέχρι τοῦδε ὑπὸ τοῦ *Hardt* *Catalogus codicum manuscriptorum Graecorum bibliothecae regiae Bavaricae*. Ἐν Μονάχῳ. 1810 Τόμ. Δ' σ. 334, τοῦ **Παναρέτου Κωνσταντινίδου** Κατάλογος. ἱστορικός τῶν πρώτων ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐφεξῆς ἀρχιεπισκόπων καὶ μητροπολιτῶν Ἀθηνῶν ἐν τῷ Σωτήρι Τόμ. Β' σ. 29 καὶ ἔπειτα κατ' αὐτὸν ὑπὸ **Δημ. Καμπούρογλου** ἐν Μνημείοις τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων Τόμ. Β' σ. 18.

Ἴθυσε δὲ ὁ Ἰσίδωρος τὴν μητρόπολιν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ 1451 μέχρι τῆς ἀπὸ τῶν Τούρκων ἀλώσεως τῆς πόλεως. Ἐν δ' ἔτει 1447 εὐρίσκατο ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔτι ὢν ἱερομόναχος, καθ' ἃ μαθάνομεν παρὰ τοῦ χρονογράφου **Γεωργίου Φραντζῆ** (ἐκδ. Βόννης σ. 203, 4 κ.έ.), ὅστις λέγει περὶ αὐτοῦ τάδε· καὶ τῷ Ἀβγούστῳ μηνὶ τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐστάλην πάλιν ἐγὼ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν (ἐκ τῆς Πελοποννήσου) ὑπὲρ πολλῶν τιμῶν ὑποθέσεων καὶ περὶ τῆς *Τραπεζοῦντος* καὶ τῆς *Γοιθίας* καὶ περὶ τινος *συνοικεσίου* διὰ τὸν ἀυθέντην μου, ἐπεὶ ἀπ' ἐκεῖσε προσεῦντινον, ἐνθα καὶ ἱερομόναχος καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων μου ἔστειλα ἐν ἐκείνοις τοῖς μέρεσι, ἔξαιρέτως δὲ καὶ τὸν ἱερομόναχον Ἰσίδωρον τὸν καὶ ὕστερον χρηματίζαντα μητροπολίτην Ἀθηνῶν, μεθ' ὧν ἔγραφα.

13.

ΙΕ' αἰῶνος ὑπερμεσοῦντος.**Δημήτριος Χαλκοκονδύλης.**

Ἐγραψε τὸν ὑπ' ἀριθ. 2783 κώδικα τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων, συγκείμενον ἐκ φύλλων 54 καὶ περιέχοντα τοὺς Πυθιονίκας τοῦ Πινδάρου. Ἐν φ. 53⁶ γέγραπται χειρὶ τοῦ Ματθαίου Δεβάρη, Ἑλληγος λογίου τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος, οὗ πολλοὶ ἑλληνικοὶ κώδικες τῶν Παρισίων φέρουσι σημειώσεις, τὸ σημείωμα τῶδε· *Ἐγράφη χειρὶ Δημητρίου τοῦ Χαλκοκονδύλου.*

Omont Inventaire sommaire des manuscrits Grecs de

la Bibliothèque Nationale. Ἐν Παρισίοις. 1888 Τόμ. Γ' σ. 40. **Τοῦ αὐτοῦ** Fac-similés de manuscrits Grecs des XVe et XVIe siècles. Ἐν Παρισίοις. 1887 σ. 11 ἀρ. 16 καὶ Πίν. 16 ἔνθα πανομοιότυπον τοῦ φ. 30^b - 31^a τοῦ κώδικος τούτου.

Ὅμοίως δ' ἔγραψε καὶ τοὺς ὑπ' ἀρ. 2023 καὶ 2808 κώδικας τῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης, ὧν ἐκείνος μὲν περιέχει συγγραφὰς τοῦ Ἀριστοτέλους, οὗτος δὲ τοῦ Εὐριπίδου τὴν Ἐκάβην καὶ τὸν Ὀρέστην.

Omont Inventaire sommaire κτλ. Τόμ. Β' σ. 180. Τόμ. Γ' σ. 43. Πρβλ. καὶ *Montfaucon* Palaeographia Graeca, ἐνθ' ἀναγινώσκονται τὰ γενικὰ καὶ ἀόριστα τάδε· *Demetrius Chalcondylas* codices Regios aliquot (scripsit) anno circiter 1485.

Παρὰ δὲ τῷ *Gardthausen* Griechische Paläographie σ. 320 ἀναγράφεται ὡς γραφεὶς ὑπὸ τοῦ Χαλκοκονδύλη καὶ ὁ *Laur.* 31, 28, ἀλλ' εἶνε τοῦτο ἐσφαλμένον.

Εἶνε δὲ ὁ βιβλιογράφος οὗτος γνωστός λόγιος, ἀδελφὸς πιθανῶς τοῦ χρονογράφου Λαονίκου, γεννηθεὶς μὲν ἐν Ἀθήναις τῷ 1424, μεταβάς δ' εἰς Ἰταλίαν τῷ 1447 καὶ ἀποθνήσκων ἐν Μεδιολάνοις τῷ 1511. Ἴδε περὶ αὐτοῦ **Ἀντώνιον Καλοσυνᾶν** παρὰ τῷ *Horf* Chroniques Gréco-Romanes σ. 243 κ. ἐ., **Ζαβίτζαν** ἐν Νέα Ἑλλάδι σ. 78 κ. ἐ., **Σάθαν** ἐν Νεοελληνικῇ φιλολογίᾳ σ. 63 κ. ἐ., *P. Chioti* Sopra alcuni codici Greci. Ἐν Σιένη. 1862 σ. 13 κ. ἐ. *Legrand* Bibliographie hellénique . . . aux XV et XVI siècles. Ἐν Παρισίοις 1885 Τόμ. Α' σ. XCIV κ. ἐ. ἔνθα εὐρηται καὶ χαλκογραφικὴ εἰκὼν τοῦ Χαλκοκονδύλη, καὶ ἐν ἐπιτομῇ ἐν τοῖς τοῦ **Δημ. Καμπούρογλου** Μνημείοις τῶν Ἀθηναίων Τόμ. Α' σ. 305 κ. ἐ. *Confalonieri* καὶ *Gabotto* Notizie biografiche di Demetrio Calcondila ἐν τῷ *Giornale Ligustico* 1892 καὶ ἐν ἐπιτετυμημένῃ μεταφράσει ἐν Νέα Ἡμέρα 1894 ἀρ. 1005-1007. *Krumbacher* Geschichte der Byzantinischen Litteratur σ. 305 κ. ἐ. καὶ ἑλλ. μετάφρ. **Γ. Σωτηριάδου** Τόμ. Α' σ. 613. *Motta* ἐν τῷ *Archivio Storico Lombardo* 1893 σ. 143 κ. ἐ. *Gregorovius* Geschichte der Stadt Athen im Mittelalter Τόμ. Β' σ. 320.

Περὶ τοῦ τύπου τοῦ οἰκογενειακοῦ ὀνόματος Χαλκοκονδύλης καὶ τῶν ἄλλων τύπων Χαλκοκονδύλης, Χαλκοκονδήλης, Χαλκοκονδύλης, Χαλ-

κοκονδήλης, Χαλκανδήλης, Χαχραντύλης, Χαλκοκανδύλας, Χαρκαν-
τίλης, Χαλκανδύλης, Χαλκαντύλης ἴδε Legrand ἔνθ' ἀν. σ. XCIV
σημ. 1 καὶ **Κ. Ζησίου** ἐν Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς
Ἑταιρίας Τόμ. Β' σ. 26 κ.έ.

14.

ΙΕ' αἰῶνος ὑπερμεσοῦντος. Ἀρμόνιος ὁ Ἀθηναῖος.

Εἶνε γνωστὸς πολλαχόθεν κυρίως ὡς κητήτωρ κωδίκων. Οἱ κώδικες
δὲ οὗτοι οἱ σωζόμενοι ἐκ τῆς πάντως πλουσίας καὶ ἐκλεκτῆς βιβλιοθή-
κης τοῦ Ἀρμονίου ἀνήκουσιν ὡς τὸ πλεῖστον εἰς τὴν Λαυρεντιακὴν
βιβλιοθήκην τῆς Φλωρεντίας. Εἶνε δὲ οὗτοι:

α') Κῶδιξ ὑπ' ἀρ. 25 τοῦ pluteus XXXI, περιέχων τὴν Ἐκά-
θην τοῦ Εὐριπίδου καὶ τὰ εἰδύλλια τοῦ Θεοκρίτου. Ἐν αὐτῷ φέρεται
τὸ σημεῖωμα τόδε· *Αὕτη ἡ βίβλος ἐστὶν Ἀρμονίου τοῦ Ἀθηναίου*
ἔχει φλογ(ία) β'. Ἴδε *Bandini Catalogus codicum manuscri-*
ptorum bibliothecae Medico-Laurentianae. Ἐν Φλωρεντίῃ.
1768. Τόμ. Β' σ. 98.

β') Κῶδιξ ὑπ' ἀρ. 36 τοῦ pluteus XXXI, περιέχων τοῦ Ἀρι-
στοφάνους τὸν Πλοῦτον καὶ τὰς Νεφέλας. Ἐν αὐτῷ τὸ σημεῖωμα·
Αὕτη ἡ βίβλος ἐστὶν Ἀρμονίου τοῦ Ἀθηναίου. Ἴδε *Bandini*
Τόμ. Β' σ. 113.

γ') Κῶδιξ ὑπ' ἀρ. 28 τοῦ pluteus LVII, περιέχων ἔργα τοῦ
Λουκιανοῦ. Ἐν αὐτῷ τὸ σημεῖωμα· *Αὕτη βίβλος ἐστὶν Ἀρμονίου τοῦ*
Ἀθηναίου. Ἴδε *Bandini* Τόμ. Β' σ. 381.

δ') Κῶδιξ ὑπ' ἀρ. 4 τοῦ pluteus LVIII, περιέχων Ἀρποκρα-
τίωνος λεξικὸν δέκα ῥητόρων, Γνώμας διαφόρους καὶ Συμῶν Σὴθ
Φυσικὴν σύνοψιν. Ἐν αὐτῷ τὸ σημεῖωμα· *Αὕτη ἡ βίβλος ἐστὶν Ἀρμο-*
νίου τοῦ Ἀθηναίου ἔχει φλου(ρία) ζ'. Ἴδε *Bandini* Τόμ. Β' σ. 442.

ε') Κῶδιξ ὑπ' ἀρ. 9 τοῦ pluteus LXXX, περιέχων τὸ τοῦ
Πρόκλου Ὑπόμνημα εἰς τὰς Πλάτωνος Πολιτείας. Ἐν αὐτῷ τὸ
σημεῖωμα· *Αὕτη ἡ βίβλος ἐστὶν Ἀρμονίου τοῦ Ἀθηναίου ἔχει φλου-*
ρία ζ'. Ἴδε *Bandini* Τόμ. Γ' σ. 194.

ς') Κῶδιξ ὑπ' ἀρ. 8 τοῦ pluteus LXXXI, περιέχων τὰ τοῦ
Ἀριστοτέλους Ἠθικὰ Νικομάχεια καὶ τὸ δεύτερον μέρος τῆς Περὶ
ἐπιδεικτικῶν συγγραφῆς τοῦ ῥήτορος Μενάνδρου τοῦ Λαοδικέως. Ἐν

αὐτῷ τὸ σημείωμα· Αὕτη ἡ βίβλος ἐστὶν Ἀρμονίου τοῦ Ἀθηναίου.
Ἴδε *Bandini* Τόμ. Γ' σ. 225.

ζ') Κωδιξ ὑπ' ἀρ. 19 τοῦ pluteus LXXXI, περιέχων Κων-
σταντίνου Ἀρμενοπούλου τὴν Ἐξάβιβλον καὶ τοῦ αὐτοῦ Ἐπιτομὴν
τῶν θεῶν καὶ ἱερῶν κανόνων. Ἴδε *Bandini* Τόμ. Γ' σ. 233.

η') Κωδιξ ὑπ' ἀρ. 14 τοῦ pluteus LXXXV, περιέχων Θεμι-
στίου παράφρασιν εἰς τὴν Φυσικὴν ἀκρόασιν Ἀριστοτέλους καὶ τινὰς
διαλόγους τοῦ Πλάτωνος. Ἐν αὐτῷ τὸ σημείωμα· Αὕτη ἡ βίβλος
ἐστὶν Ἀρμονίου τοῦ Ἀθηναίου, ἔχει φλουρία ι'. Ἴδε *Bandini*
Τόμ. Γ' σ. 274.

Πλὴν δὲ τούτων τῶν ἐν Φλωρεντίᾳ ἀποκειμένων κωδικῶν εἰς τὴν
βιβλιοθήκην τοῦ Ἀρμονίου ἀνήκεν ὁ ὑπ' ἀρ. LIV κωδιξ τῆς βιβλιο-
θήκης τῆς Μαδρίτης, περιέχων συγγραφὰς τοῦ Ἀριστοτέλους, Δημη-
τρίου Φαληρέως περὶ ἑρμηνείας καὶ Σιμπλικίου ὑπομνήματα εἰς τὸ
περὶ ψυχῆς τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἐν φ. 3 τὸ σημείωμα· αὕτη βίβλος
ἐστὶν Ἀρμονίου Ἀθηναίου. Ἀνήκε δὲ ὁ κωδιξ πρότερον εἰς Γεννά-
διον τὸν Σχολάριον τὸν πρῶτον μετὰ τὴν ἄλωσιν πατριάρχην Κων-
σταντινουπόλεως. Ἴδε *Iriarte Regiae bibliothecae Matritensis*
codices Graeci Mss. Ἐν Μαδρίτῃ. 1769 σ. 180.

Ἐν δὲ τῇ Ῥικκαρδιανῇ (*Riccardiana*) βιβλιοθήκῃ τῆς Φλωρεν-
τίας ἀπόκειται κωδιξ ἐπὶ περγαμνηῆς ὑπ' ἀρ. 81 γεγραμμένος ἐπὶ
περγαμνηῆς καὶ περιέχων Ἀριστοτέλους περὶ ζῶων κινήσεως καὶ τὰ
ὑπὸ τῶν νεωτέρων λεγόμενα Μικρὰ φυσικὰ (*Parva Naturalia*) καὶ
τὴν ψευδαριστοτέλειον συγγραφὴν Περὶ ἀρετῶν καὶ κακιῶν. Κοσμεῖ-
ται δ' ἡ ἐπιγραφή τοῦ πρώτου μέρους τοῦ κώδικος (φ. 1-12), ἐν ᾧ
περιλαμβάνεται ἡ ψευδαριστοτέλειος συγγραφή, ὑπὸ γραμμάτων χρυ-
σῶν καὶ εἰκόνων περικαλλεστάτων. Ἐν φ. 12⁶ εὑρηται τὸ σημείωμα·
Ἀρμόνιος ὁ Ἀθηναῖος χάριν φιλίας ἔγραψεν οὐκαπεκίκτως ἐν Ῥώμῃ.
Ἴδε *G. Vitelli Indice de' codici Riccardiani, Magliabechiani e Marucelliani* ἐν τοῖς *Studi italiani di filologia classica* Τόμ. Β' (1894) σ. 527.

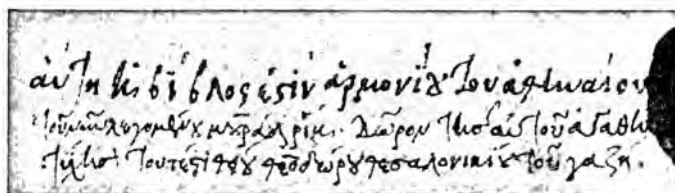
Καίτοι δὲ μόνον ἐν τῷ τελευταίῳ τῶν μνημονευθέντων κωδικῶν
εἶδομεν ῥητῶς ἀναγραφόμενον τὸν Ἀρμόνιον ὡς βιβλιογράφον, οὐδα-
μῶς φαίνεται μοι ἀπίθανον, ὅτι καὶ τοὺς πλείστους τῶν λοιπῶν οὗς
ἐκέκτητο αὐτὸς καὶ ἔγραψε. Καθίσταται δὲ τοῦτο πιθανώτατον ἐκ

τῆς παρατηρήσεως, ὅτι πλὴν τοῦ τῆς Μαδρίτης, ὅστις ἀνάγεται εἰς τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα, καὶ τοῦ ἀνωτέρω ὑπ' ἀρ. ε' τῶν ἐν Φλωρεντίᾳ, ἀνερχομένου κατὰ μὲν τὸν *Bandini* εἰς τὸν ἐνδέκατον, κατὰ δὲ τὸν *Schöll* (*Anecdota varia Graeca* σ. 4) εἰς τὸν δέκατον, πάντες οἱ λοιποὶ ῥητῶς σημειοῦνται ὑπὸ τοῦ *Bandini* ὡς γραφέντες τὸν δέκατον πέμπτον. Μόνον δὲ περὶ τοῦ ἀνωτέρω σημειωθέντος ὑπ' ἀρ. α' σημειοῦται, ὅτι εἶνε τοῦ δεκάτου ἔκτου καὶ περὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. β' ὅτι ἀνήκει εἰς τὸν δέκατον πέμπτον ἢ δέκατον ἕκτον. Ἄλλὰ τὰ δύο ταῦτα σημειώματα προέρχονται πάντα ἐξ ἀβλεψίας τοῦ *Bandini*, ὁρῶς χρονολογοῦντος τοὺς λοιποὺς πάντας ὡς γραφέντας τὸν δέκατον πέμπτον, εἰ καὶ ἐπ' οὐδενὸς φέρεται σημείωμα καὶ χρονολογία τοῦ βιβλιογράφου. Ἄν δὲ πράγματι αὐτὸς ὁ Ἄρμονιος εἶνε ὁ γράψας πλὴν τοῦ ῥικκαρδιανοῦ κώδικος καὶ τοὺς λαυρεντιακοὺς καὶ τὸν τῆς Μαδρίτης, μόνον ἀντιβολὴ φωτογραφικῶν αὐτῶν ἐκτύπων πρὸς τὸν γραφικὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐν τῇ Ῥικκαρδιανῇ αὐτογράφου κώδικος θὰ ἠδύνατο ἀσφαλῶς ἀποδείξει· δύσκολος δὲ θὰ εἶνε πάντως ἡ κρίσις ἐκ παραβολῆς τῆς γραφῆς ἐκάστου κώδικος πρὸς τὸ ἐν αὐτῷ βραχὺ σημείωμα τοῦ Ἄρμονίου ὡς κτήτορος.

Ἄλλὰ τίς ὑπῆρξεν ὁ Ἄρμόνιος οὗτος καὶ ἐν τίνι τμήματι τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος, ὃν ἐμφαίνει ἡ γραφὴ τῶν σημειωμάτων αὐτοῦ, ἐζήσεν; Οὐδὲν παντελῶς ἠθέλομεν γινώσκει περὶ αὐτοῦ, ἂν μὴ ἐν τῷ ἀνωτέρω ὑπ' ἀρ. ζ' ἀναγραφέντι κώδικι εὐρίσκετο τὸ σημείωμα τότε· Ἄυτη ἡ βίβλος ἐστὶν Ἄρμονίου τοῦ Ἀθηναίου τοῦ νῦν λεγομένου Μουραδ Ῥίμ, δῶρον τῆς αὐτοῦ ἀγαθῆς τύχης, τοιτέσι θείου Θεοδώρου Θεσσαλονικίου τοῦ Γαζῆ. Ἐκ τοῦ σημειώματος τούτου, τοῦ μόνου παρέχοντος πληρεστέρας εἰδήσεις περὶ τοῦ ἄλλοθεν ἀγνώστου Ἄρμονίου, μανθάνομεν, ὅτι ἦτο ἀνεψιὸς Θεοδώρου Γαζῆ τοῦ Θεσσαλονικέως, διότι πάντως τὸ θείου ἀναφέρεται εἰς τὸν βαθμὸν τῆς συγγενείας καὶ δὲν σημαίνει τὸ *divini*, καθ' ἃ παρανοήσας τὸ πρᾶγμα μετέφρασεν ὁ *Bandini* (Τόμ. Γ' σ. 233). Γινώσκοντες δὲ περὶ τοῦ Θεοδώρου Γαζῆ, ὅτι ἀπεβίωσεν ὑπερεκατοντούτης ἐν Ἰταλίᾳ τῷ 1475¹, εἰκότως δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν περὶ

¹ Ἴδε *Émile Legrand Bibliographie hellénique . . . au XVe et XVIe siècles*. Ἐν Παρισίοις. 1885. Τόμ. Α' σ. XL.

τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Ἀρμονίου, ὅτι ὑπερμεσοῦντος τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος ἔζη ἐν Ἰταλίᾳ, μεταβάς ἴσως μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰταλίαν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλλὰ πῶς ἦτο ὁ Ἀρμόνιος, Ἀθηναῖος ὢν, ἀνεψιὸς τοῦ Θεσσαλονικέως Γαζῆ; Ἦτο ἴσως υἱὸς ἀδελφῆς αὐτοῦ συζευθείσης Ἀθηναίων; Δυστυχῶς ὅσα περὶ τοῦ βίου τοῦ Γαζῆ γινώσκομεν δὲν ἀρκοῦσι πρὸς διαφώτισιν ἡμῶν. Πολὺ δὲ μείζων εἶνε ἡ ἀπορία ἣν γεννᾷ ἐν ἡμῖν τὸ ἐπώνυμον τοῦ Ἀρμονίου Μουράδ Ρίμ. Τί εἶνε τοῦτο τὸ Ρίμ, ὅπερ οὔτε ἐλληνικόν, οὔτε φραγκικόν, οὔτε τουρκικόν εἶνε καὶ ἔπεται εἰς τὸ Μουράδ, ὄνομα, ὅπερ, τουρκικὸν ὄν καὶ ὄχι περσικόν, δὲν δύναται νὰ συνδυασθῆ πρὸς ἄλλας ἐπωνυμίας, καθ' ἃ με διαβεβαίωσι ὁ συνάδελφος κ. Παῦλος Καρολίδης. Διὰ τίνας δὲ ἰδίως εὐεργεσίας καλεῖ ὁ Ἀρμόνιος τὸν Γαζῆν ἀγαθὴν τύχην ἑαυτοῦ; Ἀπαντα ταῦτα εἶνε αἰνίγματα, καθιστάνοντα, τό γε νῦν ἔχον καὶ ἐφ' ὅσον δὲν προσαχθῶσι νέα στοιχεῖα, ἄδωρον τὸ ἐκ τῶν εἰδήσεων τοῦ σημειώματος τούτου δῶρον. Διὸ καὶ ἐπῆλθέ μοι ἡ ὑπόνοια μὴ κακῶς εἶχεν ἀναγνωσθῆ ὑπὸ τοῦ Bandini τὸ σημείωμα τοῦτο· ἀλλὰ πᾶς δισταγμὸς περὶ παραναγνώσεως ἐξέλιπε μετὰ τὴν παρὰ τοῦ φίλου κ. Ἐρρίκου Brockhaus, διευθυντοῦ τοῦ Kunstarchäologisches Institut τῆς Φλωρεντίας, πρόφρονα κατ' αἰτησίην μου ἀποστολὴν φωτογραφικοῦ ἀπεικασμάτος τοῦ σημειώματος, ὅπερ καὶ δημοσιεύω ἐνταῦθα, τοῦτο μὲν ὅπως πεισθῶσι καὶ οἱ ἀναγνώσται, τοῦτο δὲ ὅπως γνωσθῆ ὁ γραφικὸς χαρακτῆρ τοῦ Ἀρμονίου.

Ἀπαραγνώριστον δὲ εἶνε μόνον, καθ' ἃ γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ πανομοιούτου, ὅτι τὸ δεύτερον μέρος τοῦ σημειώματος τὸ ἀρχόμενον ἀπὸ τῶν λέξεων τοῦ νῦν λεγομένου ἢ ἐγγράφη ὑπὸ ἄλλης χειρὸς ἢ μᾶλλον ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ μὲν Ἀρμονίου, ἀλλ' ἐν χρόνῳ μεταγενεστέρῳ τῆς ραφῆς τῶν πρώτων λέξεων.

Καὶ τὴν μὲν ἐν Ἰταλίᾳ διατριβὴν τοῦ Ἀρμονίου διατρανοῖ ἡ

ὕπ' αὐτοῦ ἐν Ῥώμῃ μεμαρτυρημένη γραφή τοῦ ῥικκαρδιανοῦ κώδικος. Ἀλλὰ τὸν χρόνον τῆς γραφῆς, ἄρα καὶ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ διαμονῆς τοῦ Ἀρμονίου, θὰ ἐπειράξεται τις νὰ καταβιβάσῃ εἰς τὴν τελευταίαν δεκαετηρίδα τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος, ἂν εἶχεν ὀρθῶς ἡ μαρτυρία τοῦ Schöll, καθ' ἣν ὁ κώδιξ ὁ περιέχων τὸν Πρόκλον εἶνε τῶν διὰ τοῦ Ἰάνου Λασκάρως ὑπὸ τοῦ Λαυρεντίου Μεδίκου ἐξ Ἑλλάδος κτηθέντων¹. Τῆς πρώτης εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπιδημίας τοῦ Λασκάρως γενομένης τῷ 1491 μέχρι 1492, ὁ Ἀρμόνιος θὰ διέτριβεν ἔτι ἐν αὐτῇ, ἐκτὸς ἂν ὁ κήτωρ καὶ μετὰ τὴν εἰς Ἰταλίαν διαπεραιώσιν εἶχε δι' οἰονδήποτε λόγον ἀφήσει τὸν κώδικα τοῦτον ἐν Ἑλλάδι. Ἀλλ' ὁμολογῶ, ὅτι δὲν γινώσκω ποῦ στηρίζεται ἡ μαρτυρία αὕτη τοῦ Schöll, καθ' ἣν ὁ κώδιξ τοῦ Πρόκλου περιήλθεν εἰς τὴν Λαυρεντιακὴν ἀγορασθεὶς παρὰ τοῦ Λασκάρως ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Τούλάχιστον δὲν εὐρίσκω αὐτὸν περιλαμβανόμενον μετὰ τῶν ἐν τοῖς ὑπὸ τοῦ K. K. Müller ἐκ τῆς Βατικανῆς βιβλιοθήκης ἐκδοθεισῶν καταλόγοις ἀναγραφόμενων βιβλίων². Κατὰ ταῦτα ὁ τε κώδιξ τοῦ Πρόκλου καὶ οἱ λοιποὶ περιήλθον ἄλλως καὶ ὄχι διὰ τοῦ Λασκάρως εἰς τὴν Λαυρεντιακὴν βιβλιοθήκην, οὐδ' εἶνε ἀνάγκη νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ Ἀρμόνιος ἢ τινα τῶν βιβλίων αὐτοῦ εὐρίσκοντο ἐν Ἑλλάδι ὅτ' ἐπε-

¹ Rud. Schöll Procli commentariorum in rempublicam Platonis partes ineditae ἐν τοῖς Anecdota varia Graeca et latina edd. R. Schöll et G. Studemund Τόμ. Β'. Ἐν Βερολίῳ. 1886 σ. 3-4. Fuit enim inter libros mss. quos Johannes Lascaris per biennium 1491/92 Laurentii Medicis nomine in Graecia et Asia conquistavit . . . Atque hic liber hodie quoque extat in bibliotheca Laurentiana (plut. LXXX n. 9) quem prius quam Lascaris comparavit Harmonii cujusdam Atheniensis fuisse in primo folio manu saec. XV notatur· αὕτη ἡ βίβλος ἔστιν ἄρμονίου τοῦ ἀθηναίου ἔχει φλουρία ζ'. Codex optimae est notae, in membranis manu saeculi X et eleganter scriptus et singulari diligentia distinctus; ab eodem librario notae criticae, passim scholia uberiora in margine addita sunt, quorum auctorem Platoniarum sectatorem haut procul abesse ab ipsius Procli aetate persuasum habeo.

² Ἰδεῖ K. K. Müller Neue Mittheilungen über Janos Laskaris und die Mediceische Bibliothek ἐν τῷ Centrablatt für Bibliothekswesen Τόμ. Α' (1884) σ. 333 κ. ἐ.

δήμησεν εἰς αὐτὴν ὁ Λάσκαρις. Ἄλλως δὲ ῥητέον καὶ τοῦτο, ὅτι αἱ Ἀθήναι δὲν ἀναγράφονται μεταξὺ τῶν τόπων προελεύσεως τῶν παρὰ τοῦ Λασκάρεως ἀγορασθέντων βιβλίων, ὡς ἡ Κέρκυρα, ἡ Ἄρτα, ἡ Θεσσαλονίκη, ὁ Γαλατᾶς, ἡ μονὴ ἢ ἐν τῇ νήσῳ ἀντικρὺ τῆς Σωζοπόλεως καὶ ὁ Ἄθως.

15.

* **ΙΓ' αἰῶνος. Μοναχὸς Ἀθηναῖος ἀνώνυμος.**

Ἦτο κτήτωρ τοῦ ὑπ' ἀρ. 785 κώδικος τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μονῆς τῶν Ἰβήρων, περιέχοντος τὸν τριαδικὸν ὕμνον τοῦ Θηκαῤᾶ, ὃν ἐδώρῃσεν εἰς τὸν ἐκ Θεσσαλονίκης ἱερέα Δαμασκητὸν Κουτζόν.

Ἐν τέλει τοῦ κώδικος τὸ σημεῖωμα τὸδε· *Ἄψη ἡ βίβλος τοῦ Θηκαῤᾶ ὑπάρχει τοῦ πατᾶ Δαμασκητοῦ τοῦ Κουτζοῦ τοῦ ἐκ Θεσσαλονίκης, ἐκτίσατο δὲ αὐτὴν δωρεὰν ἀπὸ ἱεροῦ μοναχοῦ Ἀθηναίου.*

Στυρ. Π. Δάμπρου Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἀγίου Ὁρους ἑλληνικῶν κωδίκων Τόμ. Β' σ. 225.

16.

* **ΙΓ' αἰῶνος. Κλήμης Λαγνιότης ἱερομόναχος.**

Συγκατατάσσω καὶ τοῦτον, καίπερ ὄντα Κρήτα, ἐνταῦθα, ἅτε διαβιούντα ἐν Ἀθήναις.

Ἦτο κτήτωρ τοῦ ὑπ' ἀρ. 2071 κώδικος τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν, μὴ συμπεριλαμβανομένου εἰς τὸν Κατάλογον τοῦ **Σακελίωνος**, ὃν ὑπέδειξέ μοι ὁ κ. Νίκος Βέης. Περιλαμβάνει δὲ οὗτος τὴν Λειτουργίαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τὴν τοῦ μεγάλου Βασιλείου καὶ τὴν τῶν Προηγιασμένων, περικαλλέστατα δὲ ὦν γεγραμμένοι καὶ διάκοσμος ὑπὸ πολλοῦ χρυσοῦ κοσμεῖται ὑπὸ ὠραίων ἀρχικῶν γραμμάτων καὶ τῶν εἰκόνων Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Βασιλείου τοῦ μεγάλου καὶ ἁγίου Γρηγορίου.

Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῆς ἀρχῆς ἀναγινώσκεται τὸ σημεῖωμα τὸδε· *Ἡ παροῦσα λειτουργία ὑπάρχει τοῦ ἐν ἱερομονάχοις πα^π κῆρ κλήμεντος τοῦ λαγνιότην ὁποῦ εἶναι εἰς ταῖς ἀθήνας: Ἐν τέλει δὲ τοῦ βίου κώδικος· Ἡ παροῦσα θεία καὶ ἱερά λειτουργία ὑπάρχει ἐμοῦ*

κλήμεντος *ιερομονάχου* τοῦ *κρητός*. Ἀμέσως δὲ κατωτέρω ἄλλη χειρὶ κακῶς γεγραμμένα τάδε: Το παρὸν βιδλήων το αφιεροσεν ω ἄνοθε *ιερομόναχος* εις το μονασήρη τοῦ πρωφίτου ἕμιου του ἐν τη νήσω σά[μφ;]

Ἄγνωστον κατὰ πόσον ὁ κτήτωρ τοῦ κώδικος δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ βιβλιογράφος αὐτοῦ.

17.

* 1501. Ἰωάσαφ πνευματικός.

Ἰπῆρξε κτήτωρ τοῦ ὑπ' ἀρ. 455 κώδικος τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης, περιέχοντος εὐχολόγιον καὶ γραφέντος ὑπὸ *Μιχαήλ ἀμαρτωλοῦ μοναχοῦ*.

Ἐν τέλει: Τέλος εἴληφε σὺν θεῷ τὸ παρὸν εὐχολόγιον: τοῦ πνευματικοῦ *κυροῦ Ἰωάσαφ* ἐκ τὰς Ἀθήνας: ἔτους ζθ', ἰνδ. δ', μηνὶ *Μαρτίῳ* δ'.

Gardthausen Catalogus Codicum Graecorum Sinaiticorum. Ἐν Ὁξωνίῳ. 1886 σ. 259.

18.

1522. Μιχαήλ Βέβλεβας

ιερέυς καὶ πρωτονοτάριος Ἀθηνῶν.

Ἐγραψε τὸν ὑπ' ἀρ. 2 κώδικα τῆς ἐν Ἀγίῳ Λαυρεντίῳ τοῦ Πηλίου βιβλιοθήκης, περιέχοντα τὰς ἱεράς λειτουργίας, τάξεις χειροτονιῶν καὶ διαφόρων ἀκολουθιῶν. Ἐν φ. 11 ὁ. † *Μιχαήλ ἱερε(ὺς) ὁ Βέβλεβος, καὶ πρωτ(ο)νοτ(ά)ρ(ιος) Ἀθηνῶν* ἔτους ζλ', *μαρτ(ίου) η'*.

Ἄθ. *Παπαδοπούλου Κεραμέως* Σημειώσεις ἐξ Ἀγίου Λαυρεντίου, ἐν Ἐπετηρίδι Παρνασσοῦ Ἔτ. Δ' (1901) σ. 123.

Τοῦ ἱερέως τούτου, περὶ οὗ οὐδέν τι πλέον σημειώνει ὁ φίλος Παπαδόπουλος Κεραμεὺς, υἱὸς ἦτο ὁ Γεώργιος ὁ ἐν ἔτει 1533 κηρυμισθεὶς ἀφ' ἵππου καὶ ἀποθανὼν ἐν Χαμοστέρνα, καθ' ἃ διδασκόμεθα ἐκ τοῦ παρ' ἐμοῦ δημοσιευθέντος σημειώματος τοῦ ὄξωνιακοῦ Χρονικοῦ Ἀθηνῶν, ἐν ᾧ ἀναγινώσκομεν τάδε: Ἔτους ζμζ' μηνὶ Ἰουνίῳ κβ' ἡμέρα Κυριακῇ ἐρχόμενος Γεώργιος υἱὸς Μιχαήλ ἱερέως το

Βέβλεβα ἐφ' ἵππου, ἐγκρέμισεν αὐτὸν καὶ ἀπέθανεν τῆς ὥρας ἐν τῇ Χαμοσιέρα ὡσεὶ σταδίου τόπον¹.

Ἄνδρὸς δ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου ἐπιγραφικὸν χάραγμα ἀνέγνων τῷ 1879 ἐπὶ τοῦ δευτέρου πρὸς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον κίονος τῆς νοτίου πλευρᾶς τοῦ κοινῶς λεγομένου Θησείου, οὗ παρέχω ἐνταῦθα πανομοιότυπον.

Τίς δὲ ὁ Ἰωάννης Βέβλεβας ὁ ἐν ἔτει ζλ' (7030=1522) χαράξας ταῦτα δὲν εἶνε γνωστὸν. Ἴσως δὲ ἦτο ἄλλος υἱὸς τοῦ ἱερέως Μιχαὴλ Βέβλεβα. Τοῦτο δ' ἐξάγεται ἀσφαλῶς ἐκ τοῦ Χρονικοῦ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ ἐπιγραφικοῦ χαράγματος, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ οἴκου ἦτο Βέβλεβας καὶ ὄχι Βέβλεβος, ὡς φέρεται ἐν τῷ κώδικι τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου ἢ ὡς ἐσφαλμένως ἴσως ἀνέγνω ὁ Ἀθ. Παπαδόπουλος Κεραμεύς.

19.

1562. Δραγουσιάρης Λεόντιος ἱερομόναχος.

Ἐγραψε τὸν ὑπ' ἀρ. 964 κώδικα τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μονῆς τῶν Ἰθέρων, περιέχοντα τὰ Καλοφωνικὰ καὶ ἀναγραμματισμὸν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, Στιχηρὰ κατανυκτικὰ, Στιχηρὰ καλοφωνικὰ, Κρατήματα ἐκλεκτά.

Ἐν τέλει τοῦ κώδικος Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον Ψαλτικὸν... κατὰ μῆνα Μάρμιον θ' ζο' ἰνδικιῶνος ε' (=1562)... ἐγράφη δὲ

¹ Σπυρ. Π. Δάμπρου Ἀνέκδοτον Χρονικὸν περὶ τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὸν αἰῶνα ἐν Ἀθηναίῳ Τόμ. 5' (1878) σ. 439. Τοῦ αὐτοῦ Ecthesis hronica and Chronicon Athenarum ἐν τοῖς Byzantine texts edited by I. B. Bury. London. Methuen and Co. 1902 σ. 85, 1-4.

καὶ διὰ χειρὸς . . Λεοντίου τάχα καὶ ἱερομονάχου τοῦ Δραγουσιάρη, ὑπάρχοντος ἐξ Ἀθηνῶν . . .

Σπυρ. Π. Λάμπρου Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἀγίου Ὁρους ἑλληνικῶν κωδίκων. Ἐν Κανταβριγίτζ Τόμ. Β' 1900 σ. 242.

20.

1577. Γαβριήλ.

Ἐγραψε τοῦ ὑπ' ἀρ. 410 Ὀττοβωνιανοῦ κώδικος τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ τὸ ἐξ ἑκατὸν δώδεκα φύλλων συγκείμενον πρῶτον μέρος, περιέχον τὴν Ὠριγένους Βίβλον γραφικῶν ζητημάτων.

Ἐν φ. 102⁶ τὸ σημείωμα τόδε· Ἐνταῦθα πέρας εἴληφεν ἡ βίβλος Ὠριγένους· χειρὶ γραφεῖσα Γαβριήλ, ἐξ Ἀθηνῶν τοῦ γένους· ἐγράφη δὲ κατὰ τὸ ζψς' εἰς ἰνδ. ς' σепτεβρίου ιε'.

E. Feron et F. Battaglini Codices manuscripti Graeci Ottoboniani Bibliothecae Vaticanae. Ἐν Ῥώμῃ. 1893 σ. 220.

Παρατηρητέον δὲ, ὅτι ἡ ἀρχὴ τοῦ σημειώματος τούτου σύγκειται ἐκ δύο στίχων ὁμοιοτελεύτων, ἀναγνωστέων ὧδε·

Ἐνταῦθα πέραν εἴληφεν ἡ βίβλος Ὠριγένους,
χειρὶ γραφεῖσα Γαβριήλ ἐξ Ἀθηνῶν τοῦ γένους.

21.

1583. Ἀντώνιος.

Ἐγραψε τὸ ὑπ' ἀρ. 632 Ψαλτήριον τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μονῆς τῶν Ἰεήρων.

Ἐν τέλει· Ἐγράφη ἐν τῇ νήσῳ Ἄνδρω χειρὶ Ἀντωνίου ἐξ Ἀθηνῶν, εἰς 1583 μηνὶ Ἰαννουαρίῳ εἰς τὰς κε'.

Σπυρ. Π. Λάμπρου Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἀγίου Ὁρους ἑλληνικῶν κωδίκων Τόμ. Β' σ. 189.

22.

1593. Θεοφάνης ὁ Καρούκης.

Ἐγραψε πιθανῶς τὸν ὑπ' ἀρ. 127 κώδικα τῆς βιβλιοθήκης τοῦ πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, περιέχοντα τὸν Νομοκάνονα τοῦ Μαλα-

ξου, οὗ ὑπῆρξε κτήτωρ κατὰ τὴν ἐν τῷ πρώτῳ φύλλῳ ιδιόχειρον αὐτοῦ ὑπογραφήν ὡς «ταπεινοῦ Ἀθηνῶν Θεοφάνους».

Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως Ἱεροσολυμιτικῆ Βιβλιοθήκη Τόμ. Β' σ. 208.

Ἐγγραφή δὲ ὁ κώδιξ τῷ 1593, καθ' ἃ ἀναγινώσκωμεν ἐπὶ τοῦ ἐτέρου τῶν δύο ἐκ τοῦ κώδικος λειπόντων φύλλων, ἅτιν' ἀπόκεινται ἐν τῇ συλλογῇ Πορφυρίου Οὐσπένσκη. Αὐτόθι σ. 742.

Περὶ Θεοφάνους Καρύκη τοῦ χρηματίσαντος μητροπολίτου Φιλιππουπόλεως, εἶτα Ἀθηνῶν καὶ τελευταῖον οἰκουμενικοῦ πατριάρχου τῷ 1594, ὅτε καὶ ἐτελεύτησεν, ἴδε **Ἀθ. Παπαδόπουλον Κεραμέα** ἐν τοῖς τοῦ **Δημ. Καμπούρογλου** Μνημείοις τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων Τόμ. Β' σ. 193 - 233 καὶ **Μανουὴλ Γεδεών** ἐν Ἐκκλησιαστικῇ ἀληθείᾳ Τόμ. Δ' σ. 337. Πρβλ. **Σοφ. Οἰκονόμου** ἐν τοῖς τοῦ **Δημ. Καμπούρογλου** Μνημείοις Τόμ. Β' σ. 52 κ.έ. καὶ **Δημ. Καμπούρογλου** Ἱστορίαν τῶν Ἀθηναίων Τόμ. Α' σ. 383 κ.έ.

23.

1591. Ἀντώνιος ὁ ἐξ Ἀθηνῶν.

Ἐγγραψε τὸν ὑπ' ἀρ. 38 κώδικα τῆς ἐν Λέσβῳ μονῆς τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου περιέχοντα Βίους καὶ μαρτύρια καὶ διηγήσεις περὶ ἀγίων καὶ τινὰς λόγους Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Ἐν φ. 296 α· † 1591 μὴν δεκεβρίῳ ια' εἴληφον τέκμαρ οἱ λόγοι οἱ ἐκλελεγμένοι διὰ χειρὸς κάμου Ἀντωνίου ἐξ Ἀθηνῶν. Ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ φύλλῳ εὑρίσκεται δις τὸ ὄνομα τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Διονυσίου ὡς κτήτορος τοῦ κώδικος.

Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως Μαυρογορδ. Βιβλιοθήκη σ. 156.

Ἡ μικρὰ ἀπόστασις ἐτῶν μεταξὺ τοῦ 1591, καθ' ὃ ἐγγραφή ὁ κώδιξ οὗτος, καὶ τοῦ 1583, ὅτ' ἐγγραψε τὸν ἐν τῷ Ἀγίῳ Ὁρει μονῆ τῶν Ἰθέρων κώδικα ὁ ἀνωτέρω ὑπ' ἀρ. 21 Ἀντώνιος, καὶ ἡ ὁμοιότης τῶν ὑπογραφῶν (Ἀντωνίου ἐξ Ἀθηνῶν — Ἀντωνίου τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν) ἠδύνατο ἴσως νάγάγῃ εἰς τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ἴνε ὁ ἀνὴρ. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε βέβαιον, προετίμησα ἀναγράψω τοὺς βιβλιογράφους τῶν δύο κωδίκων χωριστά.

24.

* 1594. Νικόλαος Καρακότης.

Ἐκέκτητο τὸν ὑπ' ἀρ. 250 κώδικα τῆς βιβλιοθήκης τοῦ πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, γραφέντα τῷ 1594 καὶ περιέχοντα τὰς Πνευματικὰς ὁμιλίαις Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου.

Ἐν τέλει † ἔτους ζρβ^ω ἐν μηνὶ μαρτίῳ ἰδ' ἰνδικτιῶνος ζι ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον τὸ ὀνομαζόμενον *Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος* διὰ χειρὸς Σωτηρίου τοῦ ἐκ Διανλείας καὶ ἡ ἀναγινώσκοντες εὐχέσθαι ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ τάλα: ὑπάρχει δὲ Νικολάου τοῦ Καρακότη ἐκ τὰς Ἀθήνας.

Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη Τόμ. Α' σ. 321.

25.

** 1599. Δημήτριος ὁ ἐξ Ἀθηνῶν.

Συνεδαπάνησε πρὸς παρασκευὴν τοῦ ἐπιμελέστατα καὶ κάλλιστα γραφέντος τῷ 1599 λειτουργικοῦ Εὐαγγελίου τοῦ γραφέντος μὲν διὰ χειρὸς τοῦ ἱερομονάχου καὶ πρωτοσυγκέλλου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Ματθαίου τοῦ ἐκ Πωγωνιανῆς τῆς Ἠπείρου, ἀφιερωθέντος δὲ εἰς τὸ ἐν Ἰασιῶ μετόχιον τοῦ Ἁγίου Σάββα, ὅπουθεν δι' ἀνταλλαγῆς περιῆλθεν εἰς τὸν Ἁγιον Τάφον, ἔνθ' ἀπόκειται ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως ὑπ' ἀρ. 6.

Ἐν φ. 259^α ἐν τέλει τοῦ περὶ τῆς γραφῆς τοῦ κώδικος σημειώματος φέρονται τάδε: † Ἐν ἔτει ζρζ' ἰν(δικτιῶνος) ιβ^{ης}, φερρουαριῶ κβ': † Προμυθία δὲ καὶ κυρίου Δημητρίου τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν.

Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη Τόμ. Γ' σ. 204.

Μή τοι ὁ Δημήτριος οὗτος εἶνε ὁ αὐτὸς καὶ Δημήτριος ἐξ Ἀθηνῶν ὁ μελωδός, οὗ ἐκκλησιαστικὰ μέλη σώζονται ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 7 κώδικι τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις μονῆς Ἀβραάμ, γεγραμμένῳ τὸν δέκατον ἑβδομον αἰῶνα; Ἴδε **Κοικυλίδου** Κατάλοιπα χειρογράφων Ἱεροσολυμιτικῆς βιβλιοθήκης. Ἐν Ἱεροσολύμοις. 1899 σ. 158 ἐν σημειώσει.

26.

ΙΖ' αιώνας. Ἀθανάσιος Καπετάνος ἱερομόναχος.

Ἐγραψε τὸν ὑπ' ἀρ. 1263 κώδικα τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μονῆς τῶν Ἰβήρων, περιέχοντα Κρατήματα διαφόρων μελοποιῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.

Ἐν φ. 341 β. Τὸ παρὲν κρατηματάριον ἐγράφη διὰ χειρὸς ἐμοῦ Ἀθανασίου εὐτελοῦς τοῦ καὶ ἱερομονάχου λίαν δὲ ἀμαθοῦς ἐκ πόλεως Θεσσαλονίκης τὸ γένος Ἀθηναῖος τὸ ἐπίκλην Καπετάνος ἐκ τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες αὐτὸ εὐχεσθε ὑπερ ἐμοῦ καὶ μὴ καταρασθε διὰ τὸ εἶχειν ἐν αὐτῷ οὐ μικρὰ σφάλματα.

Σπυρ. Π. Δάμπρου Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἀγίου Ὁρους ἑλληνικῶν κωδίκων. Τόμ. Β' σ. 256.

Αἱ λέξεις ἐκ πόλεως Θεσσαλονίκης τὸ γένος Ἀθηναῖος πρέπει νὰ ἐννοηθῶσιν ὡς δηλοῦσαι καταγωγὴν μὲν ἐξ Ἀθηναίων, γέννησιν δ' ἐν Θεσσαλονίκη.

27.

*** ΙΗ' αιώνας. Μιχάλης τοῦ Κρημιτ**

Ἵπῆρξε κτήτωρ τοῦ ὑπ' ἀρ. XXII ἑλληνικοῦ κώδικος τοῦ ἐν Ὁξωνίῳ κολλεγίου Lincoln, ὅστις εἶνε τῶν ὑπὸ τοῦ Wheeler κατὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι περιοδεῖαν αὐτοῦ συλλεχθέντων καὶ εἰς Ἀγγλίαν κομισθέντων. Φαίνεται δὲ ὁ κώδιξ γεγραμμένος ἐν Ἀθήναις καὶ περιέχει σὺν τοῖς ἄλλοις ἐν μὲν φ. 63^β «Κάθισμα ψαλλόμενον εἰς τὸν ἀκάθιστον ὕμνον καθὼς ψάλλεται ἐν Ἀθῆναις», ἐν δὲ φ. 65^β «Τρισάχιον ψαλλόμενον κατὰ Κυριακὴν ἐν Ἀθῆναις, ἐν δὲ τῷ τοῦ Ἄθω ὄρει κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Σταυροῦ», οὗ ἡ ἀρχὴ Ἔγιος ὁ Θεός.

Ἴδε Coxe Catalogus codicum manuscriptorum qui in collegiis aulisque Oxoniensibus hodie asservantur. Ἐν Ὁξωνίῳ. 1852 σ. 13.

Ἐν φ. 1^α τοῦ κώδικος τούτου ἀνέγνων τὸ σημείωμα τὸδε, μὴ ἀναγεγραμμένον ἐν τῷ Καταλόγῳ τοῦ Coxe· εἰποῖτο το χαρτί μου ἐνε του κυρ Μιχαλη του Κρημιτ . . . (i)

Ἄξια ἰδίας προσοχῆς εἶνε τὰ ἐν τῷ κώδικι εἰρημένα ἐκκλησιαστικὰ μελουργήματα τὰ ἐμφαίνοντα ἰδιάζουσαν ψαλτικὴν τάξιν

καὶ μελωδίαν κρατοῦσαν ἐν τισιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηνῶν. Καὶ ἐν ἄλλῳ δὲ κώδικι τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος, τῷ ὑπ' ἀρ. 1049 τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μονῆς τῶν Ἰβήρων, εὑρηται Τρισάγιον, περὶ οὗ λέγεται *ἐγράφη καθὼς ψάλλεται ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Κωνσταντινῶν πόλει* (**Σπυρ. Π. Δάμπρου** Κατάλογος τῶν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ἐλληνικῶν κωδίκων Τόμ. Β'. σ. 247). Οὐδ' εἶνέ τι παράδοξον ἢ τοιαύτη ὑπαρξίς ἰδίων ἐκκλησιαστικῶν μελωδιῶν ἐν Ἀθήναις, πόλει, ἣτις καὶ ἰδίους ἀνέδειξε μελογράφους τῆς ἐκκλησίας, περὶ ὧν εἶνε ἄξιον νὰ διατρίψῃ ποτὲ ἰδίᾳ τις τῶν περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν ποιουμένων τὰς μελέτας. Ἐνταῦθα δὲ τοῦ λόγου τυχόντος σημειῶνω τούτων τὸν Γεώργιον Κουτρικᾶν, οὗ μελωδήματα σώζονται ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 893 κώδικι τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν (**Σακκελίωνος** Κατάλογος τῶν χειρογράφων σ. 162) τὸν Γιοβάσκον, ὅστις ἐν μὲν τῷ αὐτῷ κώδικι λέγεται μαθητῆς τοῦ Νέων Πατρῶν, πάντως Γερμανοῦ τοῦ συντάκτου τοῦ γνωστοῦ Στιχηραρίου, ἐν δὲ ἄλλῳ κώδικι ἱεροσολυμιτικῷ μαρτυρεῖται ῥητῶς Ἀθηναῖος (**Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως** Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη Τόμ. Α' σ. 371 ἀρ. 324) καὶ τὸν Δημήτριον, περὶ οὗ ἴδε ἀνωτέρω ὑπ' ἀρ. 25. Τέλος δὲ μνημονευθῆτω ἐνταῦθα καὶ ἡ Ἀκολουθία τῶν κεκοιμημένων ἣν ἐποίησεν ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν Νικόλαος ὁ Ἀγιοθεοδοῦριτης, ὁ σύγχρονος τοῦ Εὐσταθίου Θεσσαλονίκης ὁ πολλοὺς ποιήσας ἐκκλησιαστικοὺς ὕμνους. Σώζεται δ' ἡ ἀκολουθία αὕτη, οὔσα, ὅσον γε οἶδα, ἀνέκδοτος, ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 346 κώδικι τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν (**Σακκελίωνος** Κατάλογος τῶν χειρογράφων σ. 58). Περιλαμβάνεται δ' ἐν φ. 160^α-175^β τοῦ κώδικος, καὶ ἐπιγράφεται ὡδε· α' Ἀκολουθία σὺν θεῷ ψαλλομένη. Περὶ τῶν κεκοιμημένων ἐπάνω τοῦ τάφου. Ποίημα Νικολάου μητροπολίτου Ἀθηνῶν». Ἀρχεται δὲ διὰ τῶν ἐξῆς· *Πρῶτος ἱερεὺς εὐλογῆ καὶ ψάλωμεν ψαλμῶν ἧ: — Ὁ κατοικῶν ἐν βοήθια τοῦ ἐψίστου· ἐν σκέπη τοῦ θεοῦ. Πληρομένον δὲ τούτου· ἡ ἔτησις.*

28.

1599-1610. Μιχαὴλ Ἀνδρόριστος.

Ἐγραψε τὸν ὑπ' ἀρ. 5783 Ἀρλειανὸν κώδικα τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐν Λονδίῳ Βρετανικοῦ μουσείου, περιέχοντα ἔργα Συμεῶν τοῦ

Θεσσαλονίκης, περί οὗ ἴδε Nares Catalogue of the Harleian manuscripts. Ἐν Λονδίῳ 1808-1812. Τόμ. Γ' σ. 296. Ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ περιλαμβάνεται μόνον τὸ σημείωμα τὸδε, ὅπερ εὔρον καὶ γὰρ ἐν ἔτει 1875 φερόμενον ἐπὶ τεμαχίου χάρτου ἐπικεκολλημένου καὶ γεγραμμένου προφανῶς ὑπὸ χειρὸς ἀλλογενοῦς· *Ἐχαρίσαστο ὁ πρώην πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως κύριος Διονύσιος μονάζων ἐν τῇ Ἁγίᾳ Λαύρᾳ τοῦ Ἁθωνος. ἀχοζ'.* Ἄλλ' ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι ὑπάρχει καὶ τὸ ἐν τῷ καταλόγῳ μὴ περιλαμβανόμενον σημείωμα τὸδε ἐν φ. 380· ἐτελειώθη ἢ παροῦσα βιβλος διὰ χειρὸς *Μιχαὴλ Ἀντιστου τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν ἐν ἔτει ,αχα^ο μηνί Ἀπριλλίῳ 24. Ἐν Κωνσταντινουπόλει.* Κατωτέρω δὲ προστίθεται· *Τὸ παρὸν βιβλίον ὑπάρχει τοῦ παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου πρώην Κωνσταντινουπόλεως κυρίου κυρίου Διονυσίου ἠγοράσθη δὲ ταῦν ὑπ' αὐτοῦ. Ἐν ἔτει ἀχοζ'.*

Ὁ αὐτὸς δὲ βιβλιογράφος ἔγραψε τὸν ὑπ' ἀρ. 1 κώδικα τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἐν Ἀνδρῶν μονῆς Ἁγίας, περιέχοντα Ὁμιλίαν Γερμανοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐν φ. 394^β ἐτελειώθη διὰ χειρὸς *Μιχαὴλ Ἀνδρίστου καὶ νοταρίου τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Ἀθηνῶν ἐν ἔτει ἀχι^ο Ἰανουαρίῳ ιθ'.*

Συμπρ. II. Δάμπρου Κατάλογος τῶν ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἀνδρῶν μονῇ τῆς Ἁγίας κωδικῶν, ἐν Ἐπετηρίδι: Παρνασσοῦ Ἔτ. Β' (1898) σ. 141 καὶ ἐν ἰδίῳ τεύχει σ. 8, ἔνθα ἐκ τυπογραφικοῦ παροράματος φέρεται Ἀνδρίστου.

Ἄλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν ἐτῶν τούτων 1601 καὶ 1610, καθ' ἃ ἐγράφησαν οἱ δύο ἐκεῖνοι κώδικες, εὕρισκομεν ὡς βιβλιογράφον τὸν *Μιχαὴλ Ἀνδρίστον*. Καὶ δὴ πάντως ὁ αὐτὸς εἶνε ὁ γράψας ἐν ἔτει ,αχη' (1608) τὸ Νόμιμον τοῦ Ματθαίου Βλαστάρεως τὸ ἀποκείμενον ὑπ' ἀρ. 1125 ἐν τῇ σιναϊτικῇ βιβλιοθήκῃ, οὗ τὸ βιβλιογραφικὸν σημείωμα δὲν ἐξέδωκε δυστυχῶς ἑλληνιστὶ ὁ *Gardthausen*, λέγων μόνον «*Michaele Andriste scr. a. 1608 (Catalogus Codicum Graecorum Sinaiticorum σ. 230).*

Τὸ αὐτὸ δ' ἔτος ἔγραψεν ὁ αὐτὸς καὶ τοὺς λόγους τοῦ Πέτρου Δαμασκηνοῦ τοὺς περιλαμβανομένους ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 585 ἱεροσολυμιτικῷ κώδικι, οὗ ἐν φ. 218 φέρεται τὸ σημείωμα τὸδε· ἐτελειώθη σὺν *ἰϥ* διὰ χειρὸς *Μιχαὴλ Ἀνδρίστου ἐν ἔτει ,αχη' οεπτεμβρίου ιγ'.*

Ἄθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη
Τόμ. Α' σ. 483.

Τὰ τέσσαρα δὲ ταῦτα σημειώματα τοῦ βιβλιογράφου τούτου ἄγου-
σιν ἡμᾶς εἰς ἀνεύρεσιν αὐτοῦ καὶ ἐν παλαιότερῳ χρόνῳ ἐν ἔτει 1599.
Καὶ δὴ ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 10 κώδικι τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐν Ὁξωνίῳ
κολλεγίου Lincoln, ἐν ᾧ ἀπόκρινται τὰ ὑπὸ τοῦ Wheeler εἰς
Ἀγγλίαν ἐξ Ἑλλάδος κομισθέντα χειρόγραφα, φέρεται ἐν φ. 125 τὸ
ὄνομα ἐνός τῶν βιβλιογράφων τοῦ συμμίκτου τούτου κώδικος, ὅστις
εἶνε ὁ γράψας τὸ ὑπ' ἐμοῦ ἐκδοθὲν Χρονικὸν Ἀθηναίων (ἐν Ἀθηναίῳ
Τόμ. Σ' σ. 438 κ. ἐ. καὶ *Ecthesis Chronica and Chronicon
Athenarum*. London. 1902 σ. 85 κ. ἐ.) καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ **Σάθα**
ἐν Μεσαιωνικῆς Βιβλιοθήκης Τόμ. Ζ' σ. 557 κ. ἐ. ἐκδοθεῖσαν Ἐκθε-
σιν χρονικὴν, ἥτις ἀρτιωτέρα καὶ ἐπληρωρωμένη ἐξεδόθη παρ' ἐμοῦ
ἐν τῷ εἰρημένῳ βιβλίῳ *Ecthesis Chronica and Chronicon
Athenarum*. Τὸ σημείωμα δ' ἐκεῖνο τοῦ βιβλιογράφου ἔχει κατὰ
τὸν **Σάθαν** (Μεσαιωνικῆς Βιβλιοθήκης Τόμ. Ζ' σ. σνα') ὡδε· *ἔτε-
λειώθη ἐν Κωνσταντινουπόλει διὰ χειρὸς Μιχαὴλ Ἀνερήστου* (sic)
ἐν ἔτει αῤῥηθ' νοεμβρίου ιθ'. Ἀλλὰ τὸ αὐτὸ τοῦτο σημείωμα ἐγὼ
ἀνέγνω ἐν ἔτει 1876 ὡς ἐξῆς· *ἔτελειώθη ἐν κωνσταντινουπόλει διὰ
χειρὸς μιχαὴλ ἀν ρηστοῦ ἐν ἔτει αῤῥηθ' νοεμβρίου 24*. Τὰ δὲ μονο-
κονδυλικῶς γεγραμμένα δύο γράμματα δὲν ἀνελύθησαν ὑπὸ τοῦ Σάθα
ὀρθῶς διὰ τῆς συλλαβῆς *ερ*, ἀλλ' εἶνε *δ* καὶ *ρ*, ἀν μὴ *τ* καὶ *ρ*, ὡς
ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν δύο ἄλλων σημειωμάτων, τοῦ τῆς Ἄνδρου
καὶ τοῦ τῆς σιναιτικῆς βιβλιοθήκης. Ἐχομεν λοιπὸν τὸ ὄνομα ἀνδρη-
στοῦ, ὅπερ μόνον ὡς πρὸς τὸν τόνον διαφέρει τοῦ ὀνόματος τοῦ
Ἄνδρίστου, ὡς ἀνέγνω ἐν τῷ κώδικι τῆς Ἄνδρου. Καὶ βλέπομεν
μὲν ἀπὸ τοῦ 1599 μέχρι τοῦ 1610 ἀνωμαλίας ἐν τῇ γραφῇ τοῦ
ὀνόματος τοῦ βιβλιογράφου τούτου, ἀλλ' αὐταὶ ἐξηγοῦνται ὅταν
ἀναλογισθῶμεν τὴν μικρὰν παιδείαν τοῦ ἀνδρός.

29.

1615. Δημήτριος Ἰανουλάκης.

Ἐγραψε τὸν ὑπ' ἀρ. 229 κώδικα τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μονῆς τοῦ
Κουτλουμουσίου, περιέχοντα τὸ Νόμιμον Μανουὴλ τοῦ Μαλαξοῦ.

Ἐν κεφαλαίῳ σξβ' εὔρηται τὸ σημεῖωμα: Ἐτελιώθη αὐτὴ ἡ βύβλος τῷ θεῖον καὶ ἱερῶν νόμιμος εἰς τὰς 1615 ἐν μηνὶ Ἰανουαρίου ἡ' ὑπὸ χειρὸς Δημητρίου τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν τὸ ἐπίκλην τοῦ Ἰανουλάκη.

Σπυρ. Π. Δάμπρου Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἑλληνικῶν κωδίκων Τόμ. Α' σ. 303.

30.

1617. Μιχαὴλ Ἀριόλος.

Ἐγραψε τὸν ἐν τῇ μονῇ Ἰβήρων τοῦ Ἁγίου Ὁρους ὑπ' ἀρ. 464 κώδικα, περιέχοντα τὴν Ἱστορίαν ψυχωφελῆ Βαρλαάμ καὶ Ἰωάσαφ.

Ἐν τέλει: Ἐτελειώθη ἡ παροῦσα διήγησις Βαρλαάμ καὶ Ἰωάσαφ διὰ χειρὸς Μιχαὴλ Ἀριόλου τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἐπαιδύθη διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τοῦ ἐντημωτάτου ἐν ἄρχουσι κυροῦ Ἰωάννου Παπαδοῦκα . . . ἐν ἔτει αχιζ' Ἰουλίῳ ιθ'.

Σπυρ. Π. Δάμπρου Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἑλληνικῶν κωδίκων Τόμ. Β' σ. 149.

31.

1620-1637. Νικηφόρος Πριγγελεὺς ἱερομόναχος.

Ἐγραψε τὸν ἐν τῇ Βοδληϊανῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ὁξωνίου Cod. Miscell. 256, περιέχοντα τὴν συγγραφὴν Θεοδωρήτου εἰς τὰ ἄπορα τῆς ἀγίας Γραφῆς.

Ἐν φ. 287⁶. Τέλος καὶ τῶ παναλκεῖ θεῶ δόξα καὶ τιμὴ. Εἰλήφασαι τέλος τὰ ἄπορα τῆς παλαιᾶς γραφῆς διὰ χειρὸς Νικηφόρου ἱερομονάχου Πριγγελέως τοῦ Ἀθηναίου: ἔτος αχι^φ ἀπὸ τῆς καθ' ἡμᾶς Χριστοῦ σαρκώσεως Νοεμβρίῳ μηνὶ κα^η. Καὶ κατωτέρω δι' ἄλλου μέλανος, ἴσως δὲ καὶ ἄλλῃ χειρὶ: ἐγράφη δ' ἐν Ἀθήναις μετὰ πλείσσης ὄσης σπουδῆς.

Coxe Catalogus codicum bibliothecae Bodleianae. Ἐν Ὁξωνίῳ 1853 σ. 806, ἔνθα τὸ μὲν πρῶτον σημεῖωμα φέρεται μετὰ τινων ἀντιγραφικῶν σφαλμάτων, ἅτινα ἐπηνώρθωσα ἐξ αὐτοῦ τοῦ κωδίκου, τὸ δὲ δεύτερον παντελῶς λείπει.

Ἐγραψε δὲ ὁ Πριγγελεὺς καὶ τοὺς ὑπ' ἀρ. 404-406 κώδικας τῆς

ἐν Ἀγίῳ Ὅρει μονῆς τῶν Ἰβήρων, περιέχοντας τὴν ἑλληνικὴν μετάφρασιν τῆς κατὰ τῶν ἐθνικῶν συγγραφῆς Θωμᾶ τοῦ Ἀκρινάτου. Ἐν τέλει τοῦ περατοῦντος τὴν εἰς τρία μέρη διηρημένην μετάφρασιν ταύτην κώδικος 406 φέρεται τὸ σημείωμα τόδε: *Ἐγράφη χειρὶ τοῦ ταπεινοῦ Νικηφόρου τοῦ Πριγγιλέου...* Ἴδε **Σπυρ. Π. Δάμπρου** Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἀγίου Ὁρους ἑλληνικῶν κωδίκων Τόμ. Β' σ. 143.

Ἀνῆκε δ' εἰς τὸν Πριγγιλέα καὶ ὁ ἐν τῇ Μαρκιανῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βενετίας Cod. Nan. XCI τοῦ ἑνδεκάτου ἢ δωδεκάτου αἰῶνος, περιέχων Γνώμας βιωφελεῖς πατέρων, Ἐκλογὰς ἐκ τῶν θείων βιβλίων καὶ τὰ Κεφάλαια Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ. Ἐν ἀρχῇ τοῦ κώδικος γέγραπται: *ἐκ τῶν τοῦ νικηφόρου ἱερομονάχου, ἐν δὲ φ. 3' εἰς χρῆσιν τοῦ νικηφόρου τοῦ Πριγγιλέου.* Ἴδε *Mingarelli Graeci codices manuscripti apud Nanios asservati.* Ἐν Βονωνίᾳ. 1784 σ. 179.

Ἄλλ' ὁ Νικηφόρος Πριγγιλεὺς δὲν παρουσιάζεται μόνον ὡς βιβλιογράφος καὶ κτήτωρ κωδίκων, εἶνε δὲ καὶ συγγραφεὺς. Αὐτόγραφον αὐτοῦ ἔργον εἶνε ὁ ἐν τῇ κατὰ τὸ Ἅγιον Ὅρος μονῆ Κουτλουμουσίου ὑπ' ἀρ. 239 κωδιξ ὁ περιέχων τὴν ὑπ' αὐτοῦ φιλοπονηθεῖσαν εἰς τὴν καθωμιλημένην μετάφρασιν τοῦ Διοσκορίδου. Ἐν τέλει τοῦ χειρογράφου ἀναγινώσκεται τὸ σημείωμα τόδε: *Ἐλαβε τέλος χειρὶ τοῦ ταπεινοῦ Νικηφόρου ἱερομονάχου Πριγγιλέως ἐξ Ἀθηνῶν τοῦ Διοσκορίδου ἡ βίβλος μεταφρασθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ αἰτήσει φίλου τινὸς Δημητρίου τ' οὐνομα ἀπὸ Τουρνάβου τῆς Λαρίσης τῶν Θειαλῶν εἰς ἀφέλειαν μὲν αὐτοῦ καὶ τῶν ἐκείσαι ὄντων ἐμπειρικῶν ἰατρῶν κατὰ τὸ α^ο χ^ο λ^ο ζ^ο Ὀκτωβρίῳ κδ' Ἀθήναις ἢ συναρῶμῆθῆσεται καὶ τὸ μετὰ τοῦτο βιβλίον δηλαδὴ τὸ Πολυνομιον.* Ἴδε **Σπυρ. Π. Δάμπρου** Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἀγίου Ὁρους ἑλληνικῶν κωδίκων Τόμ. Α' σ. 304.

Καὶ ἄλλοθεν δὲ γινώσκομεν τὸν Πριγγιλέα ὡς συγγραφεὴ. Ἐν τῷ χειρογράφῳ τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς Σμύρνης Β 27, γεγραμμένῳ τὸν δέκατον ὄγδοον αἰῶνα, περιέχεται Λόγος αὐτοῦ κατὰ τοῦ λατινόφρονος Νεοφύτου τοῦ Ῥαδινού, ὃν ἐξ αὐτοῦ ἐξέδωκεν ὁ **Ἀθ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς** (Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς ἐν Σμύρνῃ βιβλιοθήκης τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς. Ἐν Σμύρνῃ 1877 σ. 39 καὶ 63 κ. ἐ.)

Τέλος δὲ καὶ ἐπιστολαὶ τοῦ Πριγγελέως σώζονται τρεῖς γραφεῖσαι ὑπ' αὐτοῦ τῷ 1650 καὶ 1651 πρὸς τὸν γνωστὸν Αἰτωλὸν λόγιον Εὐγένιον τὸν Ἰαννούλιον, οὗ ἐπ' ἴσης περιεσώθη μία ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Νικηφόρον, γραφεῖσα τῷ 1650. Εὐρηνται δ' αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἐν κώδικι γραφέντι τῷ 1756, ὃν ἐκέκτητο ἐν Ὀδησσῷ ἐφημερεύων ὁ ἔπειτ' ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας **Εὐστάθιος Βουλευμάς** (Ἴδε Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον 1877 σ. 324). Ἀνεκοίνωσε δὲ οὗτος τὰ περὶ τῶν ἐπιστολῶν τούτων ἐν τῷ Ἀττικῷ Ἡμερολογίῳ τοῦ 1882 σ. 359, ἔνθα καὶ ὑπεσχέθη τὴν ἔκδοσιν αὐτῶν, ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ ἐπαγγελία αὕτη δὲν ἐξεπληρώθη. Σημειωτέον δ' ὅτι ὀνομάζει αὐτὸν, πάντως πιστῶς ἀντιγράφων τὸ ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ χειρόγραφον, *Πριγγιλέα*.

Κατὰ ταῦτα ὁ Νικηφόρος Πριγγελεὺς πρέπει νὰ προστεθῇ εἰς τοὺς συγγραφεῖς τῆς τουρκοκρατίας, εἰς οὓς οὔτε ὁ Ζαχίρας, οὔτε ὁ Σάθας, οὔτε ὁ Δημητρακόπουλος περιέλαβον αὐτόν. Ἡ δὲ παράλειψις αὐτοῦ παρὰ τῷ Βρετῷ καὶ τῷ *Legrand* εἶνε εὐνόητος, ἄτε οὐδεμιᾶς τῶν συγγραφῶν αὐτοῦ ἐκδοθείσης τύποις ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις. Μόνον δ' ἐν τινι χειρογράφῳ σημειώματι κωδικὸς τινος ἑλληνικοῦ τῆς Μόσχας, ἐν ᾧ περιέχεται ἐπιστολὴ Νεκταρίου ἱερομονάχου τοῦ ἔπειτα πατριάρχου Ἱεροσολύμων πρὸς Γερμανὸν τὸν Λοκρὸν, φέρονται γεγραμμένα χειρὶ τοῦ Γερμανοῦ τούτου τάδε· *Ταύτην γέγραφε τὴν ἐπιστολὴν Νεκτάριος ὁ ἀπὸ Κρήτης, ὃς ὕστερον τετάρτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει κατὰ τὸ 1661 (ἔτος) πατριάρχης ἐχηρημάτισεν Ἱεροσολύμων, πῆφῳ τῆς Κωνσταντινίου τῶν ἀρχιερέων, κληρικῶν καὶ ἀρχόντων συνόδου. Ἡ αἰτία δὲ τῆς ἐπιστολῆς ἦν αὕτη· Κατὰ τὸ 1645 ἠκρωόμεθα φιλοσοφίας ἐν Ἀθήναις παρὰ Θεοφίλῳ τῷ Κορυδαλεῖ ἦν δ' οὗτος ἄκρως εἰς φιλοσοφίαν ὑπερηκονικῶς οὐ μόνον πάντας τῶν ἐν Ἰταλίᾳ φιλοσοφούντων, ἀλλὰ δὴ καὶ τῶν Ἑλλήνων τῶν ἡμετέρων οὐ κατόπιν ἰών. Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν Κορυδαλέως ἐμελετῶμεν ἀλλήλοις τὰ ἀκουσθέντα ὃ τε Νεκτάριος καὶ Διονύσιος ὁ ἐκ Ναυπλίου, καὶ δύο τῶν εὐγενῶν Ἀθηναίων, καὶ μετὰ τούτων ἐγώ. Ἦλθεν ἐξ Ἰωαννίνων Νικηφόρος τις Πριγγιλεὺς τὸ ἐπίκλην, Ἀθηναῖος καὶ αὐτὸς, ὃς ἤρξατο πειράζειν ἡμᾶς προβλήμασί τισιν ἐκ τῶν τοῦ Κουρσούλου τοῦ Κερκυραίου (γρ. Ζακυνθίου) μαθητῶν προβληθεῖσιν εἰς Ἰωάννινα, πρὸς ἃ ἐγγράπτο ἢ ἐπιστολὴ, καὶ τὸν προσβαλλόμενον (γρ. προσβαλλόμενον) εἰς φωνὴν ἐλάσασα. Πρὸ τοῦ σημειώματος δὲ*

τούτου φέρονται δι' ἄλλης χειρὸς γεγραμμένα τάδε· διὰ ταύτης (τῆς ἐπιστολῆς) ἀπήντησεν ὁ Νεκτάριος τῷ Πριγγελεῖ Νικηφόρῳ ἐν Ἀθήναις. Ἦν δ' οὗτος ὁ Νεκτάριος ἀνὴρ ἀγαθὸς, τὸ γένος Κρής, κήρυξ εὐαγγελικὸς, ἡθὸς ἔχων σεμνὸν καὶ ἱεροπρεπές, τὴν πράξιν ἀκολοῦθοῦσαν τῷ λόγῳ, αἰδέσιμος παρὰ πᾶσι καὶ ἐπέραστος, δε μετὰ 13 ἔτος ταύτης τῆς ἐπιστολῆς πατριάρχης ἐγένετο ¹.

Τοῦ Κορυθαλλέως θανόντος ἄγνωστον ἔτος μετὰ τὸ 1645, βλέπομεν, ὅτι ὁ Πριγγελεὺς ἔζη ἔτι· περὶ τὸ 1650 καὶ ἐπανῆλθεν ἐξ Ἰωαννίνων εἰς Ἀθήνας. Ἀλλὰ πότε ἀνεχώρησεν εἰς Ἰωάννινα καὶ πρὸς τίνα σκοπὸν, ὅποια δὲ τίνα καθ' ἑλοῦ τὰ τοῦ βίου αὐτοῦ δὲν γινώσκομεν, οὐδὲ τὰ ἐκ τῶν κωδίκων οὓς ἔγραψεν ἢ ἐκέκτητο παρεχόμενα στοιχεῖα ἀρκοῦσι πρὸς διαφώτισιν τῶν κατ' αὐτόν ².

Ἀξία δὲ πάντως προσοχῆς εἶνε ἡ ποικιλία περὶ τὴν γραφὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀθηναίου ἱερομονάχου παρ' αὐτοῦ ἐκείνου. Γράφεται δῆλα δὴ Πριγγελεὺς ἢ Πριγγελέος ἢ καὶ Πριγγιλέος. Ἡ δὲ ἀστασία αὕτη περὶ τὴν γραφὴν τοῦ ἰδίου ὀνόματος ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ λόγου, ὅτι τοῦτο τὸ ὄνομα δὲν ἦτο παλαιὸν ἐν τῇ οἰκογενεῖα αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτὸς ἠθέλησε νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸ ἐλληνικώτερον τύπον. Πράγματι δὲ θεωρῶ βέβαιον, ὅτι τὸ Πριγγελεὺς ἢ Πριγγελέος εἶνε ὁ ἐλληνικώτερος τύπος τοῦ οἰκογενειακοῦ ὀνόματος Πριγγιούλας, ὅπερ ἀθηναϊκῶς προσεφέρετο Πρίντζουλας ἢ Πριντζούλας. Καὶ δὴ Μιχαήλ Πρίντζουλας εὑρηται ὑπογεγραμμένος ὡς μάρτυς ἐν τινι πράξει ἀθηναϊκῇ τοῦ ἔτους 1573 ἀποκειμένη ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρίας ὑπ' ἀρ. 1850, πιθανώτατα δὲ ὁ αὐτὸς ὡς Μιχαήλ Πριγγιούλας ἐν ἄλλῃ πράξει τοῦ 1593 τοῦ αὐτοῦ ἀρχείου ὑπ' ἀρ. 1826.

¹ Τὴν τ' ἐπιστολὴν τοῦ Νεκταρίου πρὸς τὸν Γερμανὸν καὶ τὰ σημειώματα ταῦτα εὑρήνται ἐκδοσμένα παρὰ τοῦ Matthäi Ποικίλα ἐλληνικά. Ἐν Μόσχῃ. 1814 σ. 259 κ. ἐ. ὅστις παρατηρεῖ περὶ τοῦ Πριγγελεῶς τάδε· De Nicephoro Pringileo, seu Pringilensi, qui fuit ex Joanninis, nullibi quiquam memoratum legi. Παρὰ δὲ τοῦ Matthäi παρέλαθε μέρος τοῦ σημειώματος ὁ Σάθας (Νεοελληνικὴ Φιλολογία σ. 318 ἐν σημ. 1) μετὰ τινων σφαλμάτων καὶ ἄνευ δηλώσεως τῆς πηγῆς ἐξ ἧς ἐλήφθη.

² Ἴσως λαμβάνει τις εἴδησις ἐν τέλει τοῦ σημειώματος τοῦ ὑπ' ἀρ. 406 κώδικος τῆς μονῆς Κουτλουμουσίου, ὅπερ λυποῦμαι ὅτι δὲν ἀντέγραψα ὀλόκληρον.

Εύρηται δὲ τὰ ἐγγραφα ταῦτα ἐκδεδομένα ἐν τοῖς τοῦ **Δημ. Καμπούρογλου** Μνημείοις τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων Τόμ. Α' σ. 180 καὶ 181. Κατ' ἀνάλογον δὲ τρόπον πρὸς τὸν Πρίντζουλαν ἐξηλλήνισε τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ὁ Σολδάκης (ἴδε κατωτέρω ἀρ. 49), ἐπιγράφων ἑαυτὸν Σολδάκιον, καὶ ὁ γνωστότατος Ἀθηναῖος λόγιος Θεόφιλος ὁ Κορυθαλλεύς, οὗ τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα ἦτο, καθ' ἃ φαίνεται, Σκορδαλός. Ἴδε **Ἰω. Βελοῦδου** Ἑλλήνων ὀρθοδόξων ἀποικία ἐν Βενετίᾳ σ. 106.

32.

** 1633. Δαμιανὸς ἱερομόναχος.

Διὰ δαπάνης αὐτοῦ ἐγράφη χάριν τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μονῆς Διονυσίου ὁ ἐν αὐτῇ ὑπ' ἀρ. 143 κώδιξ περιέχων βίους καὶ μαρτύρια ἁγίων.

Ἐν τέλει τοῦ κώδικος εὔρηται τὸδε τὸ σημείωμα· *Τὸ παρὸν βιβλίον ὑπάρχει μὲν κτήμα τῆς σεβασμίας καὶ βασιλικῆς μονῆς τοῦ προφήτου προδρομόου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου τῆς ἐπονομαζομένης τοῦ Διονυσίου συγκειμένης ἐν τῷ τοῦ Ἁθῶ ὄρει· ἐγράφη δὲ παρ' ἐμοῦ ἐπιτελοῦς Ἰωάσαφ ἱερομονάχου διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τοῦ δισιωτάτου καὶ μουσικωτάτου ἐν ἱερομονάχοις κυροῦ Δαμιανοῦ τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἐπροσήλωσα αὐτῷ ἐν τῇ ῥηθείᾳ μονῇ ἕνεκεν ψυχικῆς σωτηρίας καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες αὐτὸ εὐχεσθε ὑπὲρ αὐτοῦ ἐν εἵτει ζῆμα.*

Σπυρ. Π. Λάμπρου Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἀγίου Ὁρους ἑλληνικῶν κωδίκων Τόμ. Α' σ. 343.

33.

1657. Δαμασκηνὸς Ῥινέσος.

Ἐγράψε τὸν ὑπ' ἀρ. 366 κώδικα τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μονῆς Ἰβήρων, περιέχοντα τοὺς δεκαεξ ἀναγινωσκομένους λόγους Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου μεθ' ἑρμηνειῶν.

Ἐν τέλει τοῦ κώδικος . . . κατὰ τὸ ἀρχζ' Δεκεμβρίῳ κδ^ο Ἀθήνησι ἦνυσται διὰ χειρὸς Δαμασκηνοῦ Ῥινέσου.

Σπυρ. Π. Λάμπρου Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἀγίου Ὁρους ἑλληνικῶν κωδίκων Τόμ. Β' σ. 98.

34.

1661. Ἀνώνυμος.

Ἐγγραψε τὸν ὑπ' ἀρ. 256 ($\frac{328}{\text{CCCXV}}$) κώδικα τῆς ἐν Μόσχῃ Συνοδικῆς βιβλιοθήκης, περιέχοντα κυρίως ἔργα τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Μελετίου τοῦ Πηγᾶ.

Ἐν φ. 274 τὸ σημείωμα ἐν Ἀθήναις ἔτει σωτηρίῳ αχξά'. Ἐκ τῶν ἰδίων συγγραμμάτων τοῦ συγγεγραφότος ταυτὶ Μελετίου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας. Ἐν δὲ φ. 357 Ἀθήνησι αχξά', μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, ἀπὸ τῶν ἰδίων συγγραμμάτων τοῦ μακαριωτάτου Ἀλεξανδρείας κυρίου Μελετίου.

Βλαδιμήρου ἀρχιμανδριτοῦ Συστηματικὸς κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς ἐν Μόσχῃ Συνοδικῆς βιβλιοθήκης. Ἐν Μόσχῃ. 1894 (ῥωσιστὶ) σ. 350.

35.

* 1676. Ἀνθιμος Ἀθηνῶν.

Ἐκέκτητο διαφόρους κώδικας, ὧν κυριώτατος ὁ περιέχων τὰ ἔργα Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου.

Wheler A journey into Greece. Ἐν Λονδίῳ. 1682 σ. 350.

Ἴδε τὸ περὶ αὐτοῦ χωρίον ὀλόκληρον ἀνωτέρω σ. 5 ἐν σημ. 2.

Περὶ τοῦ Ἀνθίμου Δ', ἀρχιερατεύσαντος ἐν Ἀθήναις ἀπὸ τοῦ 1655 μέχρι τοῦ 1679, ἴδε **Παναρέτου Κωνσταντινίδου** Κατάλογος ἱστορικὸς τῶν πρώτων ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐφεξῆς ἀρχιεπισκόπων καὶ μητροπολιτῶν Ἀθηνῶν ἐν Σωτῆρι Τόμ. Β' (1878-9) σ. 60.

Δὲν πρέπει νὰ συγχυθῆ πρὸς τὸν Ἀνθιμον Ε' (1742-1764), εἰς ὃν προσεγράφετο μέχρι τινὸς καὶ τὸ ψευδεπίγραφον ἀθηναϊκὸν χρονικόν, περὶ οὗ ἴδε **Δημ. Καμπούρογλου** Ἱστορίαν τῶν Ἀθηνῶν Τόμ. Α' σ. 79 κ. ἐ.

36.

* 1679. Ἰεζεκιὴλ Στεφάκης
ἡγούμενος τῆς μονῆς Καισαριανῆς.

Ἐκέκτητο διαφόρους κώδικας, ὧν κυριώτατος ὁ περιέχων τὰ ἔργα Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου.

Wheler A journey into Greece. Ἐν Λονδίνῳ. 1682 σ. 413.
 Ἴδε τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Ἄγγλου περιηγητοῦ παρατεθειμένον ὀλό-
 κληρον ἀνωτέρω ἐν σ. 6 ἐν σημ.

37.

* 1677. Γιαννάκης Ῥοΐδης.

Ἦτο κτήτωρ τοῦ ὑπ' ἀρ. 39 κώδικος τῆς ἐν Ἄνδρῳ μονῆς τοῦ Ἁγίου Νικολάου, γεγραμμένου ἐπὶ περιγαμητῆς τὸν δωδέκατον αἰῶνα καὶ περιέχοντος Ψαλτήριον.

Ἐν φ. 269· *Εγὼ ὡ Δεωναρδος παλιωλογος εγραφα σε τουτω τω ψαλιτηρι κινε του κυρ γιανανακι ροῦδη να το χαρι οχι αλω εγο λεωναρδος παλεολογος εγραφα.* Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ παραφύλλῳ τῶ συνεσταχωμένῳ τῷ ξύλῳ τοῦ περικαλύμματος· 1677 αὐγούστου 20 εἰς τὴν ἄνδρῳ: ~ Mu to edossetto Paron o Papas cosmas aPottinagia (=Μοῦ τὸ ἔδωσε τὸ παρὸν ὁ παπᾶς Κοσμᾶς ἀπὸ τὴν Ἁγία). Ἐν φ. 270 α· Kathettus Sottiriodus—1677—Junio II essoithi to cacorizico to aniPsimu o stamatis is tin corintho· che o Theos macarissi tin Psichi tu nantin anaPafssi isttus colPus tu Abraam: ~ (=Καθ' ἔτους σωτηριώδους 1677 Ἰουνίου 11 ἐσώθη τὸ κακορρίζικο τὸ ἀνίψι μου ὁ Σταμάτης εἰς τὴν Κόρινθο· καὶ ὁ θεὸς μακαρίση τὴν ψυχὴν του νάν την ἀναπαύση εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ). Μετὰ δὲ ταῦτα ἔπεται ἡ ὑπογραφή Thomaso Roidi: ~

Σπυρ. Π. Δάμπρου Κατάλογοι κωδίκων ἐν ταῖς μοναῖς τῆς νήσου Ἄνδρου Ἁγίου Νικολάου καὶ Παναχράντῳ καὶ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου Κορθίου ἐν Ἐπετηρίδι Παρνασσῶ Ἐτ. Γ' (1899) σ. 111-112 καὶ ἐν ἰδίῳ τεύχει σ. 22.

Δὲν εὑρίσκεται μὲν ῥητῶς ἀναγεγραμμένη ἐν τῷ κώδικι ἡ πατρὶς τοῦ κτήτορος, ἀλλὰ γνωστόταται εἶνε ὡς ἀθηναϊκαὶ οἰκογένεια τῆς τουρκοκρατίας ἢ τῶν Παλαιολόγων καὶ ἢ τῶν Ῥοΐδη, περὶ ὧν ἴδε τὴν ἀνακοίνωσιν **Κ. Χρηστομάνου** ἐν τοῖς τοῦ **Δημ. Καμπούρογλου** Μνημείοις τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων Τόμ. Γ' σ. 250 κ. ἐ. Τὰ δὲ ἰταλικά ἐν τῷ κώδικι τούτῳ σημειώματα τοῦ Θωμᾶ Ῥοΐδη ἐξηγοῦνται ἐκ τῶν πολλῶν τοῦ οἴκου τούτου σχέσεων πρὸς τὴν Βενετίαν, παρ' ἧς καὶ κόμιστες εἶχον ἀναδειχθῆ οἱ Ῥοΐδαι.

38.

** 1680. Δημήτριος.

Ἐδαπάνησε πρὸς γραφὴν τοῦ χειρογράφου ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐν τῇ Ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ Ἀθηνῶν ὑπ' ἀριθ. 947.

Μικρὸν πρὸ τοῦ τέλους τὸ σημείωμα τοῦδε· *Τὸ παρὸν βιβλίον ἐγράφη παρ' ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς Χρυσόφου ἐν ἔτει ἀρχῆ μηνὶ Ἰουλίῳ κε' διὰ ἐπιμελείας Δημητρίου τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν.*

Σακκελίωνος Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις 1892 σ. 171.

39.

III' αἰῶνος. Παρθένιος Καισαρείας ὁ ἐξ Ἀθηνῶν.

Αὐτόγραφον σώζεται τεῦχος αὐτοῦ ἐπιγραφόμενον *Παρθενίου μητροπολίτου Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης, τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν, ἱστορία τῆς μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Ἀρμενίων διαφορᾶς*. Σωζόμενον δ' ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Καλλιπόλεως τῆς Θράκης ὑπ' ἀρ. 30, σύγκειται ἐκ φύλλων 55 εἰς μικρὸν 4^{ον} καὶ περιλαμβάνει μόνον τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἱστορίας, ἣτις ἀναφέρεται εἰς συμβάντα ἐν τῷ Παναγίῳ τάφῳ ἐπὶ τῶν πατριαρχῶν Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου τοῦ Νοταρᾶ καὶ Μελετίου τοῦ ἐξ Αἴνου. Ἐκ τίνος δὲ σημειώματος ἐν τέλει τοῦ χειρογράφου φαίνεται, ὅτι ἡ ἱστορία αὕτη ἔμεινεν ἀτέλής.

Ἴδε **Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως** Ἐκθεσις παλαιογραφικῶν καὶ φιλολογικῶν ἐρευνῶν ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. 1886 (Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ παραρτήματος τοῦ ΙΣ' τόμου τοῦ Ἑλλην. Φιλολ. Συλλόγου) σ. 10 κ. ἑ.

Ὁ συγγραφεὺς, μητροπολίτης ὢν Καισαρείας τῆς ἐν Παλαιστίνῃ, διεδέχθη βραδύτερον τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων Μελέτιον τῷ 1739. Ἴδε περὶ αὐτοῦ **Ἀθ. Ὑψηλάντου** Τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν σ. ιη' καὶ 344. **Γρ. Παλαμᾶ** Ἱεροσολυμιάδα σ. φοε'.

Τῆς αὐτῆς συγγραφῆς ἄλλο ἀντίγραφον, γεγραμμένον περὶ τὰ μέσα τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος, ἀπόκειται ὑπ' ἀρ. 2 ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων (**Ἀθ. Παπαδοπούλου Κερα-**

μέως Ἱεροσολυμιτικῆ βιβλιοθήκη Τόμ. Γ' σ. 231), ἐξ αὐτοῦ δ' ἐξέδωκεν αὐτὸ ὁ **Ἄθ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς** ἐν Ἀναλέκτοις Ἱεροσολυμιτικῆς Σταχυολογίας Τόμ. Α' σ. 308-386.

40.

1707. Δημήτριος Σουρμελῆς ἱερεὺς.

Ἐγραψε τὸν ὑπ' ἀρ. ΧΜϚ' κώδικα τῆς βιβλιοθήκης τῆς Πάτμου, περιλαμβάοντα « Ἀκολουθίαν τοῦ ἐξοδιαστικοῦ τῶν κοσμικῶν ἱερέων ».

Ἐν τέλει: *Τέλος τῷ Θεῷ ἡμῶν δόξα, ἀμήν. Ἐν μηνί μαῖου ε', αψζ'.*

Σύγγνωτέ μοι ἀδελφοὶ τοῦ πλήθους τῶν σφαλμάτων πάθος ἀνθρώπινόν ἐστι τὸ λάθος τῶν γραμμάτων.

Κόρον οὐκ ἔχω ἀείποιτε τοῦ γράφειν, ἀλλ' αἱ αἰσθήσεις ἀδυνατοῦσιν ὁμως, καὶ γὰρ ἐγκατέλιπέ με ἡ ἰσχύς μου, καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ αὐτὸ οὐκ ἐστι μετ' ἐμοῦ. Τλήμων ἱερεὺς Δημήτριος Σουρμελῆς.

Μετά τινος ἀμφιβολίας ἀνέγραψα τὸν Δημήτριον Σουρμελῆν ἐνταῦθα, ἀμφιβάλλον, ἂν ἦτο τῶν Ἀθηναίων τῶν φερόντων τὸ ὄνομα τοῦτο ἢ ἄλλου τινὸς κλάδου ὁμωνύμου τῆς λίαν διαδεδομένης ταύτης οἰκογενείας. Ἐπιρρωννύει δὲ τὰς ἐμὰς ἀμφιβολίας ἡ ἐνταῦθα δημοσιευομένη ἐπιστολὴ τοῦ ἐλλογίμου κ. Δανιὴλ Σουρμελῆ.

Ἀξιότιμε φίλε,

Ἄγνωστος ὅπως πᾶσι τοῖς ἐνταῦθα Σουρμελαῖς ὁ ὑμέτερος ἱερεὺς Δημήτριος, ἐὰν εἶλκε τὸ γένος ἐκ τῶν Ἀθήνησι Σουρμελῶν, ἢ ἐκ τῶν ῥιζικῶν τῶν ἐν Καρποδαίμονι (Σαράντα Ἐκκλησίαις, τουρκιστὶ Κίρκ-κιλιε) κώμη τῆς Θράκης, ὅθεν οἱ παραφρεῖς εἰς Κωνσταντινούπολιν, Αἴνον, Μάδυτον, Μύκονον, Κρήτην, Ἀθήνας καὶ ἀλλαγόσε.

Καὶ παρὰ τοῖς ἀρχηγόνοις Καρποδαίμονιοις Σουρμελαῖς εἴθιστα τὸ ὄνομα Δημήτριος, καὶ παρ' ἅπασιν τοῖς ἐξ αὐτῶν. Ἄλλ' οἱ Καρποδαίμονιοι παρέσχον εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος πολλοὺς ἱερεῖς καὶ ἀρχιερεῖς, καὶ αὐτὸν τὸν νῦν Πατριάρχην Ἰωακείμ. Ὡστε οὐδόλωσ ἀπίθανον, ὅτι καὶ ὁ ὑμέτερος ἱερεὺς Δημήτριος Σουρμελῆς ἦν ἐξ ἐκείνων, ἥκιστα δὲ πιθανὸν ἐκ τῶν ἐνθάδε, ὡς ἐμοὶ κριτῆ. Ἐρρωσθε.

Ἀθήνησι τῇ α' Μαρτίου 1898.

Δανιὴλ Σουρμελῆς.

41.

* 1716. Σαμουήλ ἱερεύς.

Ἐκέκτητο τὸν ὑπ' ἀρ. 670 κώδικα τῆς Λαύρας Σάββα τοῦ ἡγιασμένου τὸν νῦν ἀποκείμενον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ πατριαρχείου Ἱεροσολύμων καὶ γεγραμμένον μὲν τῷ 1544 παρὰ Χαραλαμπίου μοναχοῦ, περιέχοντα δὲ τὸν Θηκαρᾶν.

Ἐν τῷ φ. 12 σημείωμα, καθ' ὃ τῇ 10 Μαρτίου 1716 ἠγοράσθη εἰς Ἑγρηναν (=Αἰγιναν) ὑπὸ Παρθενίου διακόνου διὰ ἄσπρα γερὰ τὸν ἀριθμὸν 95 παρὰ τοῦ τέως κατέχοντος αὐτὸν Σαμουήλ ἱερέως τοῦ Ἀθηναίου.

Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη Τόμ. Β' σ. 642.

42.

1732. Ζαχαρίας ἱερεύς [Παπαγιαννούλης]

ὁ ἐκ Βόλου διδάσκαλος ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πηλίῳ.

Ἐγραψεν ἔτι μαθητεύων ἐν Ἀθήναις τῷ 1732 τὸν ὑπ' ἀρ. 117 θεματογραφικὸν κώδικα τῆς ἐν Μηλεαῖς τῆς Θεσσαλίας βιβλιοθήκης, συνέλεξε δὲ καὶ συνεστάχωσεν ἀργότερον, καθ' ὃ φαίνεται, καὶ τὰς ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 26 κώδικι τῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης ἐπιστολάς διδασκάλων ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πηλίῳ.

Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως Κατάλογος τῶν ἐλληνικῶν κωδίκων τῆς ἐν Μηλεαῖς βιβλιοθήκης, ἐν Ἐπετηρίδι: Παρνασσῶ Ἐτ. Ε' (1901) σ. 75. Πρβλ. **Τοῦ αὐτοῦ** Περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις φροντιστηρίου τοῦ 18^{ου} αἰῶνος, ἐν Ἀρμονίᾳ Τόμ. Α' (1900) σ. 606 κ. ἐ. **Θεμ. Ν. Φιλαδελφῆος** Ἀνέκδοτα ἐπιστολαὶ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Ἐφραίμ καὶ ἄλλων διδασκάλων τῶν ἐπὶ τοῦ Πηλίου ἰδίᾳ σχολείων κατὰ τὸν 17^{ον} αἰῶνα, αὐτόθι σ. 194 κ. ἐ. **Τοῦ αὐτοῦ** Ἀνέκδοτα ἔγγραφα καὶ ἐπιστολαὶ περὶ τῶν ἐπὶ τοῦ Πηλίου σχολείων καὶ τοῦ ἐν Ἄρτῃ, ἐν Ἀρμονίᾳ Τόμ. Β' (1901) σ. 337 κ. ἐ. **Ν. Ι. Γιανοπούλου** Χειρόγραφον βιβλίον τῆς ἐν Ἀλμυρῷ φιλαρχαίου ἐταιρείας «Ὁθρυός», αὐτόθι σ. 350 κ. ἐ.

43.

ΙΗ' αἰῶνος (πρὸ τοῦ 1737).**Παρθένιος ἱερομόναχος Γερένης ὁ ἐξ Ἀθηνῶν.**

Ἐγραψε τὸν ὑπ' ἀρ. 59 ἐκ 211 φύλλων ἐπὶ χάρτου κώδικα τῆς βιβλιοθήκης τοῦ μετοχίου τοῦ Παναγίου τάφου, ἐν ᾧ περιέχεται «Χρυσάνθου πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἀντίρρησις εἰς τὰ ὅσα κακῶς, ψευδῶς καὶ ἀναρμόστως λέγονται εἰς τὸ προσκυνητᾶριον τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ».

Προτάσσει δὲ τῆς συγγραφῆς τοῦ Χρυσάνθου ὁ Γερένης καὶ ἐπιγράμμα διὰ στίχων ἠρωελεγειῶν πρὸς τὸν συγγραφέα τῆς βίβλου μὴ συμπεριλαμβανόμενον ἐν τῇ διὰ τύπου ἐκδόσει τῆς βίβλου ἐν Βενετίᾳ τῷ 1772.

Δημ. Καμπούρογλου Μνημεῖα τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων Τόμ. Β' σ. 232.

Ἐν τῇ περὶ τοῦ κώδικος τούτου ἀνακοινώσει τοῦ συντάξαντος τὸν κατάλογον τῶν κωδίκων τοῦ μετοχίου τοῦ Παναγίου τάφου δὲν γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἔτους καθ' ὃ ἔγραψε τὸν κώδικα ὁ Γερένης· ἀλλ' ἐπειδὴ σημειοῦται, ὅτι οὗτος ἐγράφη ὑπὸ Παρθενίου ἱερομονάχου Γερένη τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν, εἶνε πρόδηλον, ὅτι ἡ γραφὴ αὐτοῦ ἀνέρχεται εἰς ἔτος τι τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος πρὸ τοῦ 1737, καθ' ὃ ὁ Παρθένιος ἐχειροτονήθη πατριάρχης Ἱεροσολύμων.

Περὶ τοῦ Παρθενίου Γερένη καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἴδε **Κ. Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων** Σωζόμενα ἑκκλησιαστικὰ συγγράμματα Τόμ. Β' σ. 311. **Σοφοκλέα Κ. Οἰκονόμον** ἐν Ψόγῳ Νικοτιανῆς Νικολάου Α. Μαυροκορδάτου σ. 53-55· **Κ. Χρηστομάνου** Γενεαλογικὰ μελετήματα ἐν Παρνασσῷ Τόμ. Ι' σ. 362 κ.έ. **Περ. Ζερλέντη** Παρθένιος Γερένης αὐτόθι σ. 451-453. Ὁ δ' **Ἐπ. Σταματιάδης** ἐν Βιογραφίαις τῶν Ἑλλήνων μεγάλων διερμηνέων σ. 105-115 ἐξέδωκε Λόγον τοῦ Παρθενίου, ἱερομονάχου ἐτι ὄντος, ἐκφωνηθέντα ἐν Βλαχίᾳ εἰς τὸν θάνατον τοῦ ἡγεμόνος Νικολάου Α. Μαυροκορδάτου, συμβάντα τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1730, ἀναδημοσιευθέντα παρὰ **Δημ. Καμπούρογλου** ἐν Μνημείοις τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων Τόμ. Α' σ. 244-251.

Σημειωτέον, ὅτι ὁ **Σοφοκλῆς Κ. Οικονόμος** ἐνθ' ἄν. ἀναφέρει ὡς σωζόμενα ἐν τῇ πατριαρχικῇ βιβλιοθήκῃ Ἱεροσολύμων τετράδια σχολικῶν ἐξηγήσεων Παναγιώτου τινός, τοῦθ' ὅπερ εἰκάζει ὄν τὸ κατὰ κόσμον ὄνομα τοῦ Παρθενίου. Ἄλλ' ὁ **Κ. Χρηστομάνος** (Παρθένιος ὁ Γερένης πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἐν τοῖς τοῦ **Δημ. Καμπούρογλου** Μνημείοις τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων Τόμ. Γ' σ. 144-148) διαβεβαίωσι ἐν σ. 145 σημ. ἐξ ἀνακοινώσεως τοῦ κ. Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως, ὅτι «οὐδεμία σώζεται ἐν τῇ πατριαρχικῇ βιβλιοθήκῃ μαρτυρία γραπτῇ ἢ ἄγραφος περὶ τοῦ γένους καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατριάρχου Παρθενίου, πάντων τῶν σχετικῶν χειρογράφων ἐξετασθέντων προσηκόντως πρὸς τοῦτο παρ' αὐτοῦ».

Πρὸβλ. περὶ τοῦ Παρθενίου Γερένη καὶ **Ἰω. Σακελλίωνα** ἐν τοῖς τοῦ **Δημ. Καμπούρογλου** Μνημείοις Τόμ. Β' σ. 7-8 καὶ 233-234.

44.

17 . . — 1753. Δημήτριος διδάσκαλος ἐν Ἀθήναις.

Ἐγράψε πολυαριθμούς ἐπιστολάς πρὸς τὸν Ζαχαρίαν Παπαγιαννούλην, αὐτογράφους σωζομένας ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 26 κώδικι τῆς βιβλιοθήκης Μηλεῶν. Τούτων μία ἀπὸ 20 Μαΐου 1743 ὀρίζει τὸν χρόνον τῆς εἰς Ἀθήνας προσκλήσεως αὐτοῦ. Ἐν ταύτῃ γράφονται τάδε: «Ἴσθι, ὅτι χθὲς ἀμφὶ Βοιλοτὸν ἐκομισάμην Ἀθήνηθεν δύο γράμματα, τὸ μὲν Ὀκτωβρίου η' (=1742), τὸ δὲ Μαρτίου κη' (=1743) γεγραμμένον, προσκαλοῦντά με διὰ τὴν ἐκεῖσε σχολὴν, ἐκβληθέντος, ὡς ἔοικε, τοῦ θαυμασίου ἀνδρός ἐπὶ τε δογματικῶν ὀρθότητι καὶ λοιποῖς ἀρχήμασι κυρ Βησσαρίωνος». Παρετάθη δ' ἡ διδασκαλία τοῦ Δημητρίου ἐν Ἀθήναις μέχρι τοῦ 1753, καὶ μέχρις ἐκείνου τοῦ ἔτους σώζονται ἐπιστολαὶ αὐτοῦ ἐν τῷ κώδικι τῶν Μηλεῶν.

Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως Κατάλογος τῶν ἑλληνικῶν κωδικῶν τῆς ἐν Μηλεαῖς τῆς Θεσσαλίας βιβλιοθήκης, ἐν Ἐπετηρίδι Παρνασσῶ Ἔτ. Ε' (1901) σ. 28 κ.έ. Πρὸβλ. **Τοῦ αὐτοῦ** Περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις φροντιστηρίου τοῦ 18^{ου} αἰῶνος, ἐν Ἀρμονίᾳ Τόμ. Α' (1900) σ. 612, ἐνθα ὁ Παπαδόπουλος Κεραμεὺς λέγει τὸν Δημήτριον τοῦτον ὄντα τὸν ἐπωνυμούμενον Βόδαν, τοῦθ' ὅπερ διαμφισβητεῖ

ὁ **Θεμ. Ν. Φιλαδελφεύς** (Ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Ἐφραίμ καὶ ἄλλων διδασκάλων τῶν ἐπὶ τοῦ Πηλίου ἰδίᾳ σχολείων κατὰ τὸν ἰη' αἰῶνα, ἐν Ἐπετηρίδι Παρνασσού Ἔτ. Ε' (1901) σ. 200 καὶ 211).

Τὸν Δημήτριον τοῦτον, ὄντα γνωστὸν, μόνον ἐκ γραφῆς σωζομένων ἐπιστολῶν κατέλεξα κατ' ἐξάίρεσιν ἐνταῦθα, μὴ συμπαραλαβὼν εἰς τοὺς ἐν τῇ διατριβῇ ταύτῃ ἀναγραφέντας βιβλιογράφους τοὺς ἐπιστολογράφους ἐκείνους τοὺς γνωσθέντας ἐκ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν ἐν τοῖς τοῦ **Δημ. Καμπούρογλου** Μνημείοις, εἰ καὶ τινες αὐτῶν εἶνε αὐτόγραφοι.

45.

1743-1765. Ἐφραίμ ὁ Ἀθηναῖος
πατριάρχης Ἱεροσολύμων.

Τούτου, πατριαρχεύσαντος ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπὸ τοῦ 1766 μέχρι τοῦ 1771, σώζονται αὐτόγραφοι ἐπιστολαὶ πρὸ τῆς πατριαρχείας τῶν ἐτῶν 1743-1765 ἐκ Πάτμου καὶ Κύπρου πρὸς Ἀθηναίους διδασκάλους καὶ ἱερομονάχους ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 26 κώδικι τῆς βιβλιοθήκης Μηλεῶν, ὅςτις καὶ ἄλλως εἶνε ἄξιος μελέτης διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀθηναϊκῆς παιδείας κατὰ τὸν δέκατον ὀγδοὸν αἰῶνα. καθ' ἃ καὶ ὁ ὑπ' ἀρ. 73 κώδιξ τῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης.

Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως Κατάλογος τῶν ἐλληνικῶν κωδίκων τῆς ἐν Μηλεαῖς βιβλιοθήκης, ἐν Ἐπετηρίδι Παρνασσού Ἔτ. Ε' (1901) σ. 30.

Τοῦ αὐτοῦ δ' ἰδιόχειροι ἐπιστολαὶ τῶν ἐτῶν 1761 καὶ 1762 εὔρηται ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 424 ἱεροσολυμιτικῷ κώδικι, ἐν ᾧ περιλαμβάνεται ἐν φ. 217-221 καὶ αὐτοῦ σοφολογιωτάτου ἐν Βουκουρεστίῳ διδασκάλου κυρίου Ἀλεξάνδρου πρὸς τὸν ζητήσαντα εὐσεβέστατον αὐθέντην Ἰωάννην Κωνσταντῖνον Νικολάου Μαυροκορδάτου διήγησις πάνυ συνόπτικῃ περὶ τοῦ αἰδιμοῦ διδασκάλου Μακαρίου τοῦ ἐκ νήσου Πάτμου», περὶ ἧς σημειοῦται, ὅτι ἰδιόχειρός ἐστι τοῦ αἰδιμοῦ Ἐφραίμ.

Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη Τόμ. Α' σ. 421.

Ἐκέκτητο δὲ ὁ Ἐφραίμ τοὺς ὑπ' ἀρ. 127, 140, 160, 210 καὶ

331 κώδικας τῆς βιβλιοθήκης τοῦ πατριαρχείου Ἱεροσολύμων καὶ τοὺς ὑπ' ἀρ. 33, 71 καὶ 82 κώδικας τῶν ἐκ τοῦ μοναστηρίου τοῦ τιμίου Σταυροῦ μετακομισθέντων εἰς τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχικὴν βιβλιοθήκην, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ἐπ' αὐτῶν σημειωμάτων *Ἐκ τῶν τοῦ Ἐφραΐμ, Ἐκ τῶν τοῦ Ἐφραΐμ καὶ τόδε, Ἐκ τῶν τοῦ ἁμαρτωλοῦ Ἐφραΐμ καὶ τόδε πρὸς τοῖς ἄλλοις.* Ὁ δὲ χρόνος καθ' ὃν ὁ Ἐφραΐμ ἀπέκτησεν ἕκαστον τῶν εἰς αὐτὸν ἀνηκόντων κωδίκων δὲν ἀναγράφεται ἐν αὐτοῖς.

Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη Τόμ. Α' σ. 220 κ. ἐ., 246, 289, 374 κ. ἐ. Τόμ. Γ' σ. 72 κ. ἐ., 127 κ. ἐ., 133 κ. ἐ.

Ἴδε περὶ τοῦ Ἐφραΐμ τὸν **Ζαβίραν** (Νέα Ἑλλάς σ. 299 κ. ἐ.), τὸν **Σάθαν** (Νεοελληνικὴ Φιλολογία σ. 507 κ. ἐ.) καὶ τὰς τοῦ **Ἰω. Σακελιῶνος** Ἀνακοινώσεις περὶ τοῦ Ἀθηναίου πατριάρχου Ἐφραΐμ ἐν τοῖς τοῦ **Δημ. Καμπούρογλου** Μνημείοις τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων Τόμ. Β' σ. 233-237. Πρβλ. **Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως** Περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις φροντιστηρίου τοῦ 18^{ου} αἰῶνος, ἐν Ἀρμονίᾳ Τόμ. Α' (1900) σ. 606 κ. ἐ. **Θεμ. Ν. Φιλαδελφέως** Ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Ἐφραΐμ καὶ ἄλλων διδασκάλων τῶν ἐπὶ τοῦ Πηλίου ἰδίᾳ σχολείων κατὰ τὸν 17^{ον} αἰῶνα, ἐν Ἐπετηρίδι Παρνασσοῦ Ἐτ. Ε' (1901) σ. 194 κ. ἐ. **Τοῦ αὐτοῦ** Ἀνέκδοτα ἔγγραφα καὶ ἐπιστολαὶ περὶ τῶν ἐπὶ τοῦ Πηλίου σχολείων καὶ τοῦ ἐν Ἄρτῃ, ἐν Ἀρμονίᾳ Τόμ. Β' (1901) σ. 337 κ. ἐ.

46.

ΙΗ' αἰῶνος μεσοῦντος. Μάξιμος Ἀγγελιανός.

Ἐγράψε τὸν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Δημητσάνης κώδικα ὑπ' ἀρ. 41 κατὰ τὴν ἀρίθμησιν Νίκου Βέη, γεγραμμένον τὸν δέκατον ὄγδοον αἰῶνα μεσοῦντα ἐπὶ χάρτου. Ὁ κώδιξ, ἔχων διαστάσεις 0,22×0,19, σύγκειται ἐκ φύλλων 204. Περιέχονται δ' ἐν αὐτῷ τὰδε:

1 (φ. 1^α). **Θεοφίλου Κορυδαλλέως** Λογικὴ τεχνολογικὴ.

2 (φ. 167^α). **Τοῦ αὐτοῦ** Περὶ ἐπιστολικῶν τύπων.

3 (φ. 201^α). **Εὐσταθίου Μακρομβολίτου** Τὰ καθ' Ὑσμίνην καὶ Ὑσμινίαν, ὅπερ μένει ἀτελές.

Ἐν φ. 166^β. Γέγονεν τὸ παρὸν πόνω μὲν τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου ἐν ἱεράρχαις καὶ δι[δασκ]άλοις Θεοφίλου Κορ[υ]θαλλέως, ἀντεγράφη δὲ ἐπὶ Μαξίμου τοῦ Ἀγγελιανοῦ πολέτου γεγονότος τῷ μακαρίῳ Θεοφίλῳ.

Τὰς εἰδήσεις ταύτας ἀνεκοίνωσέ μοι ὁ κ. Νίκος Βέης, φοιτητῆς τῆς φιλολογίας.

47.

1780. Παλαιολόγος ἱερέυς.

Ἐγραψε τὸ ὑπ' ἀρ. 239 Στιχηράριον μετὰ φωνῶν τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μονῆς Ἐσφιγμένου.

Ἐν τέλει τοῦ μουσικοῦ τούτου χειρογράφου τὸ σημείωμα τόδε· Ἐτελειώθη τὸ παρὸν ἁσματομελίριον βιβλίον, Στιχειράριον, διὰ χειρὸς παρ' ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς Παλαιολόγου ἱερέος ἐξ Ἀθηνῶν, ἐν ἔτει 1780, Ἰουνίου 30.

Σπυρ. Π. Λάμπρον Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἑλληνικῶν κωδίκων Τόμ. Α' σ. 193.

48.

1787. Λουκάς Μπούκρας.

Ἐγραψε τὸν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Δημητσάνης κώδικα ὑπ' ἀρ. 19^θ κατὰ τὴν ἀρίθμησιν Νίκου Βέη, γεγραμμένον τὸν δέκατον ὄγδοον αἰῶνα τελευτώντα ἐπὶ χάρτου. Ὁ κώδιξ, ἔχων διαστάσεις 0,19×0,24, σύγκειται ἐκ φύλλων 290. Περιέχονται δ' ἐν αὐτῷ τάδε·

1 (φ. 2^α). **Λουκιανοῦ** ἐνύπνιον.

2 (φ. 9^β). **Ἰσοκράτους** Πρὸς Δημόνικον.

3 (φ. 19^α). **Τοῦ αὐτοῦ** Πρὸς Νικοκλέα.

4 (φ. 36^α). **Πλουτάρχου** Περὶ παιδῶν ἀγωγῆς.

5 (φ. 58^β). Ἐκλογαὶ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν **Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου**, **Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου** καὶ **Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου**.

6 (φ. 98^α). **Αἰσώπου** Μῦθοί τινες.

7 (φ. 112^β). «Θέματα τοῦ διδασκάλου ἡμῶν κυρ **Ἀθανασίου [Μπουσοπούλου]**».

8 (φ. 199 α). **Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου** Εἰς γενέσιον τοῦ Σωτή-
ρος, εἰς Θεοφάνεια, εἰς Βάπτισιν.

9 (φ. 281 α). **Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου** Πρὸς Εὐτρόπιον.

Ἄπαντα τὰ περιεχόμενα μετὰ ψυχαγωγικῆς ἐρμηνείας.

Τὰ ἀπὸ τοῦ φ. 222^β μέχρι τοῦ 281^α ἄγραφα.

Ὁ ὑπ' ἀρ. 9 λόγος γέγραπται ὑπ' ἄλλης χειρὸς.

Ἐν φ. 222^β ἀπὸς μὴν μαρτήρῳ ε', ἡμέρα, τριτῆ ὄρα, ἔσχε
πέρας τὸ παρὸν παρ' ἐμοῦ Λουκά Μπούκρα τοῦ ἐξ Ἀθή[ας], ἐξη-
γηθέντος μὴ παρὰ Ἀθανασίῳ τοῦ ἀπὸ Δημητσάνης. Ὁ γραφικὸς
χαρρακτῆρ τοῦ γράψαντος τὸ σημείωμα τοῦτο φαίνεται διάφορος τῆς
γραφῆς τοῦ κώδικος, ἀλλ' οὐχ ἥττον μέρος τοῦλάχιστον αὐτοῦ πρέπει
νάποδώσωμεν εἰς τὸν γράψαντα τὸ σημείωμα. Ὁ δὲ μνημονουόμενος
διδάσκαλος Ἀθανάσιος εἶνε ὁ Μπουσόπουλος, διδάξας ἐν Ἀθήναις,
ἔνθα καὶ ἀπέθανε τῷ 1790, ἀφιερῶσας ἅπαντα τὰ ἔντυπα βιβλία
αὐτοῦ καὶ χειρόγραφα τῇ σχολῇ Δημητσίης, ἐν ἣ ἀπόκειται καὶ τὸ
δωρητήριον αὐτοῦ.

Τὰς εἰδήσεις ταύτας ἀνεκοίνωσέ μοι ὁ κ. Νίκος Βέης, φοιτητῆς
τῆς φιλολογίας.

49.

III' αἰῶνος τελευτῶντος. Νικόλαος Μπουγιουκλῆς.

Ἐγραψε τὸν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Δημητσάνης ὑπ' ἀρ. 7 κώδικα
κατὰ τὴν ἀρίθμησιν Νίκου Βέη, γεγραμμένον τὸν δέκατον ὄγδον
αἰῶνα ἐπὶ χάρτου. Συνεστάχεται ἐντύπῳ ψαλτηρίῳ ἀγνώστου ἐκδό-
σεως, οὗ ἐλλείπει τὸ προμετώπιον, ἔχει δὲ διαστάσεις 0,22 X 0,16
καὶ σύγκεται ἐκ φύλλων 442, ὧν τὰ τελευταῖα 84 ἄγραφα.
Περιέχονται δ' ἐν αὐτῷ τάδε·

1 (φ. 4 α). **Λιβανίου** Πρεσβευτικὸς πρὸς Τρῶας ὑπὲρ Ἑλένης.

2 (φ. 9 α). **Βασιλείου τοῦ μεγάλου** Περὶ προνοίας.

3 (φ. 37 β). **Τοῦ αὐτοῦ** Περὶ φθόνου.

4 (φ. 58 α). «**Θεμιστίου τοῦ φιλοσόφου τοῦ ἐπικληθέντος
εὐφραδοῦς** Περὶ φιλίας».

5 (φ. 74 β). **Συνεσίου** Ἐπιστολαὶ νθ'.

6 (φ. 175 α). **Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου** Χρηστοθήσια ἐν παρα-
γράφοις ρνε'.

7 (φ. 221 α). **Θεοφίλου Κορυθαλλέως** Ἐκθεσις περὶ ἐπιστολικῶν τύπων.

8 (φ. 292 β). **Δουκιανοῦ** Ἐνύπνιον καὶ Νεκρικοὶ διάλογοι.

9 (φ. 357 β). Γνώμαι.

Ἄπαντα τὰ περιεχόμενα μετὰ ψυχολογικῆς ἐρμηνείας.

Ἐν τέλει τοῦ ὑπ' ἀρ. 4 λόγου τοῦ Θεμιστίου· ἐπὶ χειρὸς ἐμοῦ **Νικολάου Μπουγιουκλή** τοῦ Ἀθηναίου ἐγράφθησαν, παραδομένα ἐπὶ τοῦ κῆρ **Ἀθανασίου** [Μπουσοπούλου].

Ὁ Μπουγιουκλῆς δὲ οὗτος φέρει ὄνομα γνωστῆς ἐπὶ τουρκοκρατίας ἀθηναϊκῆς οἰκογενείας. Σπύρου Μπουγιουκλή ἐμμέτρος ἐπιστολὰς δημοσιεύει ὁ **N. Βλαχογιάννης** ἐν Ἀθηναϊκοῖς ἀρχείοις σ. 417 καὶ ἀλλαχοῦ· ἐν δὲ τοῖς τοῦ **Δημ. Καμπούρογλου** Μνημείοις τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων Τόμ. Γ' σ. 57 εὔρηται ἐκδεδομένον συμβόλαιον προικοπαραδόσεως νεονίμφης **Ἐλαίνης ψυχοπαίδας τοῦ Μαστρονικολοῦ Μπουγιουκλή**.

Τὰς εἰδήσεις ταύτας ἀνεκοίνωσέ μοι ὁ κ. Νίκος Βέης, φοιτητῆς τῆς φιλολογίας.

50.

ΙΗ' αἰῶνος τελευτῶντος.

Ἰωάννης Σολδάκιος Ἀθηναῖος.

Ἐγραψε χειρόγραφον συμπλήρωμα τῆς ἐντύπου Λογικῆς Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρου τῆς ἐκδοθείσης ἐν Λειψία ἀψ7στ, τῆς ἀντίτυπον ἐξικνούμενον μέχρι σελίδος 542 κατετάχθη ἐν τοῖς χειρογράφοις τῆς βιβλιοθήκης Δημητσάνης ὑπὸ Νίκου Βέη ὑπ' ἀρ. 91. Σύγκειται δὲ τὸ χειρόγραφον συμπλήρωμα ἐκ φύλλων 28, ὧν ἐν τέλει· **Πόνος Ἰωάννου Σολδακίου Ἀθηναίου**.

Ἡ ἐντύπος Λογικῆ ἀνήκε ποτε τῷ Ἀθηναίῳ διδασκάλῳ Ἀθανασίῳ Μπουσοπούλῳ, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἐν παραφύλλῳ τῆς ἀρχῆς σημειώματος· καὶ τὸδε ἐκ τῶν τοῦ Ἀθανασίου ἱεροδιδασκάλου. Κατωτέρω δὲ εὔρηται σημείωμα, ὅπερ φαίνεται γεγραμμένον χειρὶ τοῦ Χ. Ἀγαπίου, ἔχει δὲ ὧδε· ἐδωρήθη ἡμῖν παρὰ τοῦ συμπολίτου κυρίου Ἀθανασίου Βουσιοπούλου ἱερομονάχου.

Τὸ ὄνομα τοῦ βιβλιογράφου Σολδάκιος εἶνε ἑλληνικώτερος τύπος τοῦ ὀνόματος Σολδάκης. Ἰωάννης Σολδάκης μνημονεύεται παρὰ τῷ

Ίω. Βελοῦδω (Ἑλλήνων ὀρθοδόξων ἀποικία ἐν Βενετία) σ. 175 ὡς προεστὼς τῆς ἐν Βενετία κοινότητος τῶν ὀρθοδόξων τῷ 1663. Εὔρηται δὲ παρ' αὐτῶ (σ. 175) καὶ Γεώργιος Σολδάκης προεστὼς τῆς ἐν Βενετία κοινότητος τῷ 1664.

Τὰς ἀνωτέρω εἰδήσεις ἀνεκοίνωσέ μοι ὁ κ. Νίκος Βέης, φοιτητῆς τῆς φιλολογίας.

51.

ΙΗ' αἰῶνος τελευτῶντος. Πέτρος Ἀστρακάρις.

Ἐγραψε τὸν ὑπ' ἀρ. 44 κατὰ τὴν ἀρίθμησιν Νίκου Βέη κωδικὰ τῆς βιβλιοθήκης Δημητσάνης, περιέχοντα ὕλην σχολικὴν, ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ Λουκιανοῦ καὶ ἐκ διαφόρων λόγων Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ὡς καὶ ἄλλα τεμάχια συγγραφέων μετὰ διαστήχου ἐρμηνείας.

Ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τοῦ κώδικος, φ. 48^β, φέρεται τὸ σημείωμα τόδε: Ἐγράφη τὸ παρὸν χειρὶ ἐμοῦ Πέτρου Ἀστρακάρεως τοῦ Ἀθηναίου μοναχοῦ Αἰμναλίτου.

Ἡ μονή, ἐν ἣ ἐμόναζεν ὁ Ἀστρακάρις, εἶνε ἡ τῶν Αἰμναλῶν ἐν τῷ δήμῳ Δημητσάνης.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἀνήκεν ὁ ὑπ' ἀρ. 19^δ κώδιξ τῆς βιβλιοθήκης Δημητσάνης, γεγραμμένος τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα, περιέχων τὰ ἐπ' ἐκκλησίας ἀναγινωσκόμενα εὐαγγέλια καὶ δυνάμενος ὡς ἐκ τοῦ μικροῦ σχήματος (0,07×0,09) νὰ χρησιμεύῃ ὡς ἐγκόλπιον. Ἐν φ. 1^α, ἀγράφῳ ὄντι, εὔρηται τὸ σημείωμα τόδε: Ἐκ τῶν τοῦ Πέτρου Ἀστρακάρεως Αἰμναλίτου. Ἀποτελεῖται δὲ ὁ κώδιξ σήμερον ἐκ φύλλων 162, ἐν ᾧ ὁ μακαρίτης σχολάρχης Ἱερόνυμος Βογιατζῆς ὁ πρῶτος τὴν βιβλιοθήκην ταξινομήσας καὶ περιγράψας ἐσημείωνεν αὐτὸν συνιστάμενον ἐκ φύλλων 194.

Τὰς ἄνω εἰδήσεις ἔδωκέ μοι ὁ φοιτητῆς τῆς φιλολογίας κ. Ν. Βέης.

Ἀνήκε δ' ὁ Ἀστρακάρις εἰς γνωστὸν ἐπὶ τῆς τουρκοκρατίας οἶκον τῶν Ἀθηναίων, εἰς ὃν ἀναφέρεται καὶ τὸ παλαιὸν ἀθηναϊκὸν δίστιχον:

*Κυρὰ Μαριῶ τοῦ Μαμουνα κ' ἐγγόνῃ τ' Ἀστρακάρι
μοσοῦ Καϊράκ σὲ γύρευε γυναικα νά σε πάρη.*

Δημ. Καμπούρογλου Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων Τόμ. Α' σ. 282.

52.

1790-1802. Παναγιώτης Κοδρικᾶς.

Τούτου σώζεται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Μηλεῶν τῆς Θεσσαλίας ὑπ' ἀρ. 16 αὐτόγραφος μετάφρασις ἐκ τῆς γαλλικῆς τῶν Πολιτικῶν «τοῦ μουσικοῦ Ῥεάλ» γενομένη κατ' ἐντολὴν τοῦ ἡγεμόνος Οὐγγροβλαχίας Μιχαὴλ Σούτσου μετ' ἐπιστολῆς ἀφιερωτικῆς πρὸς τὸν Σουτζόν καὶ προλόγου, ἐνθα καὶ αἱ ἀντίθετοι πρὸς τὸν Κοραῆν γινώμαί αὐτοῦ περὶ τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης. Ὁ Κοδρικᾶς λέγεται ἐν τῷ κώδικι τούτῳ Παναγιωτάκης Κλουτζάρης, τὸ δὲ Κλουτζάρης φαίνεται ὄν προσωνομία δηλωτικὴ τοῦ ἀξιώματος ὅπερ ἔφερε παρὰ τῷ ἡγεμόνι.

Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως Κατάλογος τῶν ἑλληνικῶν κωδικῶν τῆς ἐν Μηλεαῖς βιβλιοθήκης, ἐν Ἐπετηρίδι Παρνασσοῦ Ἔτ. Ε' (1904) σ. 25.

53.

*** 1798. Σπυρίδων Ζωγράφος.**

Ἐκέκτητο τὸν ὑπ' ἀρ. 14 ἐκκλησιαστικὸν μουσικὸν κώδικα τῆς ἐν Ἄνδρῳ μονῆς τῆς Ἀγίας.

Ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ συνεσταχωμένῳ τῷ ξύλλῳ τοῦ περικαλύμματος ἐν ἀρχῇ· *Ἡ παροῦσα ἀνθόλογος μουσικῆ ἡραρχη καμοῦ Σπυρίδωνος Ζωγράφου τοῦ ἐξ Ἀθηρῶν:—1798 Ἰουλίον 10 εἰς Κασαμπά.*

Σπυρ. Π. Λάμπρου Κατάλογος τῶν ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἄνδρον μονῇ τῆς Ἀγίας κωδικίων, ἐν Ἐπετηρίδι Παρνασσοῦ Ἔτ. Β' (1898) σ. 155 καὶ ἐν ἰδίῳ τεύχει σ. 22.

54.

*** 1826-1827. Γεώργιος Μ. Καβαλλόπουλος.**

Ἐπ' αὐτοῦ ἐγράφη ὁ ὑπ' ἀρ. 1487 κώδιξ τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν, ὅστις ἐπιγέγραπται «Ἀνατομία τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος Ἰωάννου τοῦ Βαλθέρδου μὲ λόγους τοῦ αὐτοῦ νεωστὶ τυπωθεῖσα καὶ προσθήκη τινῶν πινάκων αὐξηθεῖσα (Ἐνετίησιν ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τῶν Τζιούντοι. Ἐτεὶ ἀρχή), ἐκτεθεῖσα δὲ εἰς κοινὴν διάλεκτον

παρά Λ. Πατούσα δαπάνη τοῦ ποτὲ πανοσιωτάτου καὶ ἐν ἱερομονά-
χοις ἀγίου καθηγουμένου Δαμασκηνοῦ Πετράκη ἔτει 1758».

Σακελίωνος Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιο-
θήκης τῆς Ἑλλάδος σ. 266.

Πρβλ. τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ **Ἰ. Σακελίωνος** Χειρόγραφος ἀνέκδο-
τος ἀνατομία Λ. Πατούσα ἐν τοῖς τοῦ **Δημ. Καμπούρογλου** Μνη-
μείοις τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων Τόμ. Β' σ. 183 κ. ἐ., καθ' ἣν ἐν
σ. 212 τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος χειρογράφου ἀναγινώσκεται τὸ σημείωμα
τόδε· ἐτούτω τὸ βλίβιον; ἐστὶν ὑπάρχη. καὶ εἶναι, τοῦ κυρίου γεωρε-
γίου ἀποχωρήτη καὶ πάντοτε ὁ κάθε ἕνας νὰ μὴν ἤθελαι. τολμήσι.
καὶ τὸ πάρη. . . διη. . . εἶναι. νέω ἀποκτημένω καὶ ἀπὸ τὴν περιήρη-
μιν. ἀθήνα.

Γεώργιος Μ. Καββαλόπουλος

ἔγραψαι καὶ τὰ ἄνωθεν.

ὁ ἄνωθεν γράφας τὸ παρὸν τετράδιον ἐν. ἀθήνας ὄντος τοῦ κιονταγῆ
πολιορκούτιας τὸ φρούριον τῶν Ἀθηναίων. Ἐν δὲ σ. 593 ἀναγινώ-
σκεται τὸ ἐξῆς σημείωμα· 1827 Μαΐου 24 ἡμέρα τρίτη. ἐπάρθη τὸ
κάστρον τῆς ἀθήνας, ἀπὸ τὸν ξούμελην βαλεσὶν σερασκέρων μεχμέτ
ρουσιτ πασιᾶ, καὶ τὸ γράφω δι' ἐνθήμισιν Γ. παπᾶ Δ. Ἀποχωρήτης.
Τέλος δ' ἐκ σημειώματος γεγραμμένου ἐν τῷ τελευταίῳ ἐξωφύλλῳ
μανθάνομεν, ὅτι ὁ κώδιξ περιῆλθεν ἔπειτα εἰς τὴν ἐν Χασιᾶ μόνῃν
τῆς Θεοτόκου Ἐκκλησιωτίσσης, ἐξ ἧς μετεβιβάσθη εἰς τὴν Ἐθνικὴν
Βιβλιοθήκην.

Σ Υ Μ Π Λ Η Ρ Ω Μ Α

Τὸ σημείωμα τοῦ ἐν σ. 20 μνημονευομένου κώδικος τῆς Ἐθني-
κῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων τοῦ γεγραμμένου ὑπὸ τοῦ Καλοφρενᾶ
ἔχει ὧδε, καθ' ἃ μοι ἐπέστειλεν ὁ κ. Omont † "Ετους ,σφλα' ὀκτω-
βρίῳ θ', Μιχαὴλ θύτου Καλοφρενᾶ πόνος.

Π Α Ρ Ο Ρ Α Μ Α Τ Α

Ἐν σ. 9 στ. 11 ἀντὶ 1900 γράφε 1898.

» » 47 » 4 » 49 » 50.

ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ

Ἐν σ. 7	στ. 12	ἀντὶ	1900 καὶ 1902	γράφε	1890 καὶ 1891.
» 12	» 18	»	» » »	»	» » »
» 37	» 42	»	193-233	»	193-212 καὶ 213-219.
» 48	» 27	»	79	»	29.

παρά Λ. Πατούσα δαπάνη τοῦ ποτὲ πανοσιωτάτου καὶ ἐν ἱερομονά-
χοις ἀγίου καθηγουμένου Δαμασκηνοῦ Πετράκη ἔτει 1758».

Σακελιωνος Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιο-
θήκης τῆς Ἑλλάδος σ. 266.

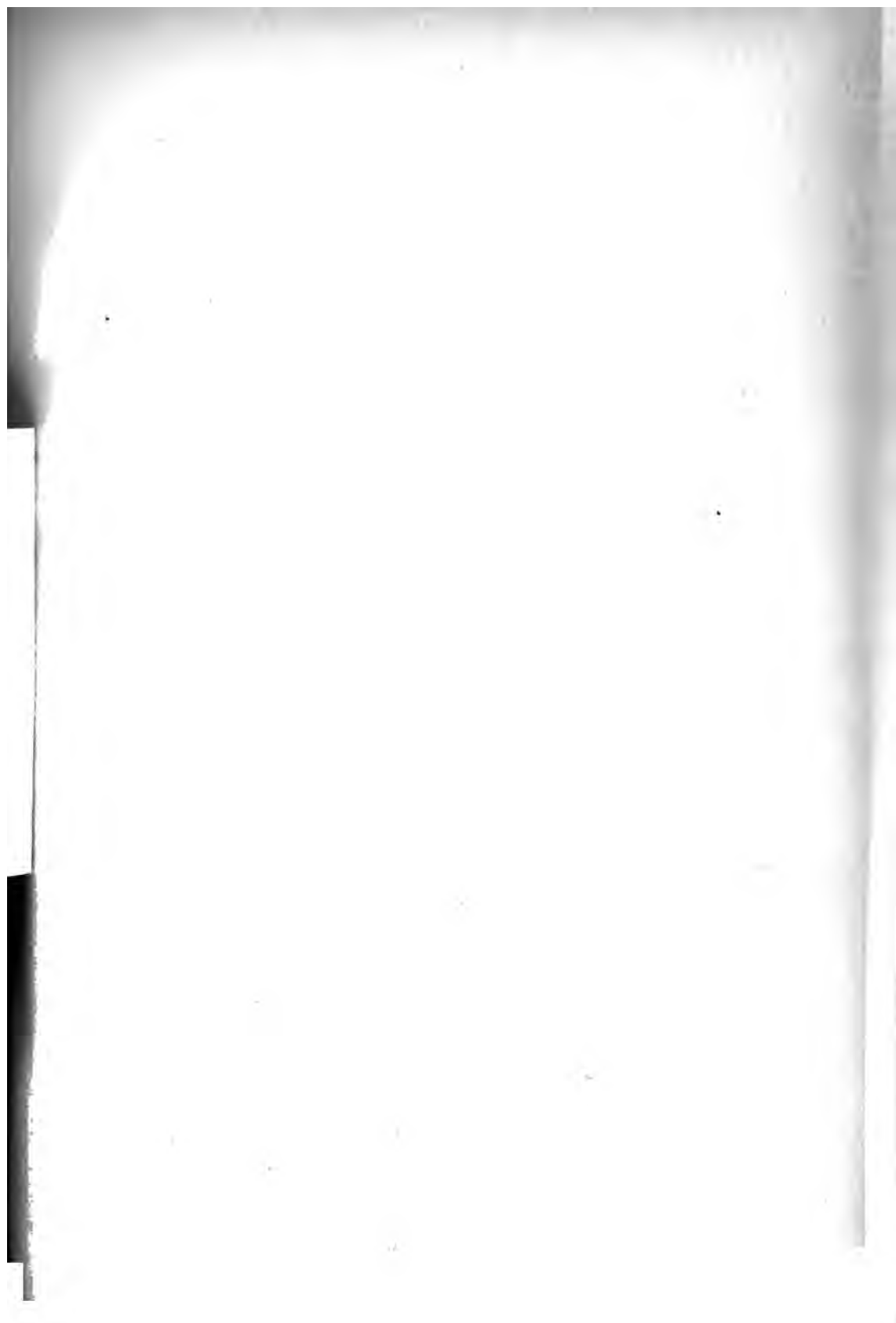
Πρὸς τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ **Ἰ. Σακελιωνος** Χειρόγραφος ἀνέκδο-
τος ἀνατομία Λ. Πατούσα ἐν τοῖς τοῦ **Δημ. Καμπούρογλου** Μνη-
μείοις τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων Τόμ. Β' σ. 183 κ. ἐ., καθ' ἣν ἐν
σ. 212 τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος χειρογράφου ἀναγινώσκειται τὸ σημείωμα
τῶδε: *ἔστιν τὸ βλίβηρον; ἔστιν ὑπάρχη. καὶ εἶναι, τοῦ κυρίου γεωρ-*

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ

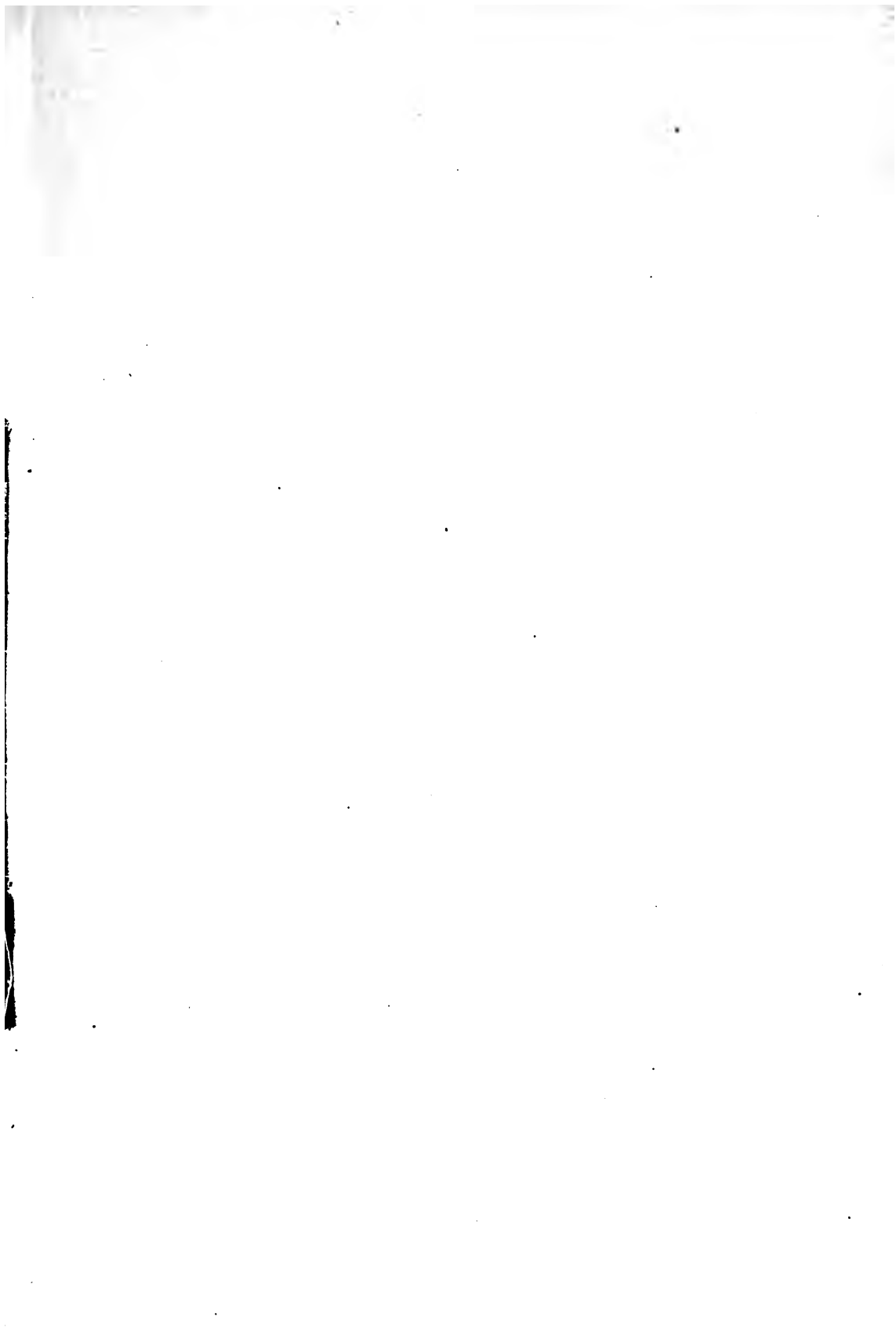
Τὸ σημείωμα τοῦ ἐν σ. 20 μνημονευομένου κώδικος τῆς Ἐθ-
νικῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων τοῦ γεγραμμένου ὑπὸ τοῦ Καλοφρενᾶ
ἔχει ὡδε, καθ' ἃ μοι ἐπέστειλεν ὁ κ. Omont: † "Εἶους ,σφλα' ὀκτω-
βρίῳ θ', Μιχαὴλ θύτου Καλοφρενᾶ πόνος.

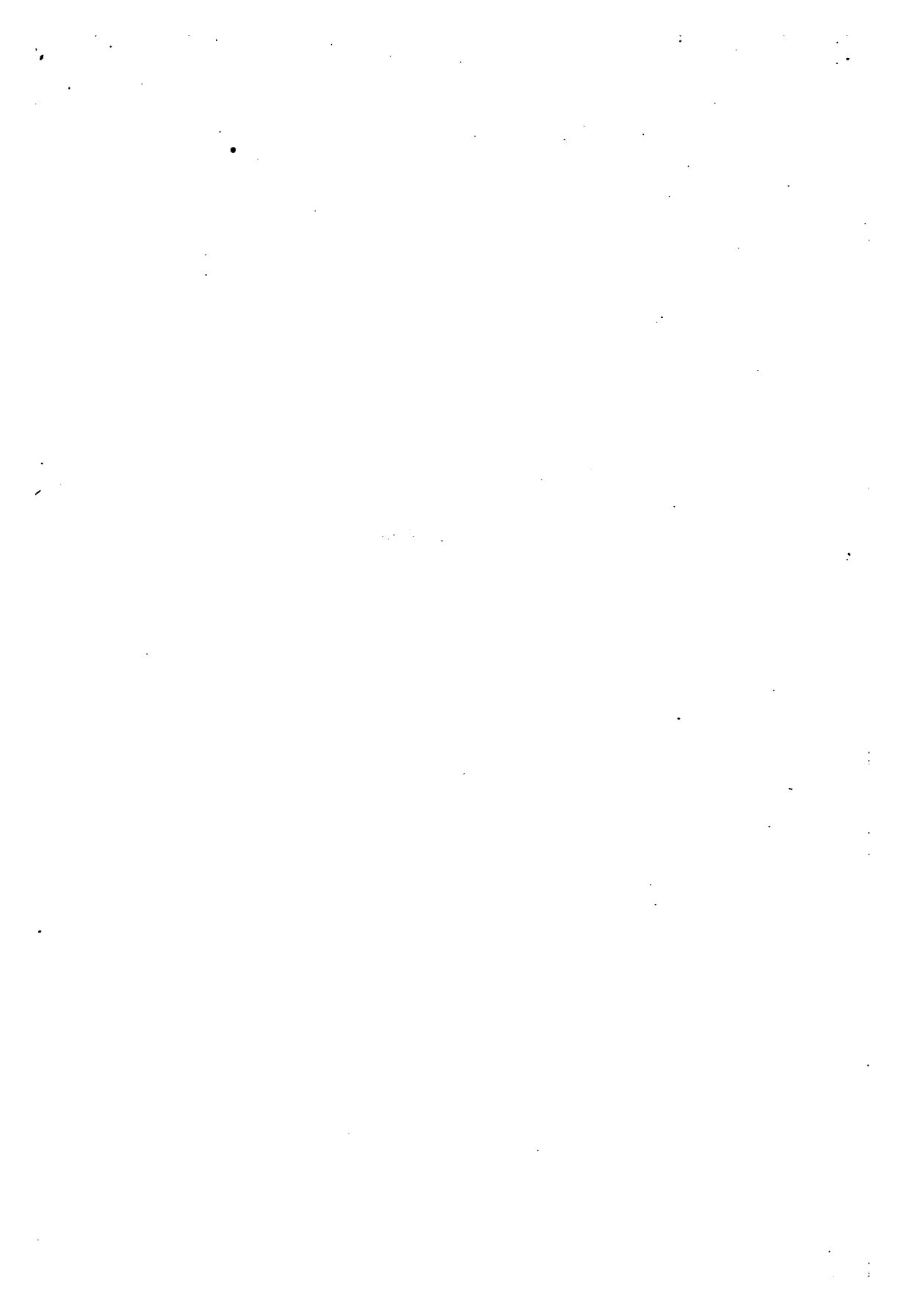
ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Ἐν σ. 9 στ. 11 ἀντὶ 1900 γράφε 1898.
» » 47 » 4 » 49 » 50.

five cents a
it beyond
return promptly

19

